लेकवेशी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
कल्याण, सुर्खेत

६ नं. प्रदेश नेपाल

नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण-२०७४

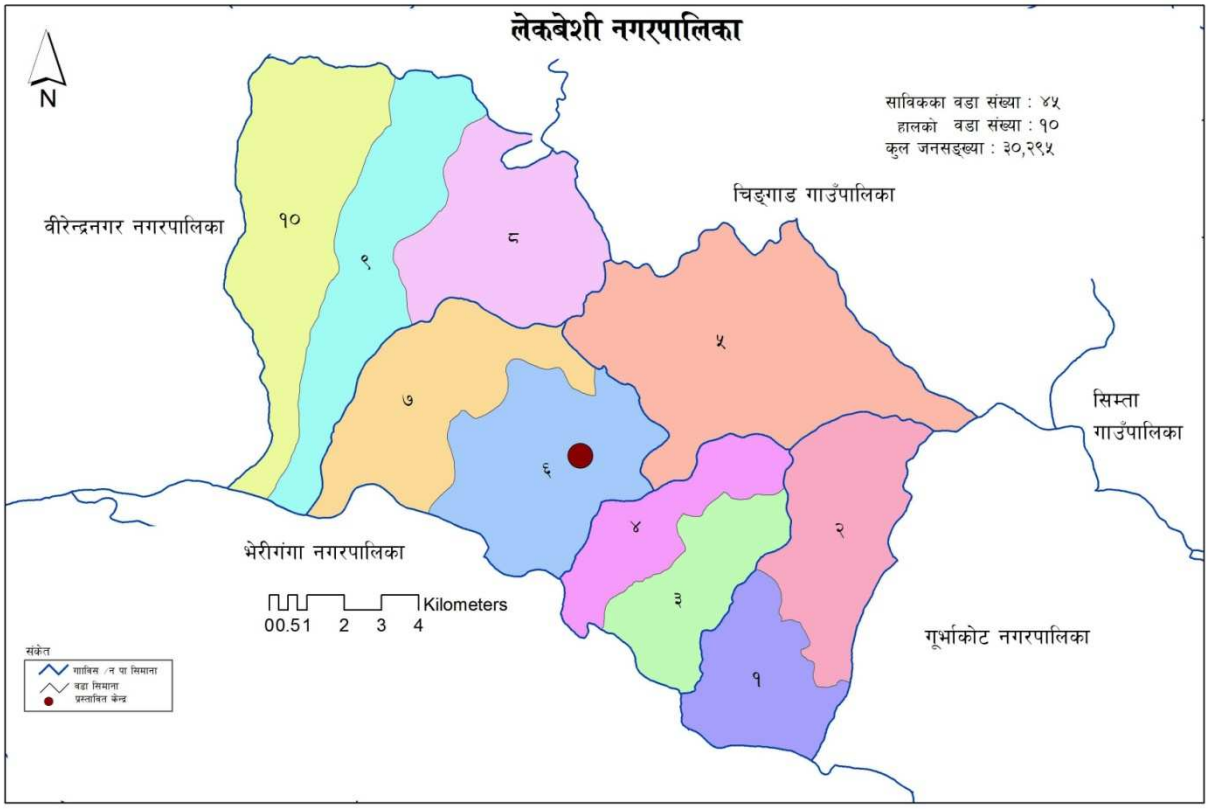

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
लेकबेसी सुर्खेत

लेकवेशी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
कल्याण, सुर्खेत
६ नं. प्रदेश नेपाल

प्रकाशकीय

बस्तुगत विवरण भनेको कुनै पनि क्षेत्रको ऐना हो, जसरी ऐनामा अनुहार हेर्दा अनुहारको वास्तविकता झल्कदै सबै कुरा प्रष्ट देखिन्छ त्यसै गरी कुनै पनि क्षेत्रको लागि तयार परिएको बस्तुगत विवरणमा पनि त्यस क्षेत्रको सम्पुर्ण बस्तुगत विवरणहरु प्रस्ट रुपमा देखिनु पर्दछ । राज्यको पुनसंचना संगै साविकका पाँचवटा गाविसहरु(लेकफर्सा, दशरथपुर, नेटा, कल्याण र साटाखानी) एकआपसमा गाभिएर गठन भएको यस लेकवेशी नगरपालिका सुर्खेतको वस्तुगत विवरण तयार गर्न पाउँदा मलाई अत्यन्त खुशी लागेको छ । कुनैपनि योजना वा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नका निमित्त यथार्थ तथ्याङ्कको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यिनै कुरालाई ध्यानमा राखी तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको छ भन्ने कुरामा म विश्वस्त छु । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ तथा नियमावली २०५६ र स्थानिय तह शाशन संचालन आदेश २०७४ द्वारा प्रदत्त अधिकार क्षेत्र भित्र रहि स्थानीय निकायले गुणस्तरिय तथा प्रभावकारी सेवा दक्षताका साथ योजनावद्ध ढङ्गबाट सञ्चालन गर्नुपर्ने मान्यताका आधारमा यस सुर्खेत जिल्लाको लेकबेसीनगरपालिले आफ्नो वस्तुगत विवरण तयार गरेको छ । यस वस्तुगत विवरणलाई नगरपालिकाको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन लगायतका प्रक्रियामा आधार बनाईएमा नगरपालिकाको समानुपातिक रूपमा समग्र विकासका लागि सहज हुने कुरामा विश्वास गरिएको छ ।

नेपालको संविधान २०७२ धारा २९५ को उपधारा ३ बमोजिम गठन भएका गाउँपालिका, नगरपालिकाहरूमा मिति २०७३ फाल्गुण २७ गते देखि लागु हुने गरि ७४४ वटा स्थानीय निकाय तोकिएकोमा त्यसमा पुन हेरफेर गरी मन्त्रालयले २०७४ जेष्ठमा तराईका १६ जिल्लामा स्थानीय तहको सख्या र सीमा हेरफेर तथा स्तरोन्नति गर्दा हाल स्थानीय तहको कुल सख्या बढेर ७ सय ६६ कायम गरेको छ । यो संगै नेपालमा स्थानिय तह अर्न्तगत **६ महानगरपालिका, ११ उपमहानगरपालिका, २८६ नगरपालिका र ४६३ गाउँपालिका** रहेका छन् । नयाँ संरचनाहरूको जानकारी प्राप्त गर्नका लागि यस वस्तुगत विवरणले केही मात्रामा भए पनि यस क्षेत्रको बस्तुगत स्थितिको चित्रण गर्नमा सहयोग पुग्नेछ । यस महत्वपूर्ण कार्यलाई सफल बनाउन प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने यस नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु, कार्यकारी अधिकृत लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरू, सबै राजनीतिक दलका पदाधिकारीहरु, नागरिक सचेतना केन्द्र, वडा कार्यालयका सचिवहरु, वडा स्तरका विभिन्न सञ्जालहरूका साथै परामर्शदाताप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दै यस लेकवेशी नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार कार्यमा प्राविधिक **सहयोग गर्ने सुर्खेत तालिम तथा अनुसन्धान विकास केन्द्र** लाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । वार्षिक तथा आवधिक योजना तर्जुमा, स्थानीय आवश्यकताको पहिचान, आन्तरिक राजस्व प्रक्षेपण तथा श्रोत परिचालन लगायतका क्षेत्रमा यो वस्तुगत विवरणलाई प्रभावकारीरुपमा प्रयोजनमा ल्याइने कुरा नगरबासीसामु प्रतिवद्धता जाहेर गर्दै यस कार्यमा नगरकार्यपालिकाका सम्पुर्ण जनप्रतिनिधिहरु, कर्मचारी, राजनैतिक दल, शिक्षक, व्यापारी,बुद्धिजिवि, नागरिक समाज, पत्रकार, लगायत सम्पुर्ण नगरबासीबाट सहयोगको अपेक्षा पनि गर्दछु ।

धन्यवाद ।

गगन सिंह सुनार
नगरप्रमुख

लेकवेशी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
कल्यण सुर्खेत
६ नं. प्रदेश नेपाल

कृतज्ञता ज्ञापन

यस लेकवेशी नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गरि प्रस्तुत गर्न पाउँदा समग्र नगरपालिका परिवारको तर्फबाट खुशी व्यक्त गर्दछु । नगरपालिकाको आफ्नो क्षेत्र भित्रको भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, वन तथा वातावरण, एवंम समग्र पक्षहरूको चित्रण हुने गरि स्थानीय निकायहरूले आफ्नो नगरको वस्तुगत विवरण तयार गर्नु पर्ने स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन/नियमको व्यवस्था अनुरूप लेकवेशी नगरपालिका कार्यालय, सुर्खेतबाट पनि नगरको सर्वाङ्गिण पक्षहरूको विस्तृत विवरण सहितको परिर्माजित तथा संसोधित तथ्याङ्कीय विवरण स्वरूप यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यस अध्ययन कार्यमा नगरपालिकालाई विभिन्न क्षेत्रबाट प्राविधिक परामर्श तथा रायसुझाव प्राप्त भएको छ जसको परिणामस्वरूप यो कार्यालयले आफ्नो वस्तुगत विवरण तयार गर्न सफल भएको छ । यो वस्तुगत विवरण निर्माण कार्यमा सहजिकरण गर्ने, आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने, विभिन्न तहका छलफल कार्यमा सहजिकरण तथा तथ्यांक संकलन गर्नुहुने यस निकायमा क्रियाशिल राजनैतिक दलका निर्वाचित पदाधिकारीज्यूहरू, विषयगत कार्यालयका प्रमुख एवं प्रतिनिधिहरू, कार्यालयका सामाजिक परिचालकहरू लगायत सम्पुर्ण सरोकारवालाहरू प्रति नगरपालिका आभारी छ । अध्ययनको क्रममा प्रारम्भिक प्रतिवेदन पुनरावलोकन, अपुग तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण, नगरस्तरीय छलफल गरि अन्तिम प्रतिवेदन तयारीमा सहयोग गर्नु हुने परामर्शदाता र लेकवेशी नगरपालिकाको वस्तुगत विवरणसम्बन्धी अध्ययन कार्यमा सहभागी भई रचनात्मक सुझाव दिई सहयोग गर्नु हुने सम्पुर्ण महानुभावहरूलाई धन्यवाद सहित हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

शान्ति छन्तेल
नगर उप-प्रमुख

लेकवेशी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
कल्याण, सुर्खेत
६ नं. प्रदेश नेपाल

मेरो भनाई.....

सुर्खेत जिल्लाका विभिन्न गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू मध्ये यस लेकवेशी नगरपालिकाले आफ्नो नगरपालिका क्षेत्र भित्र पर्ने आर्थिक,भौगालिक, सामाजिक, राजनीतिक, भौतिक, वन तथा वातावरण, शुशाशन जस्ता नगरपालिकाका विभिन्न स्रोत र सम्भावना आदि सम्पूर्ण विवरण समावेश भएको नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण (Profile) तयार गरि प्रस्तुत गर्न पाउँदा हामी हर्षित छौँ । संघिय मार्मिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालयले तयार पारेको ढाँचा २०७४ बमोजिम हामिले यो विवरण तयार पारेका छौ । यस अध्ययन कार्यमा नगरपालिकालाई विभिन्न क्षेत्रबाट आवश्यक सल्लाह, प्राविधिक परामर्श तथा रायसुझाव प्राप्त भए अनुरूप यो वस्तुगत विवरण तयार गर्नमा थप हौसला मिलेको हो ।

कुनैपनि ठाउँको विकासका लागि प्रथम त त्यस ठाउँको समग्र वस्तुस्थिति र स्थानीय स्रोत सहितका सम्भावनाहरू अध्ययन अवलोकनजरूरी हुन्छ । समयको अन्तरालसंगै ती वस्तुगत विवरणमा धेरै थोरै परिवर्तनहरू आउनु स्वभाविक हुन्छ । यस अर्थमा कुनैपनि ठाउँको वस्तुगत विवरण तयार पार्ने कार्य एउटा निरन्तर अघि बढ्ने प्रकृया हो । यसै क्रममा विभिन्न साविकका गा.वि.स. हरुलाई एकआपसमा समेटेर गठन भएको यस लेकवेशी नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार पार्न छोटो समय प्राप्त भएकोमा यस कार्यमा प्रत्यक्ष योगदान दिनुहुने सबै पदाधिकारी ज्यूहरू, राजनितिक दलका प्रतिनिधि ज्यूहरु, नगरपाललिकाका सम्पुर्ण कर्मचारी साथिहरु, बिषयगत कार्यालयको प्रमुख ज्यूहरु, विभिन्न छलफल अन्तरक्रियाहरूमा सहभागी हुनुहुने महानुभावहरूमा नगरपालिका सधै आभारी छ । अध्ययनकको क्रममा प्रारम्भिक प्रतिवेदन पुनरावलोकन, अपुग तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण, नगरस्तरिय छलफल गरि अन्तिम प्रतिवेदन तयारीमा सहयोग गर्नु हुने परामर्शदाता र लेकवेशी नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण (Profile) सम्बन्धी अध्ययन कार्यमा सहभागी भई रचनात्मक सुझाव र सहयोग दिनु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई धन्यवाद् सहित हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छौ ।

राम प्रसाद शर्मा
कार्यकारी अधिकृत

लेकवेशी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
कल्याण सुर्खेत
६ नं. प्रदेश नेपाल

कृतज्ञता ज्ञापन

सुर्खेत जिल्ला लेकबेसीनगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गरि प्रस्तुत गर्न पाउँदा समग्र निर्वाचित पदाधिकारीका तर्फबाट खुशी व्यक्त गर्दछौ । नगरपालिकाको आफ्नो क्षेत्र भित्रको भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक भौतिक, वन तथा वातावरण एवं समग्र पक्षहरूको चित्रण हुने गरि स्थानीय निकायहरूले आफ्नो नगरको वस्तुगत विवरण तयार गर्नु पर्ने स्थानीय स्वायत शासन ऐन/नियमको व्यवस्था अनुरूप लेकवेशी नगरपालिकाको कार्यालय कल्याणबाट पनि नगरको सर्वाङ्गिण पक्षहरूको विस्तृत विवरण सहितको परिर्माजित तथा संसोधित ढाँचा २०७४- अनुरुप तथ्याङ्कीय विवरण स्वरूप यो वस्तुगत विवरणतयार गरिएको छ । यस अध्ययन कार्यमा नगरपालिकालाई विभिन्न क्षेत्रबाट प्राविधिक, परामर्श तथा रायसुझाव प्राप्त भएको छ जसको परिणामस्वरूप यो कार्यालयले आफ्नो वस्तुगत विवरणतयार गर्न सफल भएको छ । यो वस्तुगत विवरण तयार पार्नका लागि परामर्श तथा प्राविधिक सहयोग गरि यस अध्ययन कार्य सफल पार्न योगदान पुऱ्याउनु हुने नगरपालिकाका सम्पुर्ण परिवार प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछौ । यसैगरि यो वस्तुगत विवरण निर्माण कार्यमा सहजिकरण गर्ने र आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने, विभिन्न तहका छलफल कार्यमा सहजिकरण गर्नुहुने यस निकायमा क्रियाशिल राजनैतिक दल, निर्वाचित पदाधिकारी ज्यूहरू, विषयगत कार्यालयका प्रमुख एवं प्रतिनिधिहरू, यस लेकवेशी नगरपालिकाका सम्पूर्ण नागरिक, कार्यालयका कर्मचारीहरु लगायत सम्पुर्ण सरोकारवालाहरू प्रति हामी निर्वाचित पदाधिकारीहरु आभारी छौ । लेकवेशी नगरपालिकाको वस्तुगत विवरणले यस कार्यालयलाई आगामी दिनमा नगरको विकासका लागि महत्वपूर्ण दस्तावेज हुने कुरामा हामी विस्वस्त छौ । अन्त्यमा यस वस्तुगत विवरण कार्यान्वयका लागि हामी निरन्तर लागिपर्ने कुरामा सामुहिक प्रतिवद्धता जाहेर गर्दछौ ।

धन्यवाद ।

सम्पुर्ण वडा अध्यक्षहरू
लेकवेशी नगर कार्यपालिकाको
कार्यालय, सुर्खेत

बिषय सूची :

१. पृष्ठभूमी (Background) १

१.२.अध्ययनका उद्देश्यहरू २

१.३. अध्ययनको महत्व २

१.४ अध्ययन विधि ३

१.४.१ नगरस्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम ३

१.४.२ संस्थागत तथा बिषयगत सूचना संकलन ३

१.४.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण ३

१.४.४ नगर वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी ४

१.४.५ नगर वस्तुस्थिति विवरण सुझाव संकलन ४

१.४.६ नगर वस्तुस्थिति विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी ४

१.५ अध्ययनको सीमा ४

२.स्थानीय तहको परिचय ५

२.१ सुर्खेत जिल्लाको परिचय : ५

२.२ नगरपालीकाको परिचय : ६

२.३. लेकवेशी नगरपालिकाको ऐतिहाँसिक पृष्ठभूमी ६

२.४. नगरपालिकाको नामाकरण ७

२.५ .नगरपालीकाको अवस्थिति (सिमाना) : ७

२.६ क्षेत्रफल ८

३. भौगोलिक स्वरूप ८

४. स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाको विवरण ९

५. पर्यटकीय, सांस्कृतिक र मनोरम स्थलहरू १०

६. वर्तमान भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण १०

७. सिञ्चित क्षेत्र ११

८. वन क्षेत्र/नर्सरी सम्वन्धी विवरण : ११

९.सरकारी /सार्वजनिक जगाहरुको विवरण १५

१०. जनसांख्यिकीय अवस्था १५

११. वडागत घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण १५

१२. उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसङ्या विवरण १६

१३. आर्थिकरूपले सक्रिय जनसङ्याको अवस्था १८

१४. भाषाको आधारमा जनसङ्याको विवरण : १८

१५. धर्मको आधारमा जनसंख्याको वितरण १९

१६. जातजातिका आधारमा जनसङ्याको अवस्था : २०

१७ उमेर र लिङ्ग अनुसार घरमुलीको विवरण २१

१८.दश वर्ष र सो भन्दा माथिका महिला पुरुषहरुको पहिलो पटक बिबाह गरेको उमेरको आधारमा जनसंख्या २२

१९. अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या २२
२१.भिन्न शारीरिक तथा मानसिक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको जनसंख्या २४
२२.छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी संख्या २५
२३.स्वामित्वका आधारमा घरधुरी संख्या २५
२४. खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरधुरी संख्या २५
२५. इन्धनको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको अवस्था २६
२६. बत्तीको प्रयोगका आधारमा घरपरीवारको अवस्था २६
२७. उपलब्ध सेवा सुविधाहरूको आधारमा घरपरिवार विवरण २७
२८. शौचालयको प्रयोगका आधारमा घरपरीवारको अवस्था २७
२९. बसाई सराई सम्बन्धि विवरण २८
३०. खाद्यान्न आत्मर्निभरताको अवस्था २८
३१. भूस्वामित्व सम्वन्धी विवरण २८
३२. परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिन सम्वन्धी विवरण २९
३३. नगरपालिकाको पञ्जिकरण विवरण २९
३४ आर्थिक वर्ष २०७३/०७४मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण २९
३५. वडा अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण ३१
३६. बार्षिक कार्यक्रमबाट लक्षित कार्यक्रमतर्फ भएको विनियोजन तथा खर्चको अवस्था ३२
३७. लेकवेशी नगरपालिको शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण ३२
३८ विश्वविद्यालय तथा क्याम्पसहरु ३२
३९. पाँच बर्ष र सो भन्दा माथिकाको साक्षरताको आधारमा जनसंख्याको विवरण ३३
४०. विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका छात्रछात्राहरूको विवरणः ३५
४०.क.प्राथमिक तथा निम्न माध्यामिक विद्यालयहरूमा अध्ययन गरिरहेका छात्रछात्राहरूको विवरणः ३५
४०.ख.माध्यामिक विद्यालयहरूमा अध्ययन गरिरहेका छात्रछात्राहरूको विवरणः ३८
४१. पाँच बर्ष वा सो भन्दा माथि साक्षरताको आधारमा जनसंख्या ३९
४२. विद्यालयमा भर्ना भएका तथा विद्यालय छाडेका वालवालिकाहरूको अवस्था : ३९
४३. कुल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा : ४०
४४. बालविकास केन्द्रहरूको अवस्था : ४०
४५. बाल सञ्जालको अवस्था : ४१
४६. विशेष शिक्षा तर्फ स्रोत कक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको अवस्था : ४१
४७. विद्यालयहरूमा शौचालयको अवस्था : ४२
४९. शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता ४४
४९. तहगत शिक्षक विवरण विद्यालयहरूको वडा अनुसार विवरण ४६
५०. विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरू : ४९
५०.१ सुर्खेत जिल्लामा रहेका स्वास्थ्य सेवाहरुको विवरण ४९
५०.२ लेकवेशी नगरपालिकाको स्वास्थ्य सम्वन्धि विवरण ५०

५०.३ लेकबेसीनगरपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत कर्मचारी विवरण ५०
५०.४ लेकबेसीनगरपालिका स्वास्थ्य चौकिमा सेवा प्राप्त गर्ने सेवा ग्राहीको लिङ्ग र उमेर अनुसारको विवरण ५१
५०.५ गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट गराइको सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि विबरण ५१
५१.५ गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट लिएको सुत्केरी सेवाको विबरण ५२
५२. खोप सेवाको विवरण ५३
५३. खोप सेवा छोडने बालबालिकाको अवस्था ५३
५४. विगत ३ वर्षहरुको पोषणको अवस्था ५३
५५.कुपोषणको अवस्था सम्वन्धी विवरण ५४
५६.दीर्घ रोगको समस्यामा रहेका जनसंख्या सम्वन्धी विवरण ५४
५७. लिङ्ग अनुसार वाल बिवाह सम्वन्धी विवरण (१८ वर्ष मुनिका) ५४
५८. कामदारको रूपमा घर/परिवारवाट घर वाहिर गएका बालवालिकाहरूको विवरण ५४
५९. श्रमिक वालवालिकाको प्रकार ५४
६०. बालवालिकाहरूको हत्या अपहरण सम्वन्धी विवरण ५४
६१. स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरूको अवस्था ५५
६२. बालक्लबहरूको विवरण : ५५
६३. वडागत बालक्लबहरूको विवरण ५५
६४. बालक्लव तथा बाल समूहले प्रतिनिधित्व गरेका संघ संस्थाहरूको विवरण: ५६
६५. DCWB मा दर्ता भई न.पा.अर्न्तगत रहेका बालक्लबहरूको संख्याः ५६
६६. जन्मदर्ता भएका बालबालिकाको संख्या ५६
६७. परिवार विहीन बालबालिकाको अवस्था ५६
६८.महिला हिसां सम्वन्धी विवरण : ५६
६९.वातावरण तथा सरसफाई ५७
७० फोहरमैला व्यवस्थापन ५७
७१.सेवा प्रवाह विवरण ५७
७२. कृषि सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र, कृषक समूह ५७
७३. पशु सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र, कृषक समूह ५८
७४. हुलाक सेवा केन्द्र ५८
७५. नगरपालिकामा भएका हालका भवनहरू ५८
७६. बसपार्क वा बस स्टेशन ५८
७७. सिचाइको स्रोत ५९
७८. तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम ६०
७९. नगरपालिकाको टाढाको बस्ति बाट केन्द्र सम्म पुग्नलाग्ने अनुमानित समय ६०
८०. बैंक तथा वित्तीय संस्था ६०
८१. खुला क्षेत्र ६१
८२. अचल सम्पत्ति विवरण ६१

८३. धार्मिक स्थलको नाम ६१
८४. सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था : ६२
८५. निर्माणाधीन नगर स्तरीय सडकहरू : ६२
८६. नगर क्षेत्रभित्र रूट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरण ६३
८७. नगरपालिका क्षेत्रमा चल्ने सवारी साधनहरूको विवरण ६३
८८. विद्यमान सतह ढलको अवस्था ६३
८९. सार्वजनिक शौचालय सम्वन्धी विवरण ६४
९०. प्रकोपबाट भएको क्षति सम्वन्धी विवरण ६४
९१.विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी सम्वन्धी विवरणः ६५
९२. शहरी विद्युतीकरण ६५
९३. दुर संचार सम्बन्धी विवरण ६५
९४. नगरभित्र पक्की तथा आरसिसि पुल, कल्भर्ट तथा झोलुगें पुलहरूको विवरण ६६
९५. व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण ६६
९६.सामुदायिक भवनहरूको विवरण : ६७
९७. सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्वन्धी विवरण : ६८
९८.खेल मैदान सम्बन्धी विवरणः ६८
९९. नगरपालिका कार्यालय देखि प्रत्येक वडाकेन्द्र सम्मको दूरी ६९
१००. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संघसंस्थाको विवरण ६९
१०१. नगर क्षेत्रभित्र गठन भएका टोल विकास संस्थाहरूको विवरण ७०
१०२. वडा नागरिकमञ्च तथा नागरिक सचेतना केन्द्र सम्वन्धी विवरण ७०
१०३. जनचेतनामूलक तालिम प्राप्त गरेको जनसंख्या विवरण ७०
१०४. मुख्य पेशा सम्वन्धी विवरण ७०
१०५. औषत मासिक पारिवारिक आम्दानी विवरण ७०
१०६. विप्रेषण (रेमिटान्स)को विवरण ७०
१०७. वडा अनुसार विपन्नता स्तरीकरणको अवस्था ७१
१०८ विद्युत/सौर्य उर्जा आयोजनाहरूको स्थिति ७१
१०९. वार्षिक कृषि उत्पादन सम्वन्धी विवरण ७१
११०. पशु धन तथा सो बाट हुने उत्पादनको अवस्था सम्वन्धी विवरण ७१
१११. नगरपालिकाबाट बाहिर निकासी हुने वस्तुहरूको विवरणः ७२
११२ जग्गाको किसिम अनुसारको विवरण (रोपनि) : ७२
११३.औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्वन्धी विवरण ७३
११४ अघिल्लो आर्थिक वर्षको आयव्ययको विवरण : ७५
११५. नगरपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा : ७७
११६. जिल्लाका सरकारी कार्यालयहरूको नाम, टेलिफोन विवरण ७८
११७. जिल्लाका स्थानिय तहका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण ८१

११८. स्थानीय राजनैतिक दलहरू.....८१
११९. नगरपालिकासंग साझेदारी गरेका संघ संस्थाहरु.....८२
१२०. नगरपालिकाको भगिनी सम्बन्ध रहेको संस्था ८२
१२१. नगरपालिकाको स्थापना कालदेखि हालसम्मका प्रमुखहरूको विवरण : ८२
१२२. विगत ३ बर्षको MCPM को स्तर ८२
१२३.विमानस्थल तथा हेलिप्याडको विवरण ८३
१२४.शवदाह पशु वधशालाको विवरण.....८३
१२५. विशेष व्यवसायिक खेती र उत्पादन हुने मुख्य कृषि बाली.....८३
१२६. नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका होटलहरूको विवरण : ८४
१२७. बेरोजगारको तथ्याङ्कः ८४
१२८. सुरक्षा ईकाईहरूः.....८४
१२९. सहकारी संस्थाहरूको विवरण.....८५
१३०. एफ.एम / रेडियो स्टेशनहरूको विवरणः ८८
१३१. व्यापारिक फर्महरूको विवरणः.....८८
१३२. सामुदायिक मेलमिलाप सम्बन्धी समिति गठन र क्रियाकलाप ९०
१३३. प्राकृतिक श्रोत (खानी/खनिज आदि) :.....९१
१३४. पशुपंक्षी/वन्यजन्तुको विवरण.....९१
१३५ सुकुम्वासीको तथ्याङ्कः ९१
१३६. अल्पसंख्यक/सिमान्तीकृत बर्गको तथ्याङ्कः ९१
१३७. घरभाडामा बस्नेहरूको विवरणः ९२
१३८. नगरपालिका भित्र रहेका विशेष, संरक्षित, स्वायत्त क्षेत्रको विवरण :.....९२
१३९. नगरपालिका आफैले बनाएका नियम र विनियमहरूको विवरण ९२
१४०. नगरपालिकाका अवसर, चुनौति र समस्याहरू.....९२
१४१. नगरपालिको विकास सम्भावनाहरू (कृषि, पर्यटन, उद्योग, आदि).....९३
१४२. नगरपालीकाको आ.व. २०७४/०७५ को लागि प्रस्तावित आयोजना तथा कार्यक्रम.....९६
१४३. नगरपालिकाका पदाधिकारीहरू.....९९
१४४. नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण १०१
अनुसूचि १०३
अनुसूचि १: लेकवेशी नगरपालिकाको नक्शा.....१०३
अनुसूचि २: नगर वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशालाको उपस्थिति विवरण.....१०४
अनुसूचि ३: नगर वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशालाका सहभागिहरुको एक भलक १०५
अनुसूचि ४: नगर वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशाला पछि सहभागिको सामुहिक तस्वीर १०६
सन्दर्भ सामाग्री १०७

१. पृष्ठभूमी (Background)

स्थानीय शासनलाई सुशासन प्रवर्धन, सामाजिक सशक्तिकरण तथा विकास प्रतिफल अभिबृद्धि गर्ने प्रमुख रणनीतिको रुपमा स्वीकार गरिएको छ । नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय शासनको संवैधानिक व्यवस्था गरेको छ । संवैधानिक व्यवस्था अनुसार शासन संचालनमा केन्द्रिय, प्रादेशिक तथा स्थानीय सरकारको संरचना प्रस्ताव गरिएको छ । संविधानले गाउँपालिका र नगरपालिकालाई स्थानीय सरकार र जिल्लातहमा विकास व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह कार्यमा समन्वय गर्न जिल्ला परिषदको व्यवस्था गरेको छ । संवैधानिक व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहमा समावेशी तथा लोकतान्त्रिक प्रणालीको अभ्यास र विकास प्रतिफलमा अभिबृद्धी गर्न स्थानीय शासनको अनुशरण गर्ने व्यबस्था उल्लेख गरेको छ ।

नेपालमा विकेन्द्रित शासनको कोशेढुङ्गाको रूपमा रहेको स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ तथा नियमावली २०५६ ले स्थानीय निकायमा अधिकार निक्षेपणसहितको स्थानीय शासनको परिकल्पना गरेको छ । सो अनुसार स्थानीय निकायले सम्बन्धित क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण गर्ने, श्रोत अनुमान गर्ने, आवधिक योजना तथा बार्षिक कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गर्ने, विकासका गतिविधि तथा सेवा प्रवाह गर्ने, विकास कार्यहरूबाट प्राप्त प्रतिफलको अनुगमन तथा लेखाजोखा गर्ने अधिकार स्थानीय निकायलाई प्रदान गरेको छ ।

स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ को दफा ४३ अनुसार प्रत्येक गाउँ विकास समिति तथा नगरपालिकाहरुले आफ्नो क्षेत्रको विकासका लागि आवधिक र वार्षिक योजना तर्जुमा गर्नु पर्नेछ । यसैगरि दफा ४४ अनुसार प्रत्येक नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रको विकासका निम्ति नगर स्तरीय वस्तुगत तथ्याङ्क संकलन गरि नगरको वस्तुस्थिति देखिने स्रोत नक्सा तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

यसैगरि नगर विकास योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०६७ र स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ र नगरपालिकाको न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापन कार्यविधि २०६६ (संशोधन र परिमार्जन) अनुसार नगरपालिकाले विभिन्न क्षेत्रको तथ्याङ्क संकलन गरि नगरको वस्तुस्थिति झल्किने विवरण तयार गरि हरेक ५ वर्षमा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ । यसका साथै नगर विकासको विद्यमान स्थितिको विश्लेषण गरि नगर विकासको प्रयासलाई दिशानिर्देश गर्न आवधिक तथा बार्षिक नगर विकास योजना तर्जुमा, योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा नगर विकासका प्रयासहरूको प्रभावको लेखाजोखा गर्न नगर वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरण तयार तथा अद्यावधिक गर्नु पर्ने नीतिगत व्यवस्था रहेको छ ।

उपरोक्त कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र योजनाबद्ध रुपमा गाउँ विकासका प्रयासहरूलाई अगाडि बढाउन नगर वस्तुस्थति विवरण तथा श्रोत नक्शा अपरीहार्य भए बमोजिम यस लेकवेशी नगरपालीकाको नगर वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरण तयार गरिएको छ । उपलब्ध कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था अनुसार गाउँ विकास समितिको नेतृत्व र गाउँ विकासका सरोकारवाला प्रयास र परामर्शदाताको सहयोगबाट गाउँ वस्तुस्थिति विवरण तयार गरिएको छ ।

नेपालको संविधान २०७२ धारा २९५ को उपधारा ३ बमोजिम मिति २०७३ फाल्गुण २७ गते देखि लागु हुने गरि ७४४ वटा स्थानीय निकाय तोकिएकोमा त्यसमा पुन हेरफेर गरी मन्त्रालयले मिति २०७४ जेष्ठ ०८ मा तराईका १६ जिल्लामा स्थानीय तहको सख्या र सीमा हेरफेर तथा स्तरोन्नति गरी २२ वटा स्थानिय तहको संख्या बृद्धि गरी स्थानीय तहको कुल सख्या बढेर ७ सय ६६ कायम गरेको छ । यो संगै नेपालमा स्थानिय तह अर्न्तगत **६ महानगरपालिका, ११ उपमहानगरपालिका, २८६ नगरपालिका र ४६३ गाउँपालिका** कायम भई जनताको अधिकार जनताकै घरदैलोमा पुगेको छ ।

हरेक स्थानीय निकायले स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को दफा ४४ अनुसार प्रत्येक स्थानीय निकायहरुले आफ्नो क्षेत्रको विकासका निम्ति वस्तुगत तथ्याङ्क संकलन पार्नु पर्ने प्रावधान भएको तर नेपालको संविधान २०७२ अनुसार पुरानो संरचना हटेर गाउँपालिका र नगरपालिकाको अवधारणा आए अनुसार **साविकका पाँचवटा गाउँ विकास समितिहरू लेखफार्सा, दशरथपुर, नेटा, कल्याण र साटाखानी एकआपसमा गाभिएर नयाँ लेकवेशी नगरपालिका** बनेको छ । यसै सन्दर्भमा नगरपालिकाको जनसंख्या, भू-वनावट, सम्भाव्यता, स्थानीय आवश्यकता, स्रोत व्यवस्थापन, उल्लेखित कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र योजनाबद्ध रूपमा नगर विकासका प्रयासहरूलाई अगाडि बढाउन नगर वस्तुस्थति विवरण तथा श्रोत नक्सा अपरिहार्य भए बमोजिम सुर्खेत तालिम तथा अनुसन्धान

विकास केन्द्र, सुर्खेतको प्राविधिक सहयोगममा यस लेकवेशी नगरपालीकाको नगर वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।

१.२.अध्ययनका उद्देश्यहरू

नेपालको संविधान २०७२ को धारा २९५ को उपधारा ३ मा व्यवस्था भए अनुरूपका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरू मिति २०७३/११/२७ गते भएको निर्णय अनुसार क्रियाशिल भएपश्चात **साविकका पाँचवटा गाउँ विकास समितिहरू (लेखफर्सा, दशरथपुर, नेटा, कल्याण र साटाखानी) एकआपसमा गाभिएर नयाँ लेकवेशी नगरपालिका** बनेको हो । यो नगरपालिका घोषणा भएपश्चात समायोजन भएको स्थानहरूको सम्पूर्ण वस्तुस्थिति समाबेश हुने गरि कुनै आधिकारिक दस्तावेज नभएको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै तथा नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको २०७४ बैशाख महिनाको परिपत्र अनुसार यस नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गरि सार्वजनिक गरिनु पर्ने नीतिगत निर्णय अनुसार यो वस्तुस्थिति विवरण तयार गरिएको छ । यसका लागि नेपालको पछिल्लो जनगणना राष्ट्रिय जनणना २०६८ अनुसारको जानकारी, साविकका गा.वि.स.हरूले विभिन्न समयमा संकलन गरेका तथ्यांकहरू, नगरपालीका तथा जिल्ला स्तरका बिभिन्न विषयगत कार्यालहरूबाट सङ्कलित संस्थागत सुचनाहरू, आदि स्रोतहरूबाट तथ्याङ्क संकलन तथा अध्ययनका साथै तथ्याङ्कहरु विश्लेषण गरी नगरको भौगोलिक, जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा वातावरणीय र संस्थागत स्थिति विश्लेषण सहित नगरपालिकाको वस्तुस्थिति चित्रण गर्ने प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

यी उद्देश्यहरूका साथै अन्य विशिष्ट उद्देश्यहरू देहायअनुसार रहेका छन् ।

- नगरको समग्र वस्तुस्थिति चित्रण तथा विवरण तयार गर्ने र सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउने,
- नगरको विषयगत तथा क्षेत्रगत विकासका संभावना तथा समस्याहरूको पहिचान तथा विश्लेषण गर्ने ।
- नगरको भौतिक, प्राविधिक, मानवीय तथा वित्तीय स्रोतको स्थिति र उपलब्धता बारे विश्लेषण गर्ने,
- दोश्रो स्रोतबाट प्राप्त तथ्याङ्क विश्लेषण गरि विषयगत रूपमा एकीकृत वस्तुगत विवरण तयार गर्ने,
- नगरको आवधिक तथा वार्षिक योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि विषयगत र सामाजिक रूपमा खण्डीकृत र एकीकृत अद्यावधिक सूचना विवरण उपलब्ध गराउने,
- नगरपालिकाको आवश्यकता, सम्भाव्यता र प्राथमिकताको आधारमा स्पष्ट लक्ष्य, उद्देश्य, नीति तथा कार्यक्रम तयार पारी वार्षिक योजना तर्जुमामा मद्दत गर्ने,
- स्रोत, साधन र सीपको पहिचान गरि त्यसको सदुपयोग गर्न तथा सम्भावित जोखिमहरूबाट वच्ने उपायहरूको खोजी गर्दै रणनितिक योजना निर्माण गर्न सकिने,
- नगरको विषय/क्षेत्रगत विकासका सम्भावना तथा समस्याहरूको पहिचान तथा विश्लेषण गर्ने ,
- संविधानले परिकल्पना गरेको र नगरबासीले चाहेको प्रशाशनिक संयन्त्रको विकास र विकास निर्माण गर्नको लागि आवश्यक एकिकृत सुचना उपलब्ध गराउने ।

१.३. अध्ययनको महत्व

विकासका प्रतिफलहरू जनता समक्ष पुऱ्याउन एवं सबै वर्गले उपयोग गर्न सक्ने वातावरणको श्रृजना गर्नका लागि स्थानीय तहको वास्तविक वस्तुस्थिति र आवश्यकताको पहिचान गर्नु आजको प्रमुख आवश्यकता हुन्छ । वर्तमान विश्वव्यापीकरणको युगमा समय सापेक्ष ढंगले समानुपातिक विकासका प्रकृयाहरू अगाडि बढाउन सम्बन्धित क्षेत्रको वस्तुगत र विश्लेषणात्मक अध्ययन हुनु जरूरी छ । यस लेकवेशी नगरपालिकामा साबिकका विभिन्न पाँच वटा गाविसहरू मिलाएर बनेको नयाँ नगरपालीका हो । संघिय मामिला तथा स्थानिय विकास

मन्त्रालयको २०७४ बैशाख २६ को परीपत्र अनुसार हरेक नयाँ स्थानीय निकायले आफ्नो क्षेत्रको वस्तुगत विवरण तयार गरि सार्वजनिकरण गर्नुपर्ने प्रावधानलाई पुरा गर्नको लागि परिवर्तित संरचना अनुसार तयार भएको यस लेकवेशी नगरपालिकाको वास्तविक वस्तुस्थिति पहिचान गरि भावी विकास योजना र रणनीतिहरू तर्जुमा गर्न तथा विभिन्न विकासका क्रियाकलापहरू संचालन गर्न लेकवेशी नगरपालिकाको वस्तुगत विवरणले विशेष महत्व राख्ने छ ।

१.४ अध्ययन विधि

उपलब्ध कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र विभिन्न गाविस, नगरपालीका तथा जिविसहरूले विगतमा अभ्यास गरिएका र संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी नगर वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा–२०७४ अनुसार यस नगर वस्तुस्थिति विवरण तयार गरिएको छ । यस नगर वस्तुस्थिति विवरण आवधिक नगर विकास योजना तर्जुमाको लागि आधाररेखा सूचना र नगर विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनकालागि आधारभूत सूचनाको आधारसहित देहायका विधि तथा प्रक्रिया पुरा गरी तयार गरिएको छ ।

१.४.१ नगरस्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम

नगर वस्तुस्थिति विश्लेषण तथा आवधिक गाउँ विकास योजनासम्बन्धी कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था, उद्देश्य, तयारी विधि तथा प्रक्रिया, नगर र नगर विकासका सरोकारवालाको भूमिका एवम् समय तालिकाबारे प्रस्तुती तथा छलफलका लागि नगरस्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम आयोजना गरियो । नगरपालीकाको आयोजना र प्राविधिक परामर्श सहयोग टोलीको सहजिकरण भएको कार्यक्रममा नगर प्रमुख, उपप्रमुख, नगर कार्यकारी अधिकृत १० वटै वडाका नवनिर्वाचित वडाअध्यक्ष तथा वडा सचिवहरु, नगर कार्यपालीका वोर्ड, बिषयगत कार्यालय, सेवा केन्द्र, संघ/संस्था तथा लक्षित समुदाय र सरोकारवालाहरुको सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रममा नगर वस्तुस्थिति विवरणमा उपयोग तथ्याङ्कको श्रोत, ढाँचा तथा विषय क्षेत्र, प्रयोग तथा आवश्यकता र योजना तर्जुमा प्रक्रियाबारे समेत अन्तरक्रिया तथा छलफल गरिएको थियो ।

१.४.२ संस्थागत तथा बिषयगत सूचना संकलन

संघीय मामिला तथा संघीय मामिला मन्त्रालयबाट जारी नगर वस्तुस्थिति विवरणको ढाँचालगायत बिगतका स्थानीय निकायहरूले अभ्यास गरेका गाउँ वस्तुस्थिति विवरण तथा आवधिक गाउँ विकास योजनाको आधार सूचनाको ढाँचा अनुसार संस्थागत तथा बिषयगत सूचना संकलन गरियो ।

संस्थागत तथा बिषयगत सर्वेक्षणका लागि स्थानीय गणकहरूलाई १ दिने तालिम प्रदान गरी तथ्याङ्क संकलन गरियो भने पेशागत विज्ञ प्राविधिक टोलीले संस्थागत स्रोत तथा अध्ययन, सर्वेक्षण र प्रगति प्रतिवेदन जस्ता स्रोतहरूबाट संस्थागत तथ्याङ्क विवरण संकलन गरियो । संस्थागत तथ्याङ्कको प्रमुख श्रोतहरूमा साविक गाविस, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय, सेवा केन्द्र तथा संघ/सस्थामा उपलब्ध तथ्याङ्क विवरण, राष्ट्रिय जनगणता, नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, कृषि गणना केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग सर्वेक्षण र अध्ययन प्रतिवेदन, मानव विकास प्रतिवेदन, आर्थिक सर्वेक्षण, सहस्राब्दी विकास लक्ष्य (MDG), दिगो विकास लक्ष्य (SDG) तथा सूचकहरूको अध्ययन, विभिन्न विषयगत अध्ययन प्रतिवेदनहरू र यस क्षेत्रमा कार्य गरेका विज्ञहरूसँग गरेको परामर्श आदिलाई मुख्य सुचनाको आधार मानियो । वर्तमान नवनिर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू, कार्यकारी अधिकृत, वडा सचिवहरू, सामाजिक परिचालकहरू, विषयगत कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरूसँगको परार्मश समेत लिने कार्य गरियो । संस्थागत तथा बिषयगत तथ्याङ्क संकलनका लागि विवरणका लागि उपलब्ध ढाँचा अनुसार तथ्याङ्क सकंलन फाराम (औजार) विकास गरी तथ्याङ्कन गरिएको थियो । नगर वस्तुस्थिति विवरण तयारीको लागि प्रयोग गरिएका तथ्याङ्क संकलन फरामहरू यस विवरणको **अनुसूची १** मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.४.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण

बस्तुगत विवरण तयार पार्नको लागि आवश्यक तथ्याङ्कहरु नगर तथा जिल्ला स्तरबाट बिषयत तथा संस्थागत रुपमा संकलन पश्चात कम्प्युटर प्रणालीबाट प्रशोधन गरी तथ्याङ्कशास्त्रीय विधिद्धारा तथ्याङ्क विश्लेषण गरियो ।

विश्लेषित तथ्याङ्कलाई प्राविधिक विषय विज्ञले विश्लेषण गरी बस्तुगत विवरण तयारीमा उपयोग गरियो । प्राप्त तथ्याङ्कलाई नगर विकासको वस्तुस्थिति चित्रण गर्ने तथा उपलब्ध तथ्याङ्कको सम्भव भएसम्म दुई समयावधिमा तुलना गर्ने, जिल्ला, केन्द्र र अन्य नगरपालीकाको विवरणसँग तुलना गर्ने कार्यमा प्रयोग गरियो । यसरी तुलना गर्दा बिषयगत कार्यालयहरुका बर्षिक तथा अन्य समय अबधिका प्रकाशित तथा अप्रकाशित सुचना तथा जानकारीहरुसंग समेत संकलन गरिएको छ ।

१.४.४ नगर वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी नगर वस्तुस्थिति विवरणको परिमार्जित ढाँचा–२०७४ तथा विभिन्न विकास साझेदार तथा स्थानीय निकाय स्वयंले विगतमा अभ्यास गरेका नमूनायोग्य ढाँचा अनुसार गाउँ वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयार गरियो ।

१.४.५ नगर वस्तुस्थिति विवरण सुझाव संकलन

निर्धारित ढाँचामामा तयार गरिएको नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदालाई गाविसस्तरीय सुझाव संकलन कार्यशाला आयोजना गरी प्रमुख विषयवस्तु तथा विवरण प्रस्तुत गरी राय सुझाव संकलन गरियो । यसैगरी नगर वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा जिल्ला समन्वय समिति र तर्जुमा कार्यमा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने सुर्खेत तालिम तथा अनुसन्धान विकास केन्द्र बाटसमेत सुझाव संकलन गरियो ।

१.४.६ नगर वस्तुस्थिति विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

नवनिर्वाचित नगर प्रमुख तथा उप्रमुख, कार्याकारी अधिकृत, नगर कार्यपालिका बोर्ड, वडा अध्यक्ष तथा सचिवहरु , बिषयगत कार्यालयको प्रतिनिधिहरु, स्थानिय राजनितिक दलका प्रतिनिधिहरु लगायत अन्य सरोकारवालाहरुको उपस्थितिमा नगर स्तरीय कार्यशाला गोष्ठीबाट प्राप्त राय सुझाव समावेश गरी नगर गाउँ वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरियो ।

१.५ अध्ययनको सीमा

नगर वस्तुस्थिति विवरणलाई संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी नयाँ ढाँचामा तयार गरिएको छ । विवरणमा संस्थागत तथा बिषयगत क्षेत्रका लागि प्रयोगमा आएका सुचनाहरुमा द्धितिय तथ्याङ्कको प्रयोग गरिएको छ । संभव भएसम्म तथ्याङ्क विश्लेषण गरी सामाजिक र लैंगिक रुपमा खण्डीकृत र विषयगत रुपमा एकीकृत गर्ने प्रयास गरिएको छ । उपलब्ध भएसम्म सूचनालाई दुई समयरेखामा प्रस्तुत गरी तुलना गर्ने प्रयास गरिएको भएता पनि विगतका धेरै सूचना उपलब्ध हुन नसकेका कारण धेरै सूचनालाई दुई समयरेखामा तुलना गर्न सकिएको छैन भने धेरैजसो सूचना विवरणलाई उपयुक्त सूचनाको कमीको कारण नगर, जिल्ला, क्षेत्र र राष्ट्रिय सूचनासँग तुलना गर्न सकेको छैन । द्धितिय तथ्याङ्कको अधिक प्रयोग हुनु र २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणनाको जनसंख्या प्रयोग हुँदा नयाँ र बिद्यमान जनसाङ्खिक विवरण प्रस्तुत हुन सकेको छैन । संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट छोटो अबधिमा तयार पारेर पठाएको उपलब्ध गराएको मार्ग निर्देश र ढाँचामा तयार भएकोले केही कमी कमजोरी रहेका छन् । यस अध्ययनमा सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको ढाँचा अनुसार तयार गरिएको विवरण अध्ययनको मुख्य सीमाक्षेत्र मानिएको छ र यसलाई आवधिक रुपमा परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।

२.स्थानीय तहको परिचय

यस अन्तर्गत विशेष गरि नगरपालीकाको ऐतिहासिक पृष्ठभूमी, नगरपालिकाको नामाकरण, भौतिक तथा प्रशासनिक अवस्थिति तथा सिमाना र नगरपालिकाको क्षेत्रफल लगायतका विषयवस्तुहरू समावेश गरिएको छ ।

२.१ सुर्खेत जिल्लाको परिचय :

नेपालको संविधान २०७२ ले परिकल्पना गरेको राज्य बिकेन्द्रिकरणको अबधारण बमोजिम पछिल्लो परिवर्तित संरचना अनुसार विभिन्न ७ वटा प्रदेशहरूमध्ये प्रदेश नं ६ को मुटु तथा सम्भावित राजधानीका रूपमा रहेको यस सुर्खेत जिल्लामा ५ पाँच वटा नगरपालिका र ४ वटा गाउँ पालिका रहेका छन् । बाह्र वण्डाल अठार खण्डाल को नामले परिचित यो जिल्ला २०१६ साल पहिला दैलेख जिल्ला अन्तरगत रहेकाले यसको छुट्टै अस्तित्व थिएन र नेपाल अधिराज्यलाई १४ अञ्चल ७५ जिल्लामा प्रशासनिक विभाजन पश्चात १७ वटा गाउँ पञ्चायत र यसको जम्मा क्षेत्रफल ९५४ वर्ग मि. रहेको थियो भने समय समयमा सिमाना थपघट हुदै हाल यो जिल्ला पूर्वमा मालारानी देखि पश्चिममालगाम, लगामसम्म लम्बिएको यसको भू-बनोट लगभग इट्टा आकारको छ । यस जिल्लाको पुरानो नाम दोभानचौर (चौभानचौर) हो ।

नेपालको मानचित्रमा यसको फैलावट २८• २०" देखि २८• ५८" उत्तरी अक्षांश र ८०• ५९" देखि ८२• २" पूर्वी देशान्तरसम्म रहेको छ । समुद्री सतहबाट १९८ मी. (लेकबेसीन.पा.को तातापानी) उचाइदेखि २३६७ मी. (चिङ्गाड गा.पा.को मटेला गुराँसे) उचाइसम्म यस जिल्लाको सतह रहेको छ । पूर्वबाट पश्चिमतर्फ साँघुरिएर फैलिएको सुर्खेत जिल्लाको कुल लम्बाइ ११० कि.मी. रहेको छ भने अधिकतम उत्तर दक्षिण तर्फको चौडाइ ३० कि.मी. रहेको छ । जिल्लाको करिब १६ प्रतिशत भाग उपत्यका भित्र र ८४ प्रतिशत भाग पहाडी क्षेत्रमा पर्दछ । यस जिल्लाको पूर्वमा सल्यान, पश्चिममा डोटी र अछाम, उत्तरमा जाजरकोट र दैलेख र दक्षिणमा वर्दिया र कैलाली जिल्लाहरू पर्दछन् । सुर्खेत जिल्लाको कुल क्षेत्रफल २४५१ वर्ग किलोमिटर अर्थात २४९०१६ हेक्टर रहेको छ । सहरी क्षेत्रफल ३४ वर्ग कि.मी. र ग्रामीण क्षेत्रफल २४१७ वर्ग कि.मी रहेको छ । सुर्खेत जिल्लालाई राजनैतिक वा प्रशासनिक उद्देश्यले २ वटा निर्वाचन क्षेत्र, ११ वटा इलाका ९ वटा स्थानीय तहका इकाई हरूमा विभाजन गरिएको छ, जसलाई तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १. नयां संरचना अनुसार सुर्खेतका स्थानीय निकायहरुको विभाजन

क्र.स	नगरपालिकाको नाम	वडा संख्या	कुल क्षेत्रफल (वर्ग क.मी)	जनसंख्या	समावेश भएका साविकका गाविस/ नगरपालीकाहरु
१	चौकुने गाउँ पालिका	१०	३८१.०१	२५२४०	लगाम, वेतान, विजौरा, घाटगाउँ र गुठु
२	पञ्चपुरी नगरपालिका	११	३२९.९	३२२३१	सालकोट, बाबियाचौर, छाप्रे, विद्यापुर र तातापानी
३	बराहताल गाउँपालिका	१०	४५५.०९	२६८०२	हरीहरपुर, तरङ्गा, कुनाथरी, पोखरीकाँडा र लेखागाउँ
४	बीरेन्द्रनगर नगरपालिका	१६	२४५.०६	१००४५८	वीरेन्द्रनगर, गढी, रतु र गर्पन
५	भेरी गंगा नगरपालिका	१३	२५६.२	४१४०७	भेरीगंगा न.पा. र लेखपराजुल
६	गुर्भाकोट नगरपालिका	१४	२२८.६२	४३७६५	मालारानी, धारापानी, सहारे र सुभाघाट
७	सिम्तागाउँ पालिका	९	१४१.६४	२५८४५	घोरेटा, काफलकोट, आग्रीगाउँ, बजेडिचौर, राकम, काप्रिचौर, डाँडाखाली र खानीखोला
८	लेखबेसी नगरपालिका	१०	१८०.९३	३०२९५	लेखफर्सा, दशरथपुर, कल्यान, साटाखानी र नेटा
९	चिङ्गाड गाउँ पालिका	६	१७०.१९	१७२७५	रजेना, रानीबास, मटेला, अवलचिङ्ग र पाम्का
कुल जम्मा			**२४५१**	**३५०८०४**	**४३**

स्रोत : राज्य पुनरसंरचना आयोगको प्रतिवेदन २०७३

२.२ नगरपालीकाको परिचय :

नेपाल सरकारको वि.सं.२०७३ फागुन २७ गतेको निर्णयानुसार साविकका ५ वटा गाविसहरु लेखफर्सा, दशरथपुर, नेटा, कल्याण र साटाखानी लाई एक आपसमा गाभेर मिलाइ १० वटा वडामा विभाजन गरी यो लेकवेशी नगरपालिकाको संरचना तयार पारिएको हो । कुल १८०.९२ बर्ग कि.मी. क्षेत्रफमा फैलिएको यो नगरपालीका सुर्खेतका ९ वटा स्थानीय तहहरु मध्य क्षेत्रफलका हिसाबले दोस्रो सानो नगरपालीका एंवम तेस्रो सानो स्थानिय तह मा पर्दछ ।

प्रस्तावित ६ नं प्रदेश को प्रादेशिक राजधानी वीरेन्द्रनगरको पुर्वी सिमाना संगै सिमाना जोडिएको यो नगरपालिका भेरी नदीको किनारमा अवस्थित दुन, टार, चुरे र महाभारत श्रेणीमा पर्ने रमणिय वातावरणमा रहेको सुन्दर नगरपालिकामा थोरै साधन र स्रोतको लगानीवाट नगरपालिकाको, सामाजिक आर्थिक र भौतिक पूर्वाधारका क्षेत्रमा बिकास हुन सक्ने सम्भावना रहेको छ । भौगोलिक हिसाबले बिकट र बिकासको हिसाबले बिकासोन्मुख अवस्थामाम यो नगरपालीका रहेको छ ।

२०६८ सालको जनगणना अनुसार कुल ३० हजार २ सय ९५ जनसंख्या रहेको यो नगरपालीका भित्र बिभिन्न जातजातीहरुको बसोबास रहेको छ । कुल जमिनको ५४ प्रतिशत भुभाग बनजंगलले ढाकेको यस नगरपालीका भित्र प्रशस्त खोलानाला तथा भेरी नदी रहेको छ ।

२.३. लेकवेशी नगरपालिकाको ऐतिहाँसिक पृष्ठभूमी

सुर्खेत जिल्लाको सदरमुकाम वीरेन्द्रनगर देखि पुर्वी क्षेत्रमा संगै सिमाना जोडिएको लेकवेशी नगरपालिका साविकका ५ वटा गाविसहरु (लेखफर्सा, दशरथपुर। नेटा, कल्याण र साटाखानी एकआपसमा गाभिएर मिति २०७३ फाल्गुण २७ गतेदेखि लेकवेशी नगरपालिका बनेको हो । यस नगरपालिकको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसंख्या ३० हजार २ सय ९५ जना रहेकोमा १४ हजार १ सय २२ जना पुरुष र १६ हजार १ सय ७३ जना महिला रहेका छन् भने क्षेत्रफल करिब १८०.९२ वर्ग कि मि रहेको छ । यस क्षेत्रमा पर्यटन, कृषि पशुपालनको उच्च सम्भावना रहेको छ । जातिय रुपमा मिश्रित बसोबास रहेको यस नगरपालिकामा जनजातीहरुको बाहुलयता रहेको छ । विशेष गरि ब्राहमण, क्षेत्री, मगर, दलितहरुको उच्च बसोबास रहेको देखिन्छ । यस क्षेत्रका समुदायले नेपाली भाषालाई मातृभाषाको रुपमा प्रयोग गरेको पाईन्छ । यस क्षेत्रमा खेतीयोग्य जमिनका अतिरिक्त केहि भु-भाग भिरालो जमिनले बनेको हुदाँ यस क्षेत्रका मानिसहरु जिविकोपार्जनका लागि कृषिका अतिरिक्त ज्यालामजदुरी कामगर्नका लागि भारत लगायत अन्य देशहरुमा जानेगरेको देखिन्छ ।

मुख्य गरि वनजंगल, वनपैदावार र कृषि उत्पादनलाई मुख्य आम्दानीको स्रोत मानिने यस नगरपालिकाको बाबियाचौर बजारलाई मुख्य व्यापारीक केन्द्र बनाई प्राकृतिक, नदिजन्य उत्पादन र तरकारी निर्यातका लागि प्रसिद्ध मानिदै आएको छ ।

नगरपालिका वडा नं. ८ मा रहेको भोटेको दरबाराट सुर्खेत जिल्ला सहित आसपासका अन्य जिल्लाहरुको केहि भुभागहरु दृश्यावलोकन गर्न सकिन्छ । यस क्षेत्रमा बिभिन्न महत्व बोकेका धार्मिक, साँस्कृतिक तथा प्राकृतिक महत्व बोकेका खाँडदेवि मन्दिर, देवीडाँडा मन्दिर र भेरी नदी जस्ता अन्य दर्जनौ सम्पदाहरु रहेका छन् । साविकका ५ वटा गाविसहका ४५ वटा वडाहरु लाई पुनसंरचना गरी यस नगरपालिकामा १० वटा वडाहरु बनेको छन् ।

सविकको कल्याण गाविस तथा हालको वडा नं. छ सबै वडाहरुको लागि भौगोलिक रुपमा बिच केन्द्र पर्ने भएकोले नगरपालिकाको मुख्य केन्द्र वडा नं. ६ कल्याणमा स्थापना गरिएको छ । राज्यको बिकेन्द्रीकृत शाशनप्रणली तथा स्थानिय जनचाहना र आवश्यकताको सम्बोधन गर्ने हेतुले यस नगरपालिकाले सरकारी निकायका बिभिन्न बिषयगत कार्यालयहरु र गैरसरकारी संघ/संस्थाहरूसँग समन्वय गरि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिएको छ ।

यस नगरपालिका अन्तरगत हाल कायम गरिएका वडा र त्यस अन्तर्गत रहेका साविकका गाविस तथा वडाहरूको विवरणलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २. नयाँ संरचना अनुसार लेकवेशी नगरपालिको विभाजन

वडा नं.	साविकका गाविस	साविकका वडाहरु	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मी)	परीवार संख्या	जनसंख्या
१	लेखफर्सा	५-८	११.४३	८८०	३,८८९
२	लेखफर्सा	१-४,९	१६.१५	४२१	१,९३४
३	दशरथपुर	१-४	११.१८	५१३	२,२८३
४	दशरथपुर	५-९	१०.३२	७०८	३,०६४
५	नेटा	१-९	३३.७६	६४७	३,५६७
६	कल्याण	१-५	१९.७५	७२६	३,४५९
७	कल्याण	६-९	१७.७५	५४५	२,८४८
८	साटाखानी	८-९	१८.३८	४४७	२,३१३
९	साटाखानी	५-७	१८.९४	७५६	३,६२८
१०	साटाखानी	१-४	२३.२६	७०३	३,३१०
			१८०.९२	**६३४६**	**३०,२९५**

स्रोत : राज्य पुनरसंरचना प्राविधिक सहयोग समिती प्रतिवेदन, २०७३

२.४. नगरपालिकाको नामाकरण

नेपाल सरकारको वि.सं.२०७३ फागुन २७ गतेको निर्णय अनुसार साविकका ५ वटा गाविसहरु लेखफर्सा, दशरथपुर, नेटा, कल्याण र साटाखानी लाई एक आपसमा गाभेर १० वटा वडामा विभाजन गरी यो लेकवेशी नगरपालिकाको संरचना तयार पारिएको हो । नगरपालीका गठन हुनु पुर्व साविकका ५ वटा गाविसहरु मिलाएर एउटा स्थानिय तह बनाउने निर्क्यौल भइसकेपछि यसको वडागत सिमाङ्कन र नामाङ्कनका बिषयमा स्थानिय स्तरमा यस क्षेत्रका राजनितिक दल, बुद्धिजिवी, शिक्षक, समाजसेवी,जेष्ठनागरिक आदीका बिचमा ब्यापक छलफद तथा बहसहरु भए । सिमाङ्कनका बिषयमा सरकारले जनसंख्या र भुगोलको मापदण्ड तोकिएकोले सोहि बमोजिम नै वडा संख्या र तिनको सिमा निर्धारण गरियो । त्यसपछि यस नगरपालिको नामाकरण सम्बन्धमा यस क्षेत्रका विज्ञ तथा स्थानीयवासीहरूको भेलामा सबैले आ-आफ्नो राय सल्लाह तथा सुझावहरु पेश गरेका थिए । कसैले सिद्देढुङ्गा कसैले कल्याणपुर त कसैले दशरथपुर जस्ता बिभिन्न नामहरु प्रस्ताव गरे । यस क्षेत्रका माओबादी केन्द्रका नेता खड्ग घर्तिले यस नगरपालीकको लेक तथा चुचुराहरुको क्षेत्र साविकको लेखफर्सा, नेटा तथा साटाखानी र धान र गहुँ उत्पादन हुने बेशी क्षेत्र लेखफर्साकै दक्षिण भेग, दशरथपुर, कल्याण र साटाखानीको दक्षिण भेग सबै क्षेत्रको भौगोलिक अस्थित्व कायम हुने खालको लेकवेशी नाम प्रस्ताव गर्नुभयो । लामो छलफल ताथ बिश्लेषण पछि नगरपालिकाको लेक र वेशी सबै भुभागको सम्बोधन हुने लेकवेशी नाम नै उपयुक्त नाम देखएकोले सबै पक्षबाट लेकवेशी नाम परित गरियो र यस नगरपालिकाको नाम लेकवेशी रहन पुग्यो ।

२.५ .नगरपालीकाको अवस्थिति (सिमाना) :

सुर्खेतका ९ वटा स्थानीय तहहरु मध्य क्षेत्रफलका हिसाबले दोस्रो सानो नगरपालीका एंवम तेस्रो सानो स्थानिय तह अर्न्तगत यो लेकवेशी नगरपालीका पर्दछ । विश्व मानचित्रमा यसको फैलावट २८ डिग्रि २८मिनेट उत्तर देखि २८ डिग्रि ३३ मिनेट उत्तरी अक्षांसम्म र ८१ डिग्रि ४६ मिनेट पुर्व देखि देखि ८१ डिगि ५० मिनेट पूर्वी देशान्तरसम्म रहेको छ । समुद्री सतहबाट ४६८ मीटर देखि १७०० मिटर सम्मको उचाइमा रहेको यस

नगरपालीकको क्षेत्रफल १८०.९२ बर्ग किलोमिटर रहेको छ । जिल्ला सदमुकाम वीरेन्द्रनगर नगरपालिका बाट १ देखि १० कोषको दुरी सम्ममा यो नगरपालिकाका वडाहरु फैलिएका छन् । यस नगरपालिकाको पूर्वमा गुर्भाकोट नगरपालीका, दक्षिणमा भेरी नदि तथा भेरिगंगा नगरपालीका, उत्तरतर्फ चिङ्गाड गाउँपालीका र पश्चिममा वीरेन्द्रनगर नगरपालीका रहेको छ । दक्षिण भेगमा भेरी नदीले छिमकी गाउपालीका भेरीगंगा संग, पश्चिममा झुप्रा खोलाले वीरेन्द्रनगर नगरपालीका संग,उत्तरमा पहाड तथा डाँडाकाँडाहरुले चिङ्गाड गाउपालीकासंग र पुर्वामा खहरे खोलाले गुर्वाकोट नगरपालीका संग सिमाना छुट्टाएको छ ,जुन निम्न अनुसार रहेको छ ।

<u>सिमाना</u>

पुर्वमा : गुर्भाकोट नगरपालिका
पश्चिममा : वीरेन्द्रनगर नगरपालिका
उत्तरमा : चिंगाड गाउंपालिका
दक्षिणमा : भेरी नदी र भेरीगंगा नगरपालिका

२.६ क्षेत्रफल

सुर्खेत जिल्लाका साविकका ५ वटा गाविसहरु लेखफर्सा, दशरथपुर, नेटा, कल्याण र साटाखानी गाविसका ४५ वटा वडा मिलेर बनेको यो नगरपालीका सुर्खेतका ९ वटा स्थानीय तहहरु मध्य क्षेत्रफलका हिसाबले दोस्रो सानो १८०.९२ बर्ग कि.मी.) नगरपालीका रतेस्रो सानो स्थानिय तह हो । भौगोलिक हिसाबले बिकट र बिकासको हिसाबले बिकासोन्मुख अवस्थामाम यो नगरपालीका रहेको छ । क्षेत्रफका हिसाले नगरपालीकाको वडागत क्षेत्रफल निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. ३ : वडागत क्षेत्रफल विवरण

वडा नं.	क्षेत्रफल	साविक गाविसहरु	पुराना वडाहरु
१	११.४३	लेखफर्सा	५-८
२	१६.१५	लेखफर्सा	१-४,९
३	११.१८	दशरथपुर	१-४
४	१०.३२	दशरथपुर	५-९
५	३३.७६	नेटा	१-९
६	१९.७५	कल्याण	१-५
७	१७.७५	कल्याण	६-९
८	१८.३८	साटाखानी	८-९
९	१८.९४	साटाखानी	५-७
१०	२३.२६	साटाखानी	१-४
जम्मा	**१८०.९२**		

यस नगरपालिकाको वडा अनुसार क्षेत्रफल हेर्दा लेकवेशी नगरपालिको वडा नं ५ को क्षेत्रफल सबैभन्दा बढी अर्थात ३३.७६ वर्ग किलोमिटर भने सबैभन्दा सानो वडा वडा नं ४ रहेको छ जुन १०.३२ क्षेत्रफमा फैलिएको छ ।

३. भौगोलिक स्वरूप

सुर्खेत जिल्लाको पुर्बि भागमा अवस्थित लेकवेशी नगरपालिका महाभारत श्रृङ्खलाको मन्द ढालयुक्त पहाडी क्षेत्र, चटान युक्त र कंकड खैरो माटो, अधिकांश भाग जंगलले ढाकिएको, खोलानाला, दशरथपुरको उपत्यका रहेको छ । दक्षिण भेगमा भेरी नदीले छिमकी गाउपालीका भेरीगंगा संग, पश्चिममा भुप्रा खोलाले

वीरेन्द्रनगर नगरपालीका संग,उत्तरमा पहाड तथा डाँडाकाँडाहरुले चिङ्गाड गाउपालीकासंग र पुर्वामा खहरे खोलाले गुर्वाकोट नगरपालीका संग सिमाना रहेको छ ।

यस नगरपालिका पूर्वदेखि पश्चिम सम्म एकै प्रकारको भुगोल र चौडा क्षेत्रफल छ । उर्वर भूमि र विशाल जंगल,नदी तथा खोलाक्षेत्रले ओगटेको यस नगरपालिका दोमट बलौटे माटोको भुखण्डले बनेको छ । भाग समुन्द्री सतहको ४६८ देखि १७०० मिटरको उचाइमा पर्ने भएकोले यहाँ न्यानो, सुख्खा, उपोष्ण, हावापानी पाइन्छ । महाभारत श्रृङ्खलाको तल्लो भागमा पाइने वनस्पति चिउरी, सिमल, भोर्लो, बाँझ, कटुस, काफल जातका वनस्पति पाइन्छन् भने जडिबुटि तर्फ समयो, काउलो, चुत्रो, कुरिलो, टिमुर, तेजपात, सुनगाभा, अमला, हर्रो, बर्रो, आदि प्रशस्त मात्रामा पाइनुका साथै बाँस, निगालो जस्ता डोको डालोका लागि चोयायुक्त वनस्पति पनि यहाँ पाइन्छ र कुच्चो तथा झाडुको लागि अम्रिसो जस्ता बनस्पती पनि प्रशस्त पाइन्छ । यस भु-भागमा औषत १०० मिलिलिटर भन्दा बढी नै वर्षा हुने गर्दछ ।

भौगोलिक अवस्था

समुन्दी सतहवाट ४६८ मीटर देखि १७०० मिटर सम्म

तापक्रम : अधिकतम ४२ डिग्री देखि ० डिग्री सेल्सीयस सम्म

४. स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाको विवरण

नेपाल एक बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुजाति, बहुसाँस्कृतिक विविधता भएका मानिसहरूको बसोबास भएको एक साँस्कृतिक विविधताले भरिपूर्ण देश हो । नेपालको एक फरक पहिचान भनेकै साँस्कृतिक विविधता हो र नेपालको आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण प्रभाव पार्ने तत्वहरू मध्येको सामाजिक र साँस्कृतिक स्रोत पनि एक हो । यहाँका विभिन्न पवित्र स्थलहरूमा मन्दिर, गुठी, चर्च, परम्परागत संस्थाहरू र पर्यटकीय सार्वजनिक स्थलहरू पर्दछन् । हिन्दु धर्मवालम्वीहरूको बाहुल्यता रहेता पनि यस नगरपालिकामा बौद्ध धर्म, क्रिश्चियन धर्म मान्नेहरूको पनि सामान्य मात्रामा बसोबास भएकाले यहाँ मुख्यतया दशै, तिहार, माघेसक्रान्ती, तीज, जनैपुर्णिमा, वुद्धजयन्ती, क्रिसमस डे लगायतका चाडपर्वहरू मुख्य रूपमा मनाइन्छ । यहाँ मनाइने मुख्य चाडपर्वको साथसाथै स्थानीय स्तरमा मनाईने जात्रा तथा मेला सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ४ : नगरपालिकामा रहेका स्थानिय चाडपर्ब/जात्रा/मेलाहरूको विवरण

क्र.सं.	चार्डपर्वहरू	मनाइने महिना	तिथि	मनाउने समुदाय
१	दशैं, तिहार	असोज ,कार्तिक	दशमी,द्धितीया,तृतीय	सबै हिन्दु
२	माघेसक्रान्ती	माघ १ गते	संक्रान्ति	थारू तथा अन्य
३	जनै पुर्णीमा, होली पुर्णिमा	भाद्र, फाल्गुण	पुर्णिमा	सबै हिन्दु
४	लोसार	माघ वा फाल्गुण	औसीको नजिक	जनजाती
५	क्रिशमस डे	पुस	25-Dec	क्रिश्चियन
६	चैते दशै	चैत्र	चैत्र अष्ठमि	सबै हिन्दु
७	बुद्ध जयन्ति	बैशाख	बैशाख पुर्णिमा	सबै बौद्ध धर्मालम्बिरु
	जात्राहरू			
१	तिजको जात्रा	भाद्र	तृतीय	हिन्दु
२	लाखेजात्रा	भाद्र		हिन्दु
३	डाँडा गाउ जात्रा	मंसिर	चौथि	हिन्दु
	मेलाहरू			
१	शिवरात्री मेला	फाल्गुण		हिन्दु
२	माघी मेला	पुस अन्तिम दिन	सक्रांन्तिको अघिल्लो दिन	सबै
३	गमखोला मेला	कार्तिक	कार्त्तिक चर्तुदशि	सबै

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

५. पर्यटकीय, सांस्कृतिक र मनोरम स्थलहरू

लेकवेशी नगरपालिको वडाहरूमा विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक तथा साँस्कृतिक महत्व बोकेका सम्पदाहरू रहेका छन् । यस नगरपालीकामा रहेको धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुको विवरण वडागत रुपमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ५ : लेकवेशी नगरपालिको पर्यटकीय, साँस्कृतिक र मनोरम स्थलहरू

वडा नं.	क्र.सं.	पर्यटकीय स्थलहरुको नाम	स्थलको महत्व	दैनिक औसतमा आउने पर्यटकहरुको संख्या
१	१	शिव मन्दिर	दर्शन	१०
२	२	लेखगाउँ खाँड देबि मन्दिर	दर्शन	५
३	३	गंगामाला देउती बज्यै मन्दिर	दर्शन	४
	४	सातपत्ते	दृश्यावलोकन	२
४	५	सिद्ध ऋषि गुफा	दृश्यावलोकन	१
	६	शिवालय मन्दिर	दर्शन	३०
५	७	भोटे दरबार	पिकनिक	४
	८	लामो छहारा	दृश्यावलोकन	५
	९	नागढुंगा, हात्तिढुंगा	दृश्यावलोकन	८
६	१०	देउती बज्यै मन्दिर	दर्शन	१०
	११	मौसमि वाफ दिने गुफा	दृश्यावलोकन	
७	१२	बागदुला गुफा	दृश्यावलोकन	६
	१३	भेरि नदि	दृश्यावलोकन	९
	१४	देवि डाडा	दृश्यावलोकन	५
	१५	सिउडी भिर गुफा	दृश्यावलोकन	१२
८	१६	पानडाँडा गुफा	दृश्यावलोकन	२०
९	१७	खाँडदेवी मन्दिर	दर्शन	५०
	१८	बौद्ध गुम्बा	बुद्ध जयन्तिमा मेला लाग्ने	२०

स्रोत : स्थलगत अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफल २०७४

६. वर्तमान भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण

सुर्खेत जिल्लाको भु–वनोटलाई हेर्दा जिल्लाको कुल क्षेत्रफल २,४५१०० हेक्टर रहेको छ । त्यसमा वन जंगल १७७,८५४.७ हेक्टर, कृषि योग्य जमिन ५२,२०० र अन्य १८,९६१.३० हेक्टरले ओगटेको छ । सुर्खेत जिल्लाको भु उपयोगको अवस्थालाई निम्न अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

यसैगरी लेकवेशी नगरपालिकाको जग्गाको क्षेत्रफल १८०९२ हेक्टर अर्थात १८०.९२ बर्ग कि.मि रहेको छ । जसमा कृषियोग्य जमिनको क्षेत्रफल ४५४९ हेक्टर, बन क्षेत्र ९९२१.१६ हेक्टर रहेको छ भने अन्य भुभाग नदीनाला, खोला, सडक तथा आवाश क्षेत्रले ओगटेका छ । लेकवेशी नगरपालीकाको भु-उपयोगको अवस्थालाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६: लेकवेशी नगरपालीकाको भु उपयोगको अवस्था

क्रं सं.	विवरण	लेकवेशी नगरपालिका	
		क्षेत्रफल (हेक्टर.)	प्रतिशत
१	कृषि क्षेत्र	४५४९	२५.१४
२	वन तथा चरन क्षेत्र	९९२१.१६	५४.८४
३	आवास क्षेत्र	३६२१.८४	२०.०२
४	नदिनालाले ओगटेको क्षेत्र		
५	ताल तलैया		
६	सिमसार क्षेत्र		
७	औद्योगिक क्षेत्र		
८	सडकले ओगटेको क्षेत्र		
९	अन्य		
जम्मा		**१८०९२**	**१००.००**

स्रोत: जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत-२०७४

७. सिञ्चित क्षेत्र

जल श्रोतका हिसाबले यो नगरपालिकाका केही वडाहरू सम्पन्नशाली मानिन्छन् । महाभारत श्रृङ्खला अन्तरगत अवस्थित रहेको यस क्षेत्रभित्र साना बार्हे महिना पानी बगिरहने साना ठुला खोलाहरु देखि खोल्सा खोल्सी रहेका छन् । मुख्य खोला तथा नदिहरूमा भेरी नदि, चिङगाड खोला, झुप्रा खोला जस्ता खोला देखि दजनौ खोल्साहरु रहेका छन् । तिनै खोलाहरूबाट मौसमी सिचाइ तथा पानी घट्ट चलेका छन् । यस नगरपालिका अर्न्तगत रहेका विभिन्न वडाहरूमा रहेको कृषियोग्य जमिन,खेती गरिएको क्षेत्रफल र सिंचित क्षेत्र आदिको विवरणलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७ : वडा अनुसार कृषि योग्य जमिन र सिञ्चित क्षेत्रफल

वडा नं	साविक गाविसको नाम	कृषियोग्य जमिनको क्षेत्रफल (हेक्टर)	खेती गरिएको जमिन (हेक्टर)	सिंचित क्षत्रफल (हेक्टर)	असिंचित क्षेत्रफल (हेक्टर)
१,२	लेखफार्सा	६५८	८४३	३०७	५३६
३,४	दशरथपुर	१२७४	५४८	२१२	३३६
५	नेटा	४८४	६५१	१९५	४५६
६,७	कल्याण	८४२	६९६	४७५	२२१
८,९, १०	साटाखानी	१२९१	१०९२	२८६	८०६
जम्मा		**४५४९**	**३८३०**	**१४७५**	**२३५५**

स्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यक्रम तथा तथ्याङ्क पुस्तिका, आ.व. २०७२/२०७३

८. वन क्षेत्र/नर्सरी सम्वन्धी विवरण :

सुर्खेत जिल्लामा सामुदायिक वन, निजी वन, धार्मिक वन र संरक्षित वन आदि प्रकारका वनहरू रहेका छन् । जिल्लाभर भएका वनहरूको विवरण हेर्दा सबै भन्दा बढी सामुदायिक वनहरू रहेका छन् । समुदायलाई हस्तान्तरण गरिएको त्यसको व्यवस्थापन समुदयबाट नै गर्ने गरि जिल्ला तथा ईलाका वन कार्यालयद्वारा हस्तान्तरित सामुदयिक वनहरूको अवस्था राम्रो देखिएको छ ।

सामुदायिक वनको हस्तान्तरण पश्चात त्यसको व्यवस्थापनको सम्पूर्ण जिम्मेवारी सम्बन्धित उपभोक्ता समूहलाई नै हुन्छ । स्वीकृत विधान तथा वन कार्ययोजना अनुसार समूह परिचालन तथा वनको संरक्षण, सम्बर्धन र सदुपयोग हुने गर्दछ । स्वीकृत विधान तथा वन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन, उपभोक्ता समूहको परिचालन, वन

व्यवस्थापन कार्यतालिका बमोजिम काम भएको छ वा छैन ? लक्षित प्रतिफल प्राप्त गर्नका लागि कार्य संचालन भएको छ वा छैन ? सामुदायिक वनले उपभोक्ताहरुलाई के-कति सेवा प्रदान गर्न सक्यो ? हस्तान्तरित सामुदायिक वन तथा उपभोक्ता समूहको अवस्था र स्थितिमा के-कस्तो सुधार आयो ? आदि कुरा निश्चित गर्न सामुदायिक वनको अनुगमन निरीक्षण जिल्ला बन कार्यालय र यस अर्न्तगतको इलाका बन कार्यालयहरुले मार्फत गर्ने गरिन्छ ।

यस लेकवेशी नगरपालिको जमिनमो सबैभन्दा धेरै वनको क्षेत्रको रूपमा १३५४३.९७ हेक्टर क्षेत्रफल रहेको छ । यस नगरपालिकाको विभिन्न वडाहरूमा वन पैदावार तथा जैविक विविधताका दृष्टिले महत्वपुर्ण मानिन्छन् । लेकवेशी नगरपालिकामा इलाका वन कार्यालय गुमि, छिन्चु र साटाखानी गुटु र बड्डिचौर अन्तर्गत हाल विभिन्न ३७ वटा सामुदायिक र १ वटा निजि वनहरु ९९२१.१६ हेक्टर क्षेत्रफमा फैलिएका छन । वडा नं १० मा ०.०७ हेक्टर क्षेत्रफमा निजि बन रहेको छ भने बाँकी २६२२.८१ हेक्टर क्षेत्रफमा सरकारी तथा संरक्षित बन रहेको छ ।

तालिका नं. ८ : नगरपालीकामा रहेको बन क्षेत्रको बिवरण

विवरण	संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	प्रतिशत	कैफियत
सामुदायिक वन	३७	९९२१.०९	९९.९९९	
कबुलियती वन	०	०	०.०००	
धार्मिक वन	०	०	०.०००	
सरकारी संरक्षित वन	०	०	०.०००	
अन्य/निजि	१	०.०७	०.००१	
जम्मा	**३८**	**९९२१.१६**	**१००.०००**	

श्रोतः जिल्ला बन कार्यालय सुर्खेत

नगरपालीका भित्रको समग्र बन क्षेत्र हेर्दा समामुदायिक बन क्षत्रे नै बढी रहेको पाइन्छ । नगरपालीका भित्र वडागत रुपमा फैलियर रहेका सामुदायिक वनहरु निम्न अनुसार रहेका छन् ।

तालिका नं. ९ : लेकवेशी नगरपाललिकामा रहेका सामुदायिक वनहरुको विवरण वडागत रुपमा

वडा नं.	सि.नं	दर्ता मिति	दर्ता नं.	सेक्टर	इलाका	सा.व.उ.स.को नाम	साविक ठेगाना	हस्तान्तरण आ.व.	क्षेत्रफल हे.	लाभान्वित घरधूरी	लाभान्वित जनसंख्या		
											महिला	पूरुष	जम्मा
१	१	०५२/१०/३	५२	छिन्चु	गुमी	शहीद	लेखफर्सा -७	२०५२/०५३	२०२.२	२६०	६५३	६३७	१२९०
	२	०५३/१०/४	८४	छिन्चु	गुमी	जनचेतना	लेखफर्सा -८	२०५३/०५४	५०	२१०	५७८	३१९	८९७
	३	०५४/१०/९	१०५	छिन्चु	गुमी	सिद्धार्थ	लेखफर्सा -५	२०५४/०५५	२१.८४	६६	२०३	२३०	४३३
	४	०५५/१२/३०	१२९	छिन्चु	गुमी	पार्वती महिला	लेखफर्सा -६	२०५५/०५६	२८	२४४	७१९	६५१	१३७०
	५	०५६/३/११	१४४	छिन्चु	गुमी	शिवालय	लेखफर्सा ६	०५५/०५६	७४.९२	२७०	७४५	७४०	१४८५
२	६	०५६/३/३२	१५२	छिन्चु	गुमी	कन्या सल्लेरी	लेखफर्सा - ४	२०५५/०५६	११४	७४	१९९	२१०	४०९
	७	०५७/३/१३	१८२	छिन्चु	गुमी	इन्द्रकालिका	लेखफर्सा -९	२०५६/०५७	९६.५	१५५	३३६	५८२	९१८
	८	०६४/११/२९	२४९	छिन्चु	गुमी	खहरे रेलडाँडा	लेखफर्सा ९	२०६४/०६५	२७	२०७	५९२	५९०	११८२
३	९	०५४/३/१७	९२	छिन्चु	गुमी	गंगामाला	दशरथपुर २,३	२०५३/०५४	२४४.५	२३७	६३६	६४४	१२८०
४	१०	१३/०९/२०७१	३९८	छिन्चु	गुमी	तालपोखरी	दशरथपुर ८	०७१/७२	९३.६	९७	३१५	३१५	६३०
५	११	०५६/९/९	१६६	छिन्चु	गुमी	कृष्ण चिउरी भीर	नेटा - ६	२०५६/०५७	४५००	४८	१२३	१२३	२४६
६	१२	०५०/४/२३	११	छिन्चु	साटाखानी	देउती बज्यै	कल्याण -५	२०५०/०५१	२३६.५	१२७	४२९	३८८	८१७
	१३	०५०/७/१९	१५	छिन्चु	साटाखानी	बाघखोर	कल्याण-४	२०५०/०५१	९८.८९	१३९	१८४	१९३	३७७
	१४	०५५/१०/२९	१२६	छिन्चु	साटाखानी	सरस्वती महिला	कल्याण - ५	२०५५/०५६	१४५	१२३	४३५	४०१	८३६
	१५	०५५/१०/२९	१२७	छिन्चु	साटाखानी	सल्लाघारी	कल्याण - १	२०५५/०५६	२४१.६	१०४	२९१	३०२	५९३
	१६	४/६/२०६९	३६७	छिन्चु	साटाखानी	भर्लेनी	कल्याण २	०६९/०७०	१६१.७	९०	२६७	२५३	५२०
	१७	४/६/२०६९	३६८	छिन्चु	साटाखानी	खोल्टेपानी	कल्याण ३	०६९/०७०	१५६.६	१८१	४७९	४८४	९६३
७	१८	०५४/३/२७	९७	छिन्चु	साटाखानी	मैनापोखरी	कल्याण -७	२०५३/०५४	१४७.५	१३३	४५०	५५७	१००७
	१९	०५६/२/५	१३५	छिन्चु	साटाखानी	गंगामाला	कल्याण ९	२०५५/०५६	१४७.९	११६	३१८	३०८	६२६
	२०	०५७/१२/३	१८५	छिन्चु	साटाखानी	पिपलचौतारी	कल्याण -८	२०५७/०५८	१५१	१०१	२६५	२६२	५२७
	२१	०६१/३/२५	२१४	छिन्चु	साटाखानी	लक्ष्मीदशरथ	कल्याण ६	२०६०/०६१	६७.५२	१०१	२४३	२९०	५३३
	२२	०६४/७/२८	२४१	छिन्चु	साटाखानी	बालिका महिला	कल्यान ९	२०६४/०६५	७४	१०७	२७१	२८३	५५४
	२३	०६४/१२/१२	२५४	छिन्चु	साटाखानी	बरपिपल	कल्यान ७	२०६४/०६५	१४३.३	१९३	४६८	४६९	९३७
	२४	०६६/६/१८	२८९	छिन्चु	साटाखानि	म्नकामना	कल्याण ६	०६६/६/१८	१६२.२	५६	१५७	१५६	३१३
८	२५	०५६/२/३०	१३७	छिन्चु	साटाखानी	वेलघारी	साटाखानी -८	२०५५/०५६	१८९.४	२११	३१३	३०४	६१७
	२६	०५६/९/१	१६४	छिन्चु	साटाखानी	पिपलपानी	साटाखानी -८	२०५६/०५७	५३	९३	२०६	१९३	३९९

वडा नं.	सि.नं	दर्ता मिति	दर्ता नं.	सेक्टर	इलाका	सा.व.उ.स.को नाम	साविक ठेगाना	हस्तान्तरण आ.व.	क्षेत्रफल हे.	लाभान्वित घरधूरी	लाभान्वित जनसंख्या		
											महिला	पूरुष	जम्मा
९	२७	०५१/९/१७	२८	छिन्चु	साटाखानी	खाँडदेवी	साटाखानी -५,७,८	२०५१/०५२	६९८	४६८	१७१६	१७००	३४१६
	२८	०६०/२/२४	२०६	छिन्चु	साटाखानी	पोखरा भन्ज्याङ्ग नमूना महिला	साटाखानी ७	२०५९/०६०	८५.५	२१३	६४१	६१३	१२५४
	२९	०६०/३/३२	२०७	छिन्चु	साटाखानी	भ्यूदार	साखानी ५,७	२०५९/०६०	११८	११८	१०८	१०४	२१२
१०	३०	०५३/१/१८	६८	छिन्चु	साटाखानी	गोलखाडल	साटाखानी -१	२०५२/०५३	१३५	१३७	३५५	३४२	६९७
	३१	०५५/३/२८	११७	छिन्चु	साटाखानी	वीचपानी चण्डीखोला	साटाखानी- १,३	२०५४/०५५	११.७	७७	२०७	२४०	४४७
	३२	०५३/१/१८	६७	छिन्चु	साटाखानी	कालिका महिला	साटाखानी -३	२०५२/०५३	११४.१	७४	१८३	१९३	३७६
	३३	०५१/८/२१	२७	छिन्चु	साटाखानी	रानी चौतारी	साटाखानी - २,४	२०५१/०५२	५४६.७	२३३	५८६	५७५	११६१
	३४	०५४/१०/३	१०४	छिन्चु	साटाखानी	पोखरीडाँडा	सटाखानी - २,४	२०५४/०५५	१८८.८	१६५	४४७	४५०	८९७
	३५	०५४/११/८	१०७	छिन्चु	साटाखानी	जोत्रेसाल	सटाखानी -२ र ४	२०५४/०५५	१७८.७	१९८	६४९	७०५	१३५४
	३६	०५४/३/२७	९६	छिन्चु	साटाखानी	डोटेचौर	साटाखानी- ४	२०५३/०५४	३७.३६	१०७	२८४	३०१	५८५
	३७	०५४/११/८	३९८	छिन्चु	साटाखानी	जोत्रेसाल	साटाखानी २ र ४	०५४/५५	१७८.७	१९८	६४९	७०५	१३५४
कुल जम्मा									**९९२१.१९**	**५७३१**	**१५७००**	**१५८१२**	**३१५१२**

श्रोत : जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत,प्रगति प्रतिवेदन २०७३

९.सरकारी /सार्वजनिक जगाहरुको विवरण

यस लेकवेशी नगरपालिको वस्तुगत विवरण निर्माणका लागि गरिएको अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफल तथा साविकका गाविसहरूबाट प्राप्त द्धितीय स्रोत अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कलाई आधार मान्दा लेकवेशी नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेको सार्वजनिक जग्गाहरूको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. १० : **नगरलिकामा रहेका सार्वजनिक जग्गाहरुको विवरण**

क्रं सं.	जग्गा रहेको स्थान	हालको अवस्था	क्षेत्रफल	स्वामित्व
१	वडा नं. १ स्थित हाटबजार	सार्वजनिक कार्यक्रम संचालन तथा खेलकुद	५ बिघा	नगरपालिका
२	वडा नं. ५ स्थित डाँडागाउँ	सार्वजनिक कार्यक्रम संचालन तथा खेलकुद	१२ बिघा	नगरपालिका
जम्मा			**१७ बिघा**	

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

१०. जनसांख्यिकीय अवस्था

यस लेकवेशी नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण निर्माणका लागि गरिएको स्थलगत अध्ययन, लक्षित समुह छलफल तथा साविकका गा.वि.स. हरूबाट प्राप्त द्धितीय स्रोत अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कलाई आधार मानिएको छ । मुख्य गरि राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यसको कुल जनसंख्या ३०,२९५ रहेको छ । जस अर्न्तगत महिला १६,१७३ जना र पुरूष १४,१२२ जना रहेका छन् । साथै यस लेकवेशी नगरपालिको राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार घरधुरी संख्या ६,३४६ रहेको छ भने औषत परिवार संख्या ४.८४ रहेको छ ।

यसैगरि वि.स. २०५८ को जनगणना अनुसार ५,०६२ घरधुरी २७,५१२ जनसंख्या रहेको छ । यि दुई जनगणना विचको तुलनात्मक अध्ययन सम्बन्धी थप विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ११ : **पारिवारिक तथा जनसङ्ख्या विवरण**

विवरण	गणना वर्ष	
	२०५८	२०६८
जनसंख्या	२७५१२	३०२९५
परिवार संख्या	४९२२	६३४६
जनघनत्व	१५२.२	१६७.४
औषत वृद्धिदर	-	०.९६
परिवारको औषत आकार	५.६५	४.८४
महिला पुरुष अनुपात (प्रति १०० जना महिलामा पुरुषको संख्या)	९७.४८	८७.३२

स्रोत : केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, २०६८

११. वडागत घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण

यस नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा गरि कुल ६३४६ घरधुरी रहेको छ । वडागत रूपमा घरधुरी संख्यालाई विश्लेषण गर्दा विविधता युक्त रहेको देखिन्छ । सबैभन्दा कम घरधुरी वडा नं. २ मा ४२१ र सबैभन्दा बढी वडा नं. १ मा ८८० रहेको छ । यसै गरि जनसंख्या सबैभन्दा बढी वडा नं. १ मा ३८८९ तथा सबैभन्दा कम वडा नं.

२ मा १९३३ रहेको देखिएको छ । यस नगरपालिकाको वडा अनुसारको घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण देहाय वमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ११ : **वडा अनुसार जनसंख्या तथा घरधुरी विवरण**

वडा न.	घरधुरी संख्या	जनसंख्या २०६८			साविक गाविस कुल जनसंख्या	साविक गाविस
		जम्मा	पुरुष	महीला		
१	८८०	३,८८९	१,७६५	२,१२४	५,८२३	लेखफार्सा
२	४२१	१,९३४	९०८	१,०२६		
३	५१३	२,२८३	१,००६	१,२७७	५,३४७	दशरथपुर
४	७०८	३,०६४	१,४१६	१,६४८		
५	६४७	३,५६७	१,७८०	१,७८७	३,५६७	नेटा
६	७२६	३,४५९	१,५७५	१,८८४	६,३०७	कल्याण
७	५४५	२,८४८	१,३१७	१,५३१		
८	४४७	२,३१३	१,१०१	१,२१२	९,२५१	साटाखानी
९	७५६	३,६२८	१,७१६	१,९१२		
१०	७०३	३,३१०	१,५३८	१,७७२		
जम्मा	**६३४६**	**३०,२९५**	**१४,१२२**	**१६,१७३**	**३०,२९५**	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

यस नगरपालिकाको वडा अनुसारको घरधुरी तथा जनसांख्यिकीय विवरण देहाय वमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. १२ : वडा अनुसारको जनसांख्यिकीय विवरण

वडा न.	घरधुरी संख्या	जनसंख्या २०६८			औषत परिवार आकार	लैगिक अनुपात	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मि)	जनघनत्व (औषत)
		जम्मा	पुरुष	महीला				
१	८८०	३,८८९	१,७६५	२,१२४	४.४२	८३.१०	११.४३	३४०.२१
२	४२१	१,९३४	९०८	१,०२६	४.५९	८८.५०	१६.१५	११९.७२
३	५१३	२,२८३	१,००६	१,२७७	४.४५	७८.७८	११.१८	२०४.१९
४	७०८	३,०६४	१,४१६	१,६४८	४.३३	८५.९२	१०.३२	२९७.०१
५	६४७	३,५६७	१,७८०	१,७८७	५.५१	९९.६१	३३.७६	१०५.६६
६	७२६	३,४५९	१,५७५	१,८८४	४.७६	८३.६०	१९.७५	१७५.१५
७	५४५	२,८४८	१,३१७	१,५३१	५.२३	८६.०२	१७.७५	१६०.४९
८	४४७	२,३१३	१,१०१	१,२१२	५.१७	९०.८४	१८.३८	१२५.८३
९	७५६	३,६२८	१,७१६	१,९१२	४.८०	८९.७५	१८.९४	१९१.५२
१०	७०३	३,३१०	१,५३८	१,७७२	४.७१	८६.७९	२३.२६	१४२.३०
जम्मा	**६३४६**	**३०,२९५**	**१४,१२२**	**१६,१७३**	**४.७७**	**८७.३२**	**१८०.९२**	**१६७.४५**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१२. उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

यस नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा रहेको जनसङ्ख्यालाई उमेरगत समूहमा विभाजित गर्दा निम्नानुसारको तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ । जस अनुसार ५ वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकाको संख्या ३४३० जना, ६ बर्ष देखि १५ वर्ष मुनि उमेर समूहमा ८,०३७ जना, १५ देखि २५ वर्ष उमेर समूहमा ६१३७ जना, २५ देखि ५९ वर्ष उमेर समुहमा १०,५५० जना, ६० देखि ७० वर्ष उमेर समूहमा १३५७ जना रहेको साथै ७० देखि माथिको जनसंख्या ७८४ जना रहेको पाइयो । जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१३ : ० देखि ७५ बर्ष उमेरसमुहको जनसङ्ख्या विवरण

वडा नं.	लिङ्ग	जम्मा जनसंख्या	००-४	०५-०९	१० -१४	१५ -१९	२० -२४	२५ -२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५-६९	७०-७४	७५ +
१,२	दुबै	५,८२३	६५८	७५७	७६३	६२२	४९०	४०४	४००	२९२	३२७	२०८	२२०	१९४	१८६	१२८	७५	९९
	पुरुष	२,६७३	३४२	३८५	३८९	२८२	१८०	१४६	१५७	११४	१३८	१०१	१०३	९६	८२	६८	४१	४९
	महिला	३,१५०	३१६	३७२	३७४	३४०	३१०	२५८	२४३	१७८	१८९	१०७	११७	९८	१०४	६०	३४	५०
३,४	दुबै	५,३४७	६९४	७४०	७१६	५७४	४८६	३७१	३५०	२९७	२३८	२००	१६६	१४९	१२२	९५	६७	८२
	पुरुष	२,४२२	३५८	३७७	३६५	२३३	१४५	१२४	१४३	१२८	१०८	९२	८४	७३	६४	४९	३८	४१
	महिला	२,९२५	३३६	३६३	३५१	३४१	३४१	२४७	२०७	१६९	१३०	१०८	८२	७६	५८	४६	२९	४१
५	दुबै	३,५६७	३७५	४३९	४६३	४७०	३४८	२५७	१८३	२११	२१३	१५३	१२५	८३	९२	६४	४१	५०
	पुरुष	१,७८०	१८८	२२६	२३०	२४१	१७७	१२२	७५	१०७	१००	७२	६८	४२	४५	३५	२८	२४
	महिला	१,७८७	१८७	२१३	२३३	२२९	१७१	१३५	१०८	१०४	११३	८१	५७	४१	४७	२९	१३	२६
६,७	दुबै	६,३०७	७५६	७९८	७९१	७५३	५९८	४८५	४०९	३३१	३१५	२६१	२१९	१७१	१५७	१२४	७६	६३
	पुरुष	२,८९२	३६८	३९१	३९५	३४७	२५३	१८९	१७३	१३४	१४२	१०८	१०४	८६	७४	६७	३१	३०
	महिला	३,४१५	३८८	४०७	३९६	४०६	३४५	२९६	२३६	१९७	१७३	१५३	११५	८५	८३	५७	४५	३३
८,९,१०	दुबै	९,२५१	९४७	१,२८७	१,२८३	१,०५२	७४४	६२९	६४८	५८७	४७५	३७७	३२०	२८२	२४४	१४५	१२५	१०६
	पुरुष	४,३५५	४९६	६४०	६२०	५१९	३२३	२३०	२६६	२६९	२१७	१६५	१५७	१३७	१३१	६८	६३	५४
	महिला	४,८९६	४५१	६४७	६६३	५३३	४२१	३९९	३८२	३१८	२५८	२१२	१६३	१४५	११३	७७	६२	५२
जम्मा		३०,२९५	३,४३०	४,०२१	४,०१६	३,४७१	२,६६६	२,१४६	१,९९०	१,७१८	१,५६८	१,१९९	१,०५०	८७९	८०१	५५६	३८४	४००
पुरुष		१४,१२२	१,७५२	२,०१९	१,९९९	१,६२२	१,०७८	८११	८१४	७५२	७०५	५३८	५१६	४३४	३९६	२८७	२०१	१९८
महिला		१६,१७३	१,६७८	२,००२	२,०१७	१,८४९	१,५८८	१,३३५	१,१७६	९६६	८६३	६६१	५३४	४४५	४०५	२६९	१८३	२०२

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१३. आर्थिकरूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको अवस्था

यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्यालाई आर्थिक रूपले सक्रिय र निष्क्रिय गरि विश्लेषण गर्दा कुल ५५.०८ प्रतिशत (१५ देखि ५९ वर्ष उमेर समुह) जनसंख्या आर्थिक रुपले सक्रिय देखिन्छ जसमा ७,२७० जना पुरुष र ९,४१७ जना महिला जम्मा १६,६८६ रहेको छ। जुन विवरणलाई निम्नअनुसारका तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं.१४ : आर्थिकरूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण :

उमेर समुह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
० देखि १४	५,७७०	५,६९७	११,४६७	३७.८५
१५ देखि ५९	७,२७०	९,४१७	१६,६८७	५५.०८
६० भन्दा माथि	१,०८२	१,०५९	२,१४१	७.०७
जम्मा	**१४,१२२**	**१६,१७३**	**३०,२९५**	**१००**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१४. भाषाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण :

यस नगरपालिकाको २०६८ सालको जनगणलाई आधार मान्दा मातृभाषाका रूपमा धेरै जसो मानिसहरूले नेपाली भाषा नै बोल्ने गरेको पाइएको छ। यस नगरपालिकामा जनजातिहरूको जनसंख्या उलेख्य रहेको भएता पनि मातृभाषाका रूपमा नेपाली भाषा नै बोल्ने गरेको पाइएको छ। जस अनुसार सबै भन्दा बढी ८०.६२ प्रतिशत नेपाली, १८.७६ प्रतिशत मगर, ०.२१ प्रतिशत छन्त्याल,०.०७ प्रतिशत राजि र ०.२२ प्रतिशत अन्य भाषा बोल्ने जनसंख्या रहेको छ। यस नगरपालिकामा भाषाका आधारमा जनसंख्याको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १५ : भाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण र प्रतिशत

भषा	**कुल जम्मा**	**प्रतिशत**
नेपाली	२४,४२५	८०.६२
मगर	५,६८३	१८.७६
गुरुङ	३६	०.१२
राजी	२०	०.०७
छन्त्याल	६५	०.२१
अन्य	६६	०.२२
जम्मा	**३०,२९५**	**१००.००**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

यस नगरपालीकाका भिन्न भिन्न वडामा भिन्न भिन्न जातजातीको बाहुल्यता रहहे संगै त्यहाँ बोलिने भषामा पनि विविधता रहेको छ। वडागत रुपमा बोलिने मातृ भाषालाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १६ : भाषाको आधारमा वडागत रुपमा जनसंख्या विवरण :

वडा नं.	साविक गाविस	मातृ भाषा	मातृ भाषा बोल्नेहरु		
			कुल जनसंख्या	पुरुष	महिला
१,२	लेखफर्सा	**जम्मा**	**५,८२३**	**२,६७३**	**३,१५०**
		नेपाली	५,८०१	२,६६५	३,१३६
		मगर	१७	५	१२
		अन्य	५	३	२
३,४	दशरथपुर	**जम्मा**	**५,३४७**	**२,४२२**	**२,९२५**
		नेपाली	५,३२५	२,४१३	२,९१२
		अन्य	२२	९	१३
५	नेटा	**जम्मा**	**३,५६७**	**१,७८०**	**१,७८७**
		नेपाली	१,९०९	९४९	९६०
		मगर	१,६४६	८२८	८१८
		अन्य	१२	३	९
६,७	कल्यान	**जम्मा**	**६,३०७**	**२,८९२**	**३,४१५**
		नेपाली	५,२९४	२,४३३	२,८६१
		मगर	९४९	४३१	५१८
		गुरुङ	३६	१४	२२
		राजी	२०	९	११
		अन्य	८	५	३
८,९,१०	साटाखानी	**जम्मा**	**९,२५१**	**४,३५५**	**४,८९६**
		नेपाली	६,०९६	२,८६०	३,२३६
		मगर	३,०७१	१,४६१	१,६१०
		छन्त्याल	६५	२६	३९
		अन्य	१९	८	११
कुल जम्मा			**३०,२९५**	**१४,१२२**	**१६,१७३**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१५. धर्मको आधारमा जनसंख्याको वितरण

लेकवेशी नगरपालिका अर्न्तरगत राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार साविकका गाविसहरुमा भएको जनगणना बमोजिम यस नगरपालीकामा बिभिन्न प्रकारको धर्म अबलम्बन गरेको जनासंख्या रहेको छ । जस अनुसार हिन्दु धर्म मान्ने मानिसहरू ८८.५८ प्रतिशत रहेको छ भने बौद्ध धर्म मान्ने ५.२० प्रतिशत जनसंख्या रहेको छ । त्यसरी नै क्रिष्चियन धर्म मान्ने ६.२० र इस्लाम धर्म मान्ने ०.०२ प्रतिशत जनसंख्या रहेको छ । धर्मका आधारमा जनसंख्याको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १७ : **धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण**

क्र.स	धर्म	संख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	२६,८३२.००	८८.५८
२	बौद्ध	१,५७५.००	५.२०
३	क्रिस्चियन	१,८७७.००	६.२०
४	इस्लाम	५.००	०.०२
५	अन्य	१.००	०.००
जम्मा		**३०,२९०.००**	**१००.००**

स्रोत :जनगणना २०६८

१६. जातजातिका आधारमा जनसङ्ख्याको अवस्था :

जनजातीहरुको बाहुलयता रहेको यस नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को प्रतिवेदनबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार पहाडी ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर, कामि,ठकुरी,सन्यासी जाती तथा पहाडी जनजातीहरूको बाहुल्यता रहेको पाईन्छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १७ : **जातजाति अनुससार जनसङ्ख्याको विवरण**

वडा नं.	साविक गाविस	जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१,२	लेखफार्सा	**जम्मा जातजाती**	**५८२३**	**२६७३**	**३१५०**
		क्षेत्री	४४५	२१४	२३१
		ब्राहमण पहाडी	६७१	२९७	३७४
		मगर	२३७५	११३१	१२४४
		कामी	१७२३	७५४	९६९
		गुरुङ्ग	१७७	७५	१०२
		दमाई/ढोली	१७१	८०	९१
		ठकुरी	२३	१०	१३
		सन्यासी/दशनामी	१८	८	१०
		मझि	१२४	६०	६४
		थामि	५८	२७	३१
		अन्य	३८	१७	२१
२,३	दशरथपुर	**जम्मा जातजाती**	५३४७	२४२२	२९२५
		क्षेत्री	२०७२	९२४	११४८
		ब्राहमण पहाडी	४६४	१९९	२६५
		मगर	१३५१	६३५	७१६
		थारु	१३	५	८
		नेवार	२१	१३	८
		कामि	१०२२	४७०	५५२
		गुरुङ्ग	११	५	६
		दमाई/ढोली	१९२	९४	९८
		ठकुरी	१५६	६१	९५
		सन्यासी/दशनामी	१४	५	९
		बादी	२४	१०	१४
		अन्य	७	१	६
५	नेटा	**जम्मा जातजाती**	३५६७	१७८०	१७८७
		क्षेत्री	४७९	२३३	२४६
		ब्राहमण पहाडी	८६	३९	४७
		मगर	२४९३	१२६४	१२२९
		कामि	२६९	१३२	१३७
		दमाई/ढोली	७३	३९	३४
		ठकुरी	८३	३४	४९
		सार्कि	१४	७	७
		सन्यासी/दशनामी	३९	१९	२०

वडा नं.	साविक गाविस	जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
		अन्य	३१	१३	१८
६,७	कल्याण	**जम्मा जातजाती**	**६३०७**	**२८९२**	**३४१५**
		क्षेत्री	१२५५	५८८	६६७
		ब्राहमण पहाडी	२२६	१०७	११९
		मगर	३४८९	१६११	१८७८
		कामि	५४७	२४९	२९८
		गुरुङ्ग	१०२	४४	५८
		दमाई/ढोली	२१६	९१	१२५
		ठकुरी	४०	१४	२६
		सार्कि	२४४	११०	१३४
		बादी	७२	३०	४२
		राजि	२५	११	१४
		अन्य	२५	१०	१५
		दलित अन्य	५४	२३	३१
		तराई अन्य	१२	४	८
८,९,१०	साटाखानी	**जम्मा जातजाती**	९२५१	४३५५	४८९६
		क्षेत्री	११००	५३०	५७०
		ब्राहमण पहाडी	१७२८	७८९	९३९
		मगर	४४१९	२०९९	२३२०
		कामि	९६७	४४७	५२०
		गुरुङ्ग	९३	४४	४९
		दमाई/ढोली	३७६	१८५	१९१
		ठकुरी	१२३	४३	८०
		सार्कि	१३४	७१	६३
		सन्यासी/दशनामी	५९	२९	३०
		छन्त्याल/छन्तेल	१४१	६७	७४
		गाइने	१८	११	७
		बादी	६६	३०	३६
		अन्य	१५	६	९
		तराई अन्य	१२	४	८
कुल जातिगत जनसंख्या			**३०२९५**	**१४१२२**	**१६१७३**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१७ उमेर र लिङ्ग अनुसार घरमुलीको विवरण

लेकवेशी नगरपालिको वस्तुगत विवरण २०७४ निर्माण गर्ने क्रममा विभिन्न स्रोतबाट संकलित जनसंख्या तथ्याङ्कलाई विभिन्न उमेर र लिङ्ग अनुसारले घरमुली विवरणलाई विश्लेषण गर्दा सवैभन्दा बढि ३० देखि ६० वर्ष उमेर समूहका घरमूलीहरु बढि देखिन्छन् भने ६० वर्ष भन्दा माथि र ३० वर्ष भन्दा मुनिको संख्या न्यून देखिन्छ ।

१८.दश वर्ष र सो भन्दा माथिका महिला पुरुषहरुको पहिलो पटक बिबाह गरेको उमेरको आधारमा जनसंख्या

प्रारम्भिक समयमा छिटो विवाहको प्रचलन रहेता पनि कानुनी व्यवस्था तथा विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरूको सक्रियतामा विभिन्न वालविवाह विरूद्ध तथा वालविवाह न्युनिकरणका लागि चेतनामूलक अभियान तथा कार्यक्रमहरू संचालन गरिदै आएकाले पहिलेभन्दा पहिलो पटक विवाह गर्नेहरूको औषत उमेर वृद्धि हुदै गइरहेको छ । अहिले आएर यस नगरपालिका क्षेत्रमा पहिलो पटक विवाह गर्ने महिला तथा पुरुषहरुको उमेर १९ देखि २४ वर्ष रहेको विभिन्न प्रतिवेदन तथा लक्षित समूह छलफल मार्फत बुझिन आएको छ ।

१९. अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या

महिला तथा वालवालिका कार्यालय, सुर्खेतको तथ्याङ्क अनुसार लेकवेशी नगरपालिकामा रहेका अपाङ्ग परिचय पत्र बनाउने व्यक्तिको सख्या हाल सम्म ४८१ जना रहेको छ । जस अर्न्तगत पुर्ण अपांग (रातो कार्ड), अशक्त अपांगता (निलो काड), मध्यम अपाग (पहेलो कार्ड), सामान्य अपांग (सेतो काड) र वर्ग नखुलेको गरि बिभिन्न ५ वटा बर्गमा बर्गिकरण गरिएको छ । अपाङ्ग व्यक्तिहरूको लिङ्ग तथा परिचय पत्रको प्रकारका आधारमा स.ख्या निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. १८ : अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण :

लिंग	जम्मा अपांग				वर्ग नखुलेको	जम्मा
	पुर्ण अपांग (रातो कार्ड)	अशक्त अपांगता (निलो कार्ड)	मध्यम अपाग (पहेलो कार्ड)	सामान्य अपांग (सेतो कार्ड)		
पुरूष	२८	४६	७३	४७	८९	२८३
महिला	९	३३	३७	६०	५९	१९८
जम्मा	**३७**	**७९**	**११०**	**१०७**	**१४८**	**४८१**

श्रोत : महिला तथा वालवालिका कार्यालय, सुर्खेतको तथ्याङ्क २०७४

यस नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको साथै उनीहरूको अभिभावकहरूमा पलाएको वैचारिक र सांगठनिक एकताको फलस्वरूप उनीहरूले पनि आफ्नो नागरिक हैसियत र हक अधिकारका कुराहरू दरिलो रूपमा बाहिर ल्याउन सक्षम भएको देखिन्छ । उनीहरूको निरन्तर संघर्षको फलस्वरूपमा वर्तमान परिप्रेक्षमा राज्यले पनि उनीहरूलाई राज्यको मूल प्रवाहीकरणमा समावेश गर्दै लैजाने नीति तथा कार्यक्रमहरू तय गरेको छ । महिला तथा वालवालिका कार्यालय, सुर्खेतको तथ्याङ्क अनुसार लेकवेशी नगरपालिकाबाट वडागत रुपमा अपाङ्ग परिचय पत्र बनाउने व्यक्तिको सख्या, लिङ्ग तथा परिचय पत्रको प्रकार आदि देहाय बमोजिम छ ।

तालिका नं. १९ : **वडागत रुपमा अपाङ्गता परिचय पत्र बनाउने व्यत्तिकाहरूको विवरण**

वडा नं.	बर्ग	पुरुष	महिला	जम्मा
१,२	क	५	२	७
	ख	७	१५	२२
	ग	२७	१०	३७
	घ	१७	७	२४
	बर्ग नखुलेको	१६	६	२२
	जम्मा	७२	४०	११२
३.४	क	६	२	८

वडा नं.	बर्ग	पुरुष	महिला	जम्मा
	ख	११	३	१४
	ग	१३	६	१९
	घ	८	१०	१८
	बर्ग नखुलेको	८	६	१४
	जम्मा	४६	२७	७३
५	क	५	०	५
	ख	२	१	३
	ग	३	४	७
	घ	३	३	६
	बर्ग नखुलेको	९	५	१४
	जम्मा	२२	१३	३५
६,७	क	७	२	९
	ख	८	६	१४
	ग	१६	११	२७
	घ	११	२१	३२
	बर्ग नखुलेको	२१	१५	३६
	जम्मा	६३	५५	११८
८,९,१०	क	५	३	८
	ख	१८	८	२६
	ग	१४	६	२०
	घ	८	१९	२७
	बर्ग नखुलेको	३५	२७	६२
	जम्मा	८०	६३	१४३
कुल जम्मा		२८३	१९८	४८१

स्रोत : महिला तथा बालबालिका कार्यालय, सुर्खेतको तथ्याङ्क २०७४ जेठ

२१.भिन्न शारीरिक तथा मानसिक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस लेकवेशी नगरपालिकामा भिन्न भिन्न शारीरिक तथा मानसिक क्षमताका आधारमा फरक फरक भागमा विभाजित गरि तथ्यांक संकलन गर्दा यस नगरपालिकामा जम्मा संख्या ९४६ रहेको छ । जसमा ४३४ जना शारिरीक अपांगता, १२८ जना न्यून दृष्टि भएका, १३३ जना सुस्त श्रवण, ७ जना दृष्टि विहिन, ७९ जना बहिरा, ६२ जना मानसिक अपांग, २९ जना बौद्धिक अपांग, ७४ जना बहु अपांग रहेका छन् । सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २० : भिन्न शारीरिक तथा मानसिक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको विवरण :

वडा नं.	साविक गाविस	लिङ्ग	कुल जनसंख्या	अपांगता नभएको जनसंख्या	अपांग जनसंख्या							
					शारिरीक	न्युन दृष्टि	सुस्त श्रवण	दृष्टि विहिन	बहिरा	मानसिक अपांग	बौद्धिक अपांग	बहु अपांग
१,२	लेखफर्सा	**जम्मा**	**५,८२३**	**५,६४५**	**७७**	**३३**	**२६**	**०**	**१४**	**८**	**५**	**१५**
		पुरुष	२,६७३	२,५७०	४८	२२	१२	०	९	२	२	८
		महिला	३,१५०	३,०७५	२९	११	१४	०	५	६	३	७
३,४	दशरथपुर	**जम्मा**	**५,३४७**	**५,१८६**	**९७**	**१९**	**९**	**२**	**१३**	**४**	**३**	**१४**
		पुरुष	२,४२२	२,३३८	४४	९	६	१	१०	३	०	११
		महिला	२,९२५	२,८४८	५३	१०	३	१	३	१	३	३
५	नेटा	**जम्मा**	**३,५६७**	**३,४४३**	**६०**	**२१**	**१५**	**०**	**११**	**५**	**५**	**७**
		पुरुष	१,७८०	१,७०८	३५	१३	६	०	९	२	३	४
		महिला	१,७८७	१,७३५	२५	८	९	०	२	३	२	३
६,७	कल्याण	**जम्मा**	**६,३०७**	**६,१५०**	**६३**	**२५**	**३१**	**३**	**१४**	**१५**	**२**	**४**
		पुरुष	२,८९२	२,८१०	३२	१२	१७	१	७	९	०	४
		महिला	३,४१५	३,३४०	३१	१३	१४	२	७	६	२	०
८,९,१०	साटाखानी	**जम्मा**	**९,२५१**	**८,९२५**	**१३७**	**३०**	**५२**	**२**	**२७**	**३०**	**१४**	**३४**
		पुरुष	४,३५५	४,१६८	८२	१८	२४	१	१५	१५	११	२१
		महिला	४,८९६	४,७५७	५५	१२	२८	१	१२	१५	३	१३
जम्मा			**३०,२९५**	**२९,३४९**	**४३४**	**१२८**	**१३३**	**७**	**७९**	**६२**	**२९**	**७४**
पुरुष			**१४,१२२**	**१३,५९४**	**२४१**	**७४**	**६५**	**३**	**५०**	**३१**	**१६**	**४८**
महिला			**१६,१७३**	**१५,७५५**	**१९३**	**५४**	**६८**	**४**	**२९**	**३१**	**१३**	**२६**

स्रोत : केन्द्रिय तथ्यांक विभाग २०६८

२२.छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी संख्या

यस नगरपालिकामा मुख्य गरि आवास प्रयोजनका लागि तयार गरिएको घरहरूमा खरले छाएको घरको संख्या तुलनात्मक रूपमा बढि देखिन्छ । यसका साथै नगरपालिका अर्न्तगतका विभिन्न वडाहरूमा आवासका लागि टिनको छानाको प्रयोग गर्ने घरधुरीहरू पछिल्लो समयमा बढ्दै गएको पाईन्छ । सामान्य मात्रामा आर.सि.सि.ढलान भएको घरहरु रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख छ ।

तालिका नं. २१ : **छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी विवरण**

वडा न.	गाउँको नाम	घरधुरी	घरको छानाको र संख्या						अन्य	उल्लेख नभएका
			खरले छाएको	जस्ता पाताले	टायल तथा डुंगाले	आर. सि. सि.	काठले छाएको	माटोले छाएको		
१,२	लेखफर्सा	१,३०१	३३५	३१	८६९	५४	०	०	३	९
३, ४,	दशरथपुर	१,२२१	३०४	११७	६६८	८२	११	०	१६	२३
५	नेटा	६४७	५८०	५२	४	४	०	०	०	७
६,७	कल्याण	१,२७१	६७३	१४८	३७१	७२	०	१	१	५
८,९,१०	साटाखानी	१,९०६	१,४३४	३०५	१०१	३९	४	१	१	२१
जम्मा		**६,३४६**	**३,३२६**	**६५३**	**२,०१३**	**२५१**	**१५**	**२**	**२१**	**६५**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२३.स्वामित्वका आधारमा घरधुरी संख्या

यस नगरपालिकाका घरहरूलाई घरको स्वामित्वको आधारमा वर्गिकरण गर्दा अधिकांस परिवार आफ्नै निजि घरमा बसोबास गरिरहेका छन् । जम्मा ५,९९१ (९४.४१%) घरपरिवारले आफ्नै घरमा बसोबास गरेको, २८८ घरपरिवार भाडामा, ३ घर परिवार संस्थागत घरमा बसेको पाइयो । सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २२ : घरको स्वामित्वको विवरण

वडाहरु	गाउँको नाम	जम्मा	घरको स्वामित्को			
			निजि घर	भाडाको घर	संस्थागत	अन्य
१,२	लेखफर्सा	१,३०१	१,२४८	४१	०	१२
३, ४,	दशरथपुर	१,२२१	१,०१३	१९५	१	१२
५	नेटा	६४७	६४३	१	०	३
६,७	कल्यान	१,२७१	१,२२९	३२	१	९
८,९,१०	साटाखानी	१,९०६	१,८५८	१९	१	२८
जम्मा		**६,३४६**	**५,९९१**	**२८८**	**३**	**६४**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२४. खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरधुरी संख्या

नेपाल आफैमा जलस्रोतले एक धनि देश हो तर जनसंख्याको तीव्र वृद्धि र भौगोलिक असमानता र विकटताका कारण नेपालमा कैयन नेपाली नागरिकहरूले स्वच्छ खानेपानी पिउनबाट बञ्चित भइरहेका छन् , नगरपालिका नगरबासीहरु पनि यो समस्या बाट अछुतो हुन सकेका छैनन् । नगरपालीकाको वडागतको विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी धारा वा पाइपबाट खानेपानीको प्रयोग गर्ने घरधुरी संख्या ५१८७ रहेको पाइएको छ । साथै यस नगरपालिकामा खोला, मुल धारा, नदी, पोखरीबाट, ईनार जरूवा र कुवाको पानी प्रयोग गर्ने घरपरिवारहरू पनि रहेका छन् । सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २३ : खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरधुरी विवरण

वडा नं	साविक गाविस	जम्मा घर धुरी	खानेपानीको मुख्य स्रोत							
			धारा/ पाईप	ट्युबवेल/ हातेपम्प	ढाकिएको इनार/ कुवा	खुला इनार/ कुवा	लिफट, पोखरी	खोला तथा नदी	अन्य	अनुत्तरीत
१,२	लेखफर्सा	१,३०१	१,१८७	१	०	५	९१	४	७	६
३, ४,	दशरथपुर	१,२२१	१,१६३	१	०	५	३१	६	०	१५
५	नेटा	६४७	५१२	०	८	५६	५५	११	२	३
६,७	कल्यान	१,२७१	६३८	०	३	३९	४१८	१४९	१८	६
८,९,१०	साटाखानी	१,९०६	१,६८७	२	१	२३	१२९	४६	०	१८
	जम्मा	**६,३४६**	**५,१८७**	**४**	**१२**	**१२८**	**७२४**	**२१६**	**२७**	**४८**

स्रोत : राष्टिय जनगणना २०६८

२५. इन्धनको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको अवस्था

यस लेकवेशी नगरपालिको इन्धनको मुख्य स्रोत भनेकै काठ दाउरा रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस नगरपालिकाका कुल ६,३४६ घर मध्ये ६१८८ (करिव ९७.५१ प्रतिशत) घरपरिवाले दाउरालाई प्रमुख इन्धनको श्रोतका रूपमा लिएको तथा नगन्य मात्रामा अन्य इन्धनका श्रोतहरू प्रयोग गर्ने गरेको पाइयो । यस सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २४ : इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरधुरी विवरण :

वडा नं	गाउँको नाम	जम्मा घरधुरी	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनहरु							
			काठ/ दाउरा	मट्टितेल	एल.पी. ग्यास	गुईठा/गोहरा	गोवर ग्यास	बिजुली	अन्य	अनुत्तरीत
१,२	लेखफर्सा	१,३०१	१,२३८	०	६	२	४८	१	०	६
३, ४,	दशरथपुर	१,२२१	१,१७७	३	१६	०	८	१	१	१५
५	नेटा	६४७	६३८	३	०	१	०	०	०	५
६,७	कल्यान	१,२७१	१,२५८	१	२	२	०	०	२	६
८,९,१०	साटाखानी	१,९०६	१,८७७	२	०	२	७	०	०	१८
जम्मा		**६,३४६**	**६,१८८**	**९**	**२४**	**७**	**६३**	**२**	**३**	**५०**

स्रोत : राष्टिय जनगणना २०६८

२६. बत्तीको प्रयोगका आधारमा घरपरीवारको अवस्था

यस नगरपालिकाको बत्तीको स्रोतको आधारमा घर परिवारलाई विश्लेषण गर्ने हो भने जनगणना लिने समयमा विद्युत प्रयोग गर्ने घरधुरीको ३५६४ (५६.१६ प्रतिशत) रहेको देखन्छ । नगरपालीकाका अधिकांस वडाहरुमा विद्युतको केन्द्रीय प्रशारन लाइनले छोएको हँदा हाल यो संख्या बढेको अवस्थामा छ । यद्यपि सौर्य उर्जा, मट्टितेल तथा बायोग्यास जस्ता उर्जाको पनि प्रयोग गरेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. २५ : बत्तीको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा न.	साविक गाविसहरु	घरधुरी	बत्तीको प्रयोग अनुसार घरधुरी संख्या					उल्लेख नभएका
			विजुली	मट्टितेल	बायोग्यास	सोलार	अन्य	
१,२	लेखफर्सा	१,३०१	७४१	८७	६	१२३	३३८	६
३, ४,	दशरथपुर	१,२२१	८२२	२६	३	२९	३२६	१५
५	नेटा	६४७	१	९४	०	१९३	३५४	५
६,७	कल्यान	१,२७१	८३६	९९	१	२१	३०८	६
८,९,१०	साटाखानी	१,९०६	१,१६४	७२	२	४७	६०४	१७
जम्मा		**६,३४६**	**३,५६४**	**३७८**	**१२**	**४१३**	**१,९३०**	**४९**

स्रोत : राष्टिय जनगणना २०६८

२७. उपलब्ध सेवा सुविधाहरूको आधारमा घरपरिवार विवरण

यस नगरपालिकामा उपलब्ध सेवा सुबिधाका आधारमा घर परिवारलाई विश्लेषण गर्ने हो भने कुनै पनि सुबिधा नभएका घर परिवार १८.७० प्रतिशत, कम्तीमा एउटा सुविधा भएका परिवार ७८.१० प्रतिशत रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धि विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २६ : **उपलब्ध सेवा सुबिधाका आधारमा घर परिवारको विवरण :**

नगरपालिकामा उपलब्ध सुविधाका आधारमा घरपरिवार संख्या			
क्र.स.	सेवाको विवरण	घरपरिवार	प्रतिशत
१	कुनैपनि सेवा सुविधा नभएका	११८८	१८.७
२	कम्तीमा एउटा सेवा सुविधा भएका	४९५५	७८.१
३	रडियो भएका	३२२२	५०.८
४	टि.भी. सुविधा भएका	१५७५	२४.८
५	केवल लाईन जोडेका	५५	०.८७
६	कम्प्युटर सुविधा भएका	४६	०.७२
७	इन्टरनेट सुविधा भएका	१८	०.२८
८	टेलिफोन भएका	१२०	१.८९
९	मोबाइल भएका	४०२९	६३.५
१०	गाडी भएका	२	०.०३
११	मोटरसाईकल भएका	८०	१.२६
१२	साईकल भएका	१०४	१.६४
१३	अन्य साधन भएका	६	०.०९
१४	फ्रिज भएका	५१	०.८
१५	उल्लेख नभएको	२०३	३.२
जम्मा घर परिवार		**६३४६**	

स्रोत : राष्टिय जनगणना २०६८

२८. शौचालयको प्रयोगका आधारमा घरपरीवारको अवस्था

सरसफाईलाई स्वस्थ जीवनको आधरभूत अंगको रूपमा लिइएको छ । वातावरण प्रदुषणको मुख्य कारक तत्व नै जथाभावि दिसा पिसाब र फोहोर मैला गर्नु नै हो । खुला रूपमा दिसा पिसाब गर्नाले विभिन्न किसिमका महामारी रोगहरू फैलिने गरेको इतिहास हामि सामु रहेको छ । यसका लागि शौचालयको प्रयोग गर्नु अनिवार्य रहेको छ । सहश्राब्दी विकास लक्ष्यको आधार तथा दिगो विकास लक्ष्यको परिकल्पना अनुरूप सन् २०१७ सम्म नेपाललाई खुला दिसा मुक्त घोषणा गरि सक्नु पर्ने प्रावधान अनुसार सुर्खेत जिल्लालाई पनि खुला दिसा मुक्त जिल्लालाई घोषणा गरि सकेको छ । साथै यस लेकवेशी नगरपालिकाभित्र पनि सबै घरधुरीहरुले शौचालय निर्माण गरिसकेको हँदा २०७२ साल भित्र सबै वडाहरुलाई खुला दिसा मुक्त क्षेत्र घोषणा गरि सकिएको छ । यद्यपि राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को तथ्यांकमा शौचालय प्रयोगका आधारमा घरपरीवारको विवरण निम्न बमोजिमको रहेको छ । शौचालयको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २७ : शौचालय प्रयोगका आधारमा घरपरीवारको विवरण

वडाहरु	साविक गाविस	कुल परिवार	शौचालय प्रयोग नगर्ने घर	फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	उल्लेख नभएका
१,२	लेखफर्सा	१,३०१	२२	४२५	८४८	६
३, ४,	दशरथपुर	१,२२१	२७	७४७	४३२	१५
५	नेटा	६४७	२८७	१०८	२४७	५
६,७	कल्याण	१,२७१	७०२	२५६	३०७	६
८,९,१०	साटाखानी	१,९०६	२५१	१,१६४	४७३	१८
जम्मा		**६,३४६**	**१,२८९**	**२,७००**	**२,३०७**	**५०**

स्रोत : राष्टिय जनगणना २०६८

२९. बसाई सराई सम्बन्धि विवरण

यस लेकवेशी नगरपालिकामा खास गरी एक वडा बाट अर्को वडमा नै बसाई सराई गएको पाइएको छ । यस बाहेक नगरपालिका बाट छिमेकी नगरपालिकाहरु वीरेन्द्रनगर, भेरीगंगा र अन्य जिल्लाहरुमा नागरिकहरु बसाई सरी जाने गरेका छन् भने सल्यान,दैलेख र जाजरकोट जिल्लाबाट यस नगरपालिकामा बसाई सरी आउने गरेका साविकका गाविसहरुको रेकर्डबाट पाइन्छ । सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २८ : **२०७३ वैशाख देखि २०७३ चैत्र मसान्तसम्म को बसाई सराई विवरण**

क्र.सं.	साविक गा.वि.स.	वसाई सराई		
		दर्ता सं.	आएको सदस्य सं.	गएको सदस्य सं.
१,२	लेखफर्सा	२८	१८	१०
३,४	दशरथपुर	४३	८४	६८
५	नेटा	१२	१	९
६,७	कल्याण	२१	४०	४२
८,९,१०	साटाखानी	४५	६७	५८
जम्मा		**१४९**	**२१०**	**१८७**

स्रोत : जिल्ला समन्वय समिती सुर्खेत २०७४

३०. खाद्यान्न आत्मर्निभरताको अवस्था

यस नगरपालिकामा बसोवास गर्ने जम्मा घरपरिवार मध्ये आफ्नै उत्पादनबाट ६ महिनासम्म मात्र खान पुग्ने घरपरिवार संख्या अधिक रहेको छ भने रहेको छ भने आफ्नो उत्पादनले बाह्रै महिना खान पुग्ने र बचत गर्ने परिवारको संख्या सबैभन्दा कमि रहेको छ । सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ

तालिका नं. २९ : **खाद्यान्न आत्मार्निभरताको अवस्था**

क्र.सं.	खाद्यान्न उपलब्धताको आधारमा परिवार संख्याको विवरण	प्रतिशत
१	३ महिनाभन्दा कम खान पुग्ने परिवार	२०.५०
२	४ - ६ महिना खान पुग्ने परिवार	२७.४०
३	७ - ९ महिना खान पुग्ने परिवार	२२.००
४	१० - १२ महिना खान पुग्ने परिवार	१९.६०
५	आफनो खेतवारीको उत्पादनवाट खान पुगेर वेच विखन गर्ने परिवार	१०.५०
जम्मा		**१००.००**

स्रोत : द्रुत घरधुरी मापन २०७४

३१. भूस्वामित्व सम्वन्धी विवरण

यस लेकवेशी नगरपालिकामा रहेका अधिकांश घरपरिवारहरूको आफ्नो स्वामित्वमा जग्गा भएको कुरा लक्षित समुह छलफबाट बुझिन आएको छ । जसमा आफ्नो जग्गा अरूलाई कमाउन दिनेहरूको संख्या केहि देखिएको छ भने जग्गा कम हुने वा जग्गा नै नभएका परिवारले अरूको जग्गा कमाउने गरेको देखिन्छ । यस नगरपालिकामा भु स्वामित्व सम्वन्धी आधिकारिक तथ्यांक प्राप्त गर्नका लागि घरधुरी सर्वेक्षण नै आवश्यक पर्ने भएकाले हाललाई लक्षित समुह छलफल बाट आएको विवरणलाई आधार मानिएको छ ।

३२. परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिन सम्वन्धी विवरण

यस लेकवेशी नगरपालिकामा रहेका कुल घर परिवार मध्ये लक्षित समूह छलफलको आधारमा नगरपालिकाका केहि वडाहरुमा जग्गा नै नहुने परिवारहरुको संख्या नगन्यमात्रामा रहेता पनि अधिकांश घरपरिवारको आफ्नै जग्गा जमिन रहेको बुझिन आएको छ । यस सम्बन्धी आधिकारिक विवरण प्राप्त नभएकाले तथ्यांकलाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

३३. नगरपालिकाको पञ्जिकरण विवरण

स्थानिय तहमा हुने व्यक्तिगत घटनाका विवरणहरु दर्ता गर्ने प्रचलन अनुरुप यस नगरपालीकामा पनि यस्ता घटनाहरु दर्ता गर्ने प्रचलन यस नगरपालीका भित्र पनि सन्तोषजनक स्थितिमा ने देखिन्छ । यद्यपि साविकका गाविसहरुको दस्तावेजहरु अध्ययन गर्ने हो भने घटना घटेकै बखत दर्ता गराउने प्रचलन भने यस नगरपालीकामा न्यून देखिन्छ । मानिसहरु आवश्यक परेको खण्डामा मात्र यस्ता दर्ता अभिलेखिकरण गराउन आउने गरेको पाइन्छ । अधिकांस सर्बसाधारणले यसको महत्व नबुझेका कारणले पनि जन्म,मृत्यु ,सराई सराई जस्ता व्यक्तिगत घटना दर्ताको अभिलेख पूर्णरूपमा हुन सकेको छैन् । यस नगरपालिकामा आ.ब.२०७३ बैशाख देखि २०७३ चैत्र समान्त सम्म भएको पञ्जिकरणको विवरणलाई निम्न अनुसार उल्लख गरिएको छ ।

तालिका नं.३० : नगरपालिकामा १ बर्षभरीमा दर्ता पञ्जिकरण सम्वन्धि विवरण

क्र.सं.	साविक गा.वि.स.	जन्म			मृत्यू			विवाह दर्ता संख्या	सम्बन्ध विच्छेद	जम्मा घटना दर्ता संख्या
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा			
१,२	लेखफर्सा	१०८	१००	२०८	१२	२८	४०	५२	१	३२९
३,४	दशरथपुर	५८	५२	११०	५	८	१३	५०	१	२१७
५	नेटा	३७	५२	८९	३	४	७	८	-	११६
६,७	कल्याण	११७	८६	२०३	१६	१८	३४	५६	-	३१४
८,९, १०	साटाखानी	१६८	१७२	३४०	१४	१६	३०	८३	१	४९९
जम्मा		**४८८**	**४६२**	**९५०**	**५०**	**७४**	**१२४**	**२४९**	**३**	**१,४७५**

स्रोत : जिल्ला समन्वय समिती २०७४

३४ आर्थिक वर्ष २०७३/०७४मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण

यस नगरपालिका तथा वडा कार्यालयबाट विभिन्न प्रयोजनका लागि आवश्यक पर्ने सिफारिसहरू साविकका गाविस कार्यालयहरुले उल्लेख्य मात्रामा गरेको पाइन्छ । यस नगरपालिकामा विगत एक वर्षमा जम्मा ३१२० सिफारिसहरु कार्यालयहरुले वितरण गरेको तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ । जस अर्न्तगत नागरिकता सिफारिस ९२७, नाता प्रमाणित ४९४, अन्य सिफासिर १६९० र नक्सापास संख्या ७ रहेको छ । माथि उल्लेख गरिए अनुसार विविध शीर्षकहरूमा गरिएको सिफारिसहरूलाई वडागतरुपमा निम्नानुसारले उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.३१ : **नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण**

वडा नं.	क्र.सं.	विवरण	सिफारिस संख्या
१,२	१.	नागरिकता सिफारिस	२३८
	२.	नाता प्रमाणित	१०७
	३	अन्य सिफारिस	४५
	४	नक्सापास संख्या	०
जम्मा			३९०
३.४	१.	नागरिकता सिफारिस	५०

वडा नं.	क्र.सं.	विवरण	सिफारिस संख्या
	२.	नाता प्रमाणित	३९
	३	अन्य सिफारिस	६२
	४	नक्सापास संख्या	६
जम्मा			१५७
५	१.	नागरिकता सिफारिस	८९
	२.	नाता प्रमाणित	५
	३	अन्य सिफारिस	६१
	४	नक्सापास संख्या	०
जम्मा			१५५
६,७	१.	नागरिकता सिफारिस	२५२
	२.	नाता प्रमाणित	२००
	३	अन्य सिफारिस	७५०
	४	नक्सापास संख्या	०
जम्मा			१२०२
८,९,१०	१.	नागरिकता सिफारिस	२९८
	२.	नाता प्रमाणित	१४५
	३	अन्य सिफारिस	७७२
	४	नक्सापास संख्या	१
जम्मा			१२१६

स्रोत : साविक गाविस रेकर्ड

३५. वडा अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण

यस नगरपालिका अर्न्तगतका साविकका गा.वि.स.हरू तथा जिल्ला समन्वय समिति लगायतका निकायहरुबाट प्राप्त विरणअनुसार विभिन्न सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिन आउनेहरूको विवरण अनुसार यस नगरपालिकामा को दूई वटा आर्थिक बर्षहरुको विवरण उल्लेख गरिएको छ । आर्थिक बर्ष २०७२/०७३ कुल ३५३६ जनाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता बुझेको पाइन्छ भने आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ मा कुल २६६५ जनाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता बुझेको देखिन्छ। सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेको विवरण वडागतरुपमा निम्न तालिकाहरुमा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं.३२: **वडाअनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको संख्या (आर्थिक बर्ष २०७२/०७३)**

वडा न	साविक गाविस	जेष्ठ नागरीक (अन्य)			जेष्ठ नागरीक (दलित)			बिधवा भत्ता	एकल महिला भत्ता	लोपोन्मुख आदीवासी			पुर्ण अपाङ्गता भत्ता			आशिंक अपाङ्गता भत्ता			बाल बालिका सुरक्षा भत्ता (दलित)			कुल जम्मा
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा			महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	
१,२	लेखफर्सा	६७	७८	१४५	५३	७७	१३०	५६	८९	४	५	९	०	२	२	२		२	१२२	९१	२१३	६४६
३,४	दशरथपुर	५८	६०	११८	३४	३७	७१	९	११३	०	०	०	०	७	७		२	२	६८	७५	१४३	४६३
५	नेटा	३७	५३	९०	६	१०	१६	२९	३७	०	०	०	०	५	५	१	१	२	१९	१७	३६	२१५
६,७	कल्याण	५०	६१	१११	३९	२७	६६	६६	९०	३३	२३	५६	१	३	४		२	२	६३	७१	१३४	५२९
८,९, १०	साटाखानी	१०१	११२	२१३	५१	५३	१०४	१२८	८६	०	०	०	१	१	२	१	३	४	६९	७७	१४६	६८३
जम्मा		**३१३**	**३६४**	**६७७**	**१८३**	**२०४**	**३८७**	**२८८**	**४१५**	**३७**	**२८**	**६५**	**२**	**१८**	**२०**	**४**	**८**	**१२**	**३४१**	**३३१**	**६७२**	**२५३६**

स्रोत :साविक गाविस र जिल्ला समन्वय समिति २०७४

तालिका नं.३३ : **वडाअनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरू संख्या (आर्थिक बर्ष २०७३/०७४)**

वडा नं.	जेष्ठ नागरीक	दलित जेष्ठ नागरीक	एकल महिला	विधवा	लोपोन्मुख आदीवासी जातजाती	पुर्ण अपाङ्ग	आशिंक अपाङ्ग	दलित बाल बालिका	जम्मा संख्या
१	८२	१२१	६०	६४	१०	३	१४	१६७	५२१
२	६७	१८	१९	४१	०	०	३	२८	१७६
३	४६	३९	४०	९	०	३	५	५६	१९८
४	६९	३२	६२	२०	०	४	९	४४	२४०
५	१०१	१५	३४	४०	०	६	३	२५	२२४
६	४९	२५	२८	४४	०	१	३	४७	१९७
७	६३	३९	५३	४७	६७	७	४	७१	३५१
८	४८	३१	१५	४७	०	०	६	४४	१९१
९	८०	४५	४०	६६	०	४	९	४४	२८८
१०	१०२	३५	२९	६०	०	२	७	४४	२७९
जम्मा	**७०७**	**४००**	**३८०**	**४३८**	**७७**	**३०**	**६३**	**५७०**	**२६६५**

स्रोत :साविक गाविस र जिल्ला समन्वय समिति २०७४

३६. बार्षिक कार्यक्रमबाट लक्षित कार्यक्रमतर्फ भएको विनियोजन तथा खर्चको अवस्था

यस नगरपालिकामा रहेका सबै वडाहरूमा नेपाल सरकारको नियम अनुसारका लक्षित समुदायका लागि विशेष बजेटका व्यवस्था गरे अनुरूप यस नगरपालिका अर्न्तगतका साविकका गा.वि.स.हरूले नेपाल सरकारको विद्यमान नीति र निर्देशिका अनुसार वार्षिक कार्यक्रमबाट लक्षित वर्गका लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरि खर्च गर्ने गरेको लक्षित समूह छलफल र साविकाका गाविस प्रतिवेदनहरुबाट देखिन आएको छ ।

३७. लेकवेशी नगरपालिको शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण

यस नगरपालिकाको समग्र शैक्षिक अवस्था सुधारका लागि विभिन्न शैक्षिक सेवाहरू प्रवाह गर्नका लागि स्थापना भएका शैक्षिक संस्थाहरू सामुदायिक तथा संस्थागत प्रकृतिका रहेका छन् । यस नगरपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्थाहरूको विवरणलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.३४ : शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण

विवरण	सरकारी	सामुदायिक	निजी विद्यालय	कुल
प्रा. वि. (१–५)		२९	८	३७
नि. मा. वि. (८–५)		८	१	९
मा. वि. (९–१०)		६	२	८
उच्च मा.बि (११–१२)		४	–	४
क्याम्पस		–	–	–
अन्य	प्राविधिक शिक्षालय	–	–	–
	सीप विकास तालिम केन्द्र	–	–	–
कुल जम्मा		**४७**	**११**	**५८**

स्रोत : स्थलगत अध्ययन २०७४

३८ विश्वविद्यालय तथा क्याम्पसहरु

हाल सम्म यस नगरपालिका भित्र उच्च माध्यामिक तह सम्मको अध्यापन मात्र हुने गरेको छ । उच्च शिक्षाको लागि छिमेकी नगरपालीका भेरिगंगा र सदरमुकाम वीरेन्द्रनगरमा नै यस भेगका बिद्यार्थिहरु अध्ययनको लागि जानुपर्ने बाध्यता छ । नगरपालीकाका केहि वडाहरुबाट हिडेर भेरिगंगा नगरपालीकाको क्याम्पसमा पुग्न सक्ने भएता पनि अन्य वडाहरुका बिद्यार्थिहरु प्राय जसो उच्च शिक्षाको लागि सदरमुकाममा नै बस्दै आएका छन् ।

३९. पाँच बर्ष र सो भन्दा माथिकाको साक्षरताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

यस नगरपालिकाको हालको शैक्षिक अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा शैक्षिक विकास र चेतना अभिवृद्धिको कारण निरक्षर भन्दा साक्षर मानिसहरूको संख्या धेरै रहेको छ । वि.स.२०६८ को जनगणना अनुसार कुल साक्षरता प्रतिशत ७६.०८ प्रतिशत देखिएता पनि हाल आएर यो प्रतिशत थप बढ्न सक्ने देखिन्छ । यस नगरपालिकाको कूल १५ बर्ष माथिको जनसंख्या मध्ये साक्षर जनसंख्या र निरक्षर जनसंख्यासम्बन्धी विस्तृत विवरण निम्नानुसार तालिकाहरूमा वडागत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.३५ : **पाँच बर्ष र सो भन्दा माथिकाको साक्षरताको विवरण :**

वडा नं.	साविक गाविस	लिङ्ग	५ बर्ष र सोभन्दा माथीको साक्षरताको अवस्था जनसंख्या					
			५ बर्ष र सो भन्दा माथिको जनसंख्या	लेख्न पढ्न सक्ने	पढ्नमात्र सक्ने	पढ्न लेख्न नसक्ने	उल्लेख नभएको	साक्षरता दर
१,२	लेखफर्सा	**दुबै**	**५,१६५**	**४,०४०**	**८६**	**१,०३९**	**०**	**७८.२२**
		पुरुष	२,३३१	२,००९	३४	२८८	०	८६.१९
		महिला	२,८३४	२,०३१	५२	७५१	०	७१.६७
३,४	दशरथपुर	**दुबै**	**४,६५३**	**३,७६५**	**९१**	**७९७**	**०**	**८०.९२**
		पुरुष	२,०६४	१,७८०	४२	२४२	०	८६.२४
		महिला	२,५८९	१,९८५	४९	५५५	०	७६.६७
५	नेटा	**दुबै**	**३,१९२**	**२,३९६**	**४३**	**७५२**	**१**	**७५.०६**
		पुरुष	१,५९२	१,३०५	२६	२६०	१	८१.९७
		महिला	१,६००	१,०९१	१७	४९२	०	६८.१९
८,९	कल्यान	**दुबै**	**५,५५१**	**४,२०८**	**५८**	**१,२८४**	**१**	**७५.८१**
		पुरुष	२,५२४	२,१४०	२९	३५५	०	८४.७९
		महिला	३,०२७	२,०६८	२९	९२९	१	६८.३२
१०,११	साटाखानी	**दुबै**	**८,३०४**	**६,०३०**	**३३१**	**१,९४३**	**०**	**७२.६२**
		पुरुष	३,८५९	३,१७०	१६०	५२९	०	८२.१५
		महिला	४,४४५	२,८६०	१७१	१,४१४	०	६४.३४
जम्मा		**दुबै**	**२६,८६५**	**२०,४३९**	**६०९**	**५,८१५**	**२**	**७६.०८**
		पुरुष	**१२,३७०**	**१०,४०४**	**२९१**	**१,६७४**	**१**	**८४.११**
		महिला	**१४,४९५**	**१०,०३५**	**३१८**	**४,१४१**	**१**	**६९.२३**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४०. ५ बर्ष र सो भन्दा माथिकाको शैक्षिक अबस्था

वि.स २०६९ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस लेकवेशी नगरपालीकाका कुल ७६.०८ प्रतिशत जनसंख्या साक्षर रहेको पाइन्छ। नगरपालिकाको तहगत रुपमा साक्षर जनसंख्या निम्न अनुसार उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं.३६ : तहगत रुपमा ५ बर्ष भन्दा माथिको शैक्षिक अवस्था

वडा नं.	साविक गाविस	लिङ्ग	कुल साक्षर जनसंख्या	५ बर्ष माथीको शैक्षिक अवस्था										
				साक्षर	प्रा.वि.तह	नि.म.वि.तह	मा.वि.तह	एस.एल.सी	प्रमाणपत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	अन्य	अनौपचारिक	तह नखुलको
१,२	लेखफर्सा	**दुबै**	**४,१०४**	**२२८**	**१,८२५**	**९५२**	**३३६**	**२८१**	**११०**	**३५**	**७**	**२**	**३२७**	**१**
		पुरुष	२,०४४	११८	९१७	४४२	१८३	१६६	५८	२९	७	२	१२२	०
		महिला	२,०६०	११०	९०८	५१०	१५३	११५	५२	६	०	०	२०५	१
३,४	दशरथपुर	**दुबै**	**३,८१५**	**१८२**	**१,५४१**	**८५५**	**३५८**	**२६०**	**१०२**	**२४**	**१०**	**०**	**४४८**	**३५**
		पुरुष	१,७९८	१०३	७३५	४०९	१७८	१३४	५६	१९	१०	०	१४२	१२
		महिला	२,०१७	७९	८०६	४४६	१८०	१२६	४६	५	०	०	३०६	२३
५	नेटा	**दुबै**	**२,५१२**	**१२२**	**१,१९३**	**५९६**	**२०१**	**११०**	**५७**	**१६**	**१**	**०**	**२०७**	**९**
		पुरुष	१,३६९	६६	६६८	३१६	१२०	६७	३८	१४	१	०	७५	४
		महिला	१,१४३	५६	५२५	२८०	८१	४३	१९	२	०	०	१३२	५
६,७	कल्यान	**दुबै**	**४,२९६**	**१३०**	**२,०८२**	**१,१३२**	**४३५**	**१८३**	**७९**	**१९**	**३**	**६**	**२१९**	**८**
		पुरुष	२,१८५	७०	१,०४९	५७५	२३५	१०६	४०	१५	२	४	८४	५
		महिला	२,१११	६०	१,०३३	५५७	२००	७७	३९	४	१	२	१३५	३
८,९,१०	साटाखानी	**दुबै**	**६,१९१**	**२८०**	**२,९०७**	**१,५८१**	**६१०**	**२६०**	**१०७**	**२६**	**३**	**५**	**४०६**	**६**
		पुरुष	३,२५८	१४७	१,४६५	८३१	३३८	१६९	६९	२२	२	३	२०९	३
		महिला	२,९३३	१३३	१,४४२	७५०	२७२	९१	३८	४	१	२	१९७	३
जम्मा			**२०,९१८**	**९४२**	**९,५४८**	**५,११६**	**१,९४०**	**१,०९४**	**४५५**	**१२०**	**२४**	**१३**	**१,६०७**	**५९**
पुरुष			**१०,६५४**	**५०४**	**४,८३४**	**२,५७३**	**१,०५४**	**६४२**	**२६१**	**९९**	**२२**	**९**	**६३२**	**२४**
महिला			**१०,२६४**	**४३८**	**४,७१४**	**२,५४३**	**८८६**	**४५२**	**१९४**	**२१**	**२**	**४**	**९७५**	**३५**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४०. विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका छात्रछात्राहरूको विवरण:

यस नगरपालिकामा अधिकांस बालबालिकाहरू विद्यालयको पहुँचमा रहेका छन् । उनिहरूको चौतर्फी विकास र सानै उमेर देखि स्कुलमा जाने बानीको विकास गराउनका लागि सामुदायिक स्तरमा वालविकास केन्द्र, सामुदायिक अध्ययन केन्द्र, आधारभूत विद्यालय र माध्यमिक विद्यालय सञ्चालनमा रहेका छन् ।

४०.क.प्राथमिक तथा निम्न माध्यामिक विद्यालयहरूमा अध्ययन गरिरहेका छात्रछात्राहरूको विवरण:

यस नगरपालीकामा सामुदायिक ४७ र संस्थागत ११ वटा गरी कुल ५८ वटा बिद्यालयहरुमा प्राथमि र निम्नमाध्यामि तहको पढाई भईरहेका छ । यद्यपि विद्यालय शिक्षाको जग प्राथमिक शिक्षा भएकाले यसको विकास र विस्तार एवं व्यवस्थापन हुन जरूरी देखिन्छ । यस नगरपालिकाका हरेक वडा अर्न्तगन प्राथमिक तहका शैक्षिक संस्थाहरूमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको संख्यात्मक स्थितिमा समानता छैन भौगोलिक र जनसाङ्खिक कारणले गर्दा यस्तो हुन गएको देखिन्छ । विभिन्न वडा रहेर संचलनमा रहेका विद्यालयहरूमा अध्ययन गर्ने प्राथमिक र निम्न माध्यामिक तहमा ३,६१४ छात्रा र ३,५८४ छात्र गरी कुल ७,१९८ जना विद्यार्थीहरु अध्ययन गरिरहेका छन् । तहगत रुपमा बिद्यार्थिहरुको संख्यात्मक स्थिति निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.३७ : नगरपालिमा कक्षा १ देखि ८ सम्म शैक्षिक सत्र २०७४ मा भर्ना भएका विद्यार्थीको विवरण

वडा नं.	क्र.स.	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	विद्यार्थी भर्ना २०७४																		
			कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ८		जम्मा		
			छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	**जम्मा**
१	१	जनकल्याण आधारधुत बिद्यालय	१२	१२	११	१६	१२	२१	१२	१६	२३	९	१८	१२	१२	१२	११	११	१११	१०९	२२०
	२	डायमण्ड इङ्लिस ज्ञानसाला	२१	२५	१५	२७	१५	१७	१८	२२	९	१६	८	१४	९	१५	७	१६	१०२	१५२	२५४
	३	श्री लक्ष्मि एकेडेमि	९	१३															९	१३	२२
	४	आर्दश मावि विद्यालय, लेखफर्सा	१९	२४	१८	५	१७	१७	२०	१७	२०	१५	३४	३५	४१	३१	४७	४२	२१६	१८६	४०२
	५	शान्ति सृजना आधारभुत विद्यालय	९	८	७	१४	७	१०	७	१४	८	१५	५	१३	१३	७	९	९	६५	९०	१५५
	६	शिशु शिक्षा प्रावि , ढाव	९	७	४	६	५	७	५	६	११	७							३४	३३	६७
२	१	श्री खाणदेवि प्राथमिक विद्यालय	५	५	०	३	१	२											६	१०	१६
	२	श्री कालिका प्रावि, गुयलाघारी	४	३	४	४	३	८	८	५	८	७							२७	२७	५४
	३	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि, लेखगाउ	६	१३	५	८	७	४	१०	७	६	३							३४	३५	६९
	४	श्री सरस्वति नमुना आधारभुत	१२	७	८	१०	६	११	१४	११	१०	९	२१	१२	१०	१७	९	१५	९०	९२	१८२
	५	नेपाल राष्ट्रिय सृजनसिल प्रावि	३	५	४	४	५	९											१२	१८	३०

वडा नं.	क्र.स.	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	विद्यार्थी भर्ना २०७४																		
			कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ८		जम्मा		
			छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	**जम्मा**
३	१	श्री जनकल्याण प्राबि	२	३	२	४	५	३											९	१०	१९
	२	दशरथ एजुकेशनल डेभलपमेन्ट एकेडेमि	२९	१५	१९	१२	१५	१२	१२	६	१७	५	८	६	६	२			१०६	५८	१६४
	३	श्री जनप्रिय आधारभुत बिद्यालय	२०	१६	११	१२	१९	१०	१९	१९	१२	१६	१८	२४	२२	१५	२६	२४	१४७	१३६	२८३
	४	श्री सहिद स्मिृति प्राबि	२	५	१	४	५	२											८	११	१९
४	१	न्यू पब्लिक इङ्लिस बोर्डिङ	१०	२	५	२													१५	४	१९
	२	श्री कृष्ण प्राबि सिम्ले	५	५	२	१	५	७											१२	१३	२५
	३	श्री जनक माबि गमखोला	१०	९	१९	१०	९	१५	३२	२५	१५	१९	२४	२४	२५	२५	२२	२५	१५६	१५२	३०८
	४	श्री सरस्वति प्राबि कमैघारी	७	७	५	८	८	६											२०	२१	४१
	५	श्री जिवन ज्योती उमाबि	११	१२	१६	११	१२	१६	३०	४८	३७	३६	४५	३९	५६	४४	४३	६९	२५०	२७५	५२५
५	१	श्री नेरा माबि, नेटा	६	९	७	४	७	७	६	९	६	५	२५	२०	३२	२२	३७	४०	१२६	११६	२४२
	२	जनप्रकाश आधारभुत बिद्यालय	९	११	१२	९	८	५	१०	१३	९	११	१९	११	१३	८	१७	१५	९७	८३	१८०
	३	श्री गणेश आधारभुत बिद्यालय	९	६	६	१०	३	४	७	९	४	५							२९	३४	६३
	४	नेरा प्राबि सिग्रेदह	९	१२	६	६	४	४	८	५	७	३							३४	३०	६४
	५	जन प्राथमिक बिद्यालय	११	१५	५	५	८	०	३	२	३	४							३०	२६	५६
	६	नेरा प्राबि सानो खाल्टाकुरा	६	९	२	६	२	१											१०	१६	२६
	७	सिद्देश्वरी प्राथमिक बिद्यालय	६	८	४	३	२	३	४	४	३	८							१९	२६	४५
	८	चन्द्रोद्धय प्रा.बि, मझुवा	०	३	१	३	५	१	२	१	२	२							१०	१०	२०
	९	हिमालय प्राथमिक बिद्यालय	७	९	६	६	६	१०	११	१०	६	१५							३६	५०	८६
६	१	अमरज्योति आधारभुत बिद्यालय	७	१	६	२	६	३	६	२	६	१							३१	९	४०
	२	पशुपति प्राथमिक बिद्यालय	५	३	५	९	९	१	४	७	६	४							२९	२४	५३
	३	सरस्वती बाल बिद्यासदन	१०	७	९	६	७	६	७	६	३	२							३६	२७	६३
	४	सरस्वती माध्यामिक बिद्यालय	१७	१६	१५	१६	२२	२६	२१	२४	२३	२८	३४	४१	३६	३७	३६	३८	२०४	२२६	४३०
	५	श्री नेरा प्राबि , रानागाउँ	११	४	५	४	३	५	२	७	८	४							२९	२४	५३
	६	श्री जिवन ज्योती प्राबि	११	९	८	४	९	३	६	९	६	७							४०	३२	७२
	७	जनकल्याण प्राबि, बाघखोर	८	१	८	४	४	५	१०	८	५	५							३५	२३	५८
	८	रेखदेख अङग्रेजि बिद्यालय	२	८	३	९	२	८	३	१०									१०	३५	४५

वडा नं.	क्र.स.	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	विद्यार्थी भर्ना २०७४																		
			कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ८		जम्मा		
			छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	**जम्मा**
७	१	श्री पशुपति आधारभुत बिद्यालय	१७	१८	१६	१३	१७	१७	९	८	१२	१९	२१	२१	१५	१०	१९	७	१२६	११३	२३९
	२	लक्ष्मि आधारधुत बिद्यालय	१५	२०	२०	११	१५	१३	११	१६	१६	१८	२६	१८	२५	२५	१५	१७	१४३	१३८	२८१
	३	नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत बिद्यालय	२	२	३	२	४	२											९	६	१५
८	१	श्री जनज्योति प्रावि, आरनटुडा	२	५	६	६	२	५	२	७	४	६							१६	२९	४५
	२	नेरा मावि, कुइनेपानी	२५	२४	१७	१९	१४	१४	२४	२८	१५	१८	२५	३१	२१	१५	१५	१५	१५६	१६४	३२०
	३	नेपाल राष्ट्रिय प्रावि, लामिडाँडा	६	६	४	४	६	८	८	१०	७	४							३१	३२	६३
	४	नेपाल राष्ट्रिय प्रावि, कोलखोला	१०	७	५	६	४	३											१९	१६	३५
९	१	सरस्वति मावि, सिमदमार	९	१२	८	९	११	१०	९	११	७	९	५	७	८	६	१६	८	७३	७२	१४५
	२	खाँडदेखि माध्यामि बिद्यालय	९	४	६	८	८	११	११	११	१२	१०	२९	३०	४०	३७	५०	२५	१६५	१३६	३०१
	३	नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत बिद्यालय	८	७	५	९	१२	९	१४	१६	१४	२२	१५	१०	१८	१२	१८	१७	१०४	१०२	२०६
	४	कालिका प्रावि, बाखेकोट	३	६	०	८	४	६	४	११	६	८							१७	३९	५६
	५	पिस पार्क एकेडेमि , गंगटे	२	४	१	८	२	२	२	१	२	२							९	१७	२६
	६	ब्राइट फ्युचर एकेडेमि	४	६	६	५	५	७											१५	१८	३३
	७	साटाखानी डेभलपमेन्ट एकेडेमि	६	३	३	२													९	५	१४
१०	१	नेपाल राष्ट्रिय मा.वि, चुलियापानी	६	५	५	५	६	५	११	३	९	७	१३	१३	१४	१६	११	२२	७५	७६	१५१
	२	नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि, देविडाँडा	२	७	७	५	६	४	२	२	४	७							२१	२५	४६
	३	नवज्योति प्राबि , पोखरेचौर	८	१३	११	५	३	६	८	१०	६	१०							३६	४४	८०
	४	चन्द्रज्योती मा.वि, चन्द्रपुर	७	१०	९	१२	२१	७	११	१३	१९	१५	४६	२५	२९	२७	२६	२८	१६८	१३७	३०५
	५	कालिका आधारभुत बिद्यालय	६	४	५	७	८	७	६	१३	७	१२							३२	४३	७५
	६	रुरल एजुकेसनल डेभलभमेन्ट एकेडेमि	१०	१७	१५	१०	१३	९	९	१५	१०	१०	८	५	१०	२	६३	४९	१३८	११७	२५५
	७	दिपज्योती एकेडेमि प्रा.लि	८	७	७	५	३	७											१८	१९	३७
		जम्मा	**५०४**	**५१४**	**४२३**	**४२६**	**४२७**	**४२१**	**४३८**	**४९७**	**४२३**	**४३८**	**४४७**	**४११**	**४५५**	**३८५**	**४९७**	**४९२**	**३६१४**	**३५८४**	**७१९८**

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुर्खेत २०७४

४०.ख.माध्यामिक विद्यालयहरूमा अध्ययन गरिरहेका छात्रछात्राहरूको विवरण:

यस नगरपालिकाका हरेक वडा अन्तरगत मा.वि.तहका शैक्षिक संस्थाहरूमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको संख्यात्मक स्थिति पनि भिन्न रहेको छ। विभिन्न वडागत क्षेत्रमा रहेका विद्यालयहरूमा अध्ययन गर्ने माध्यामिक तहका विद्यार्थीको संख्यात्मक स्थिति देहाय वमोजिम रहेको छ।

तालिका नं.३८ : लेकवेशी न.पा.९ देखि १२ सम्म शैक्षिक शत्र २०७४ मा भर्ना भएका विद्यार्थीहरुको विवरण

वडा नं.	क्र.स.	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी भर्ना २०७३										
			कक्षा ९		कक्षा १०		कक्षा ११		कक्षा १२		**कुल जम्मा**		
			छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	**छात्रा**	**छात्र**	**जम्मा**
१	१	श्री आर्दश मावि विद्यालय	६६	५२	६०	५३	४५	४२	५५	४०	२२६	१८७	**४१३**
४	२	श्री जनक माबि गमखोला	३२	१८	२१	२३					५३	४१	**९४**
	३	श्री जिवन ज्योती उमाबि	६०	४२	६३	५५	८२	५८	२८	३३	२३३	१८८	**४२१**
५	४	श्री नेरा माध्यामिक बिद्यालय	२१	२६	२२	११					४३	३७	**८०**
६	५	श्री सरस्वती मावि	४३	५१	४१	३४	२६	१२	२३	९	१३३	१०६	**२३९**
८	६	नेरा मावि, कुइनेपानी	३१	१९	२५	१२					५६	३१	**८७**
९	७	सरस्वति माबि, सिमदमार	११	५	१४	६					२५	११	**३६**
	८	खाँडदेखि माध्यामि बिद्यालय	४३	१९	३४	३१	३०	२१	३४	२१	१४१	९२	**२३३**
१०	९	श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि, चुलियापानी	२२	१२	९	१८					३१	३०	**६१**
	१०	श्री चन्द्रज्योती मा.वि, चन्द्रपुर	१९	२८	२०	२२					३९	५०	**८९**
जम्मा			**३४८**	**२७२**	**३०९**	**२६५**	**१८३**	**१३३**	**१४०**	**१०३**	**९८०**	**७७३**	**१७५३**

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुर्खेत २०७४

४१. पाँच बर्ष वा सो भन्दा माथि साक्षरताको आधारमा जनसंख्या

यस नगरपालिकामा साक्षर देखि स्नातकोत्तर तह सम्मको तथ्यांकलाई विश्लेषण गर्दा शैक्षिक उपाधी हाँसिलमा महिला भन्दा पुरूषको संख्या नै बढी रहेको पाइएको छ । तर शिक्षाको क्रमिक विकास र आधुनिकीकरण सँगैको जनचेतनाको अभिवृद्धिका कारण छोरीलाई पनि छोरा सरह विद्यालय पठाउनु पर्छ भन्ने मान्यताले भने क्रमश बढवा पाइरहेको र महिलाको संख्या पनि उल्लेख्य नै रहेको पाइएको छ । यस नगरपालिकाको वडागत रूपमा शैक्षिकस्तर सम्बन्धि विवरण तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं.३९ : ५ वर्ष र माथिको शैक्षिक अवस्थाको विवरण

वडा नं.	साविक गाविस	लिङ्ग	कुल साक्षर जनसंख्या	५ बर्ष माथीको शैक्षिक अवस्था										
				साक्षर	प्रा.वि.तह	नि.म.वि.तह	मा.वि.तह	एस.एल.सी	प्रमाणपत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	अन्य	अनौपचारीक तह नखुलको	
१,२	लेखफर्सा	**दुबै**	**४,१०४**	**२२८**	**१,८२५**	**९५२**	**३३६**	**२८१**	**११०**	**३५**	**७**	**२**	**३२७**	**१**
		पुरुष	२,०४४	११८	९१७	४४२	१८३	१६६	५८	२९	७	२	१२२	०
		महिला	२,०६०	११०	९०८	५१०	१५३	११५	५२	६	०	०	२०५	१
३, ४	दशरथपुर	**दुबै**	**३,८१५**	**१८२**	**१,५४१**	**८५५**	**३५८**	**२६०**	**१०२**	**२४**	**१०**	**०**	**४४८**	**३५**
		पुरुष	१,७९८	१०३	७३५	४०९	१७८	१३४	५६	१९	१०	०	१४२	१२
		महिला	२,०१७	७९	८०६	४४६	१८०	१२६	४६	५	०	०	३०६	२३
५	नेटा	**दुबै**	**२,५१२**	**१२२**	**१,१९३**	**५९६**	**२०१**	**११०**	**५७**	**१६**	**१**	**०**	**२०७**	**९**
		पुरुष	१,३६९	६६	६६८	३१६	१२०	६७	३८	१४	१	०	७५	४
		महिला	१,१४३	५६	५२५	२८०	८१	४३	१९	२	०	०	१३२	५
६, ७	कल्यान	**दुबै**	**४,२९६**	**१३०**	**२,०८२**	**१,१३२**	**४३५**	**१८३**	**७९**	**१९**	**३**	**६**	**२१९**	**८**
		पुरुष	२,१८५	७०	१,०४९	५७५	२३५	१०६	४०	१५	२	४	८४	५
		महिला	२,१११	६०	१,०३३	५५७	२००	७७	३९	४	१	२	१३५	३
८, ९, १०	साटाखानी	**दुबै**	**६,१९१**	**२८०**	**२,९०७**	**१,५८१**	**६१०**	**२६०**	**१०७**	**२६**	**३**	**५**	**४०६**	**६**
		पुरुष	३,२५८	१४७	१,४६५	८३१	३३८	१६९	६९	२२	२	३	२०९	३
		महिला	२,९३३	१३३	१,४४२	७५०	२७२	९१	३८	४	१	२	१९७	३
जम्मा			**२०,९१८**	**९४२**	**९,५४८**	**५,११६**	**१,९४०**	**१,०९४**	**४५५**	**१२०**	**२४**	**१३**	**१,६०७**	**५९**
पुरुष			**१०,६५४**	**५०४**	**४,८३४**	**२,५७३**	**१,०५४**	**६४२**	**२६१**	**९९**	**२२**	**९**	**६३२**	**२४**
महिला			**१०,२६४**	**४३८**	**४,७१४**	**२,५४३**	**८८६**	**४५२**	**१९४**	**२१**	**२**	**४**	**९७५**	**३५**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४२. विद्यालयमा भर्ना भएका तथा विद्यालय छाडेका वालवालिकाहरूको अवस्था :

यस नगरपालिकाका शैक्षिक संस्थाहरूले विभिन्न खाले शैक्षिक सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । २०६८ सालको जनगणना अनुसार न.पा.मा करिव ३,९२२ जना वालवालिकाहरूले विद्यालय छाडिसकेको र करिव ९,५२८ जना वालवालिकाहरू विद्यालय गइरहेको तथ्याङ्क देखिएता पनि हाल यसको सङ्ख्यामा सुधार आएको देखिन्छ, घरधुरी सर्वेक्षण गर्न सकेको खण्डमा यो तथ्याङ्क सुधारोन्मुख देखिनेमा दुइमत छैन । यस सम्बन्धि विवरण तलको तालिकामा देखाइएको उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.४० : विद्यालय पढिरहेका तथा विद्यालय छाडेका वालबालिकाहरूको विवरण :

वडा न	साविक गाविस	५देखी २५ वर्षको जनसंख्या		हाल स्कुल गईरहेका		हाल स्कुल छाडीसकेका		उल्लेख नभएका	
		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
१,२	लेखफर्सा	१,१३९	१,३४२	८८९	८९४	२४७	४४५	३	३
३, ४,	दशरथपुर	१,०४२	१,३२५	८३७	८८२	१९४	४२४	११	१९
५	नेटा	८३७	८२५	५६९	५५४	२५७	२६३	११	८
६,७	कल्याण	१,३२९	१,५२६	९४८	९८४	३६२	५०८	१९	३४
८,९,१०	साटाखानी	१,९८८	२,२५८	१,४६३	१,५०८	५०३	७१९	२२	३१
जम्मा		**६,३३५**	**७,२७६**	**४,७०६**	**४,८२२**	**१,५६३**	**२,३५९**	**६६**	**९५**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४३. कुल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा :

यस नगरपालिकाको साक्षरता दरलाई लैङ्गिक रुपमा विश्लेषण गर्दा शैक्षिक उपाधी हासिलमा महिला भन्दा पुरूषको संख्या बढी रहेको पाइएको देखिएता पनि शिक्षाको क्रमिक विकास र आधुनिकीकरण सँगैको जनचेतनाको अभिवृद्धिका कारण छोरीलाई पनि छोरा सरह विद्यालय पठाउनु पर्छ भन्ने मान्यताले भने क्रमश बढावा पाइरहेको छ । यस नगरपालिकामा रहेको महिला पुरूषको साक्षरता दरलाई निम्नाअनुसार तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.४१ : **साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा सम्बन्धी विवरण**

वडा नं.	साविक गाविस	साक्षरता दर		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१,२	लेखफर्सा	७८.२२	८६.१९	७१.६७
३, ४,	दशरथपुर	८०.९२	८६.२४	७६.६७
५	नेटा	७५.०६	८१.९७	६८.१९
६,७	कल्याण	७५.८१	८४.७९	६८.३२
८,९,१०	साटाखानी	६२.६२	८२.१५	६४.३४
जम्मा		**७६.०८**	**८४.११**	**६९.२३**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४४. बालविकास केन्द्रहरूको अवस्था :

बालबालिकाहरुको प्रारम्भिक शैक्षिक थलो बालविकास केन्द्रहरू रहेकाले नेपाल सरकारले यिनीहरूको व्यवस्थापनमा विशेष चासो राखेको देखिन्छ । यस नगरपालिकामा रहेका बालविकास केन्द्रहरूको तथ्यांकलाई विश्लेषण गर्दा ४१ वटा रहेको र यि केन्द्रहरू विभिन्न सरकारी तथा गैससरकारी संस्थाहरूको सहयोग र समन्वयमा करीव ९९९ जना बालबालिकाहरू अध्ययन गरिरहेका छन् । यस नगरपालिकामा रहेका विभिन्न बालविकास केन्द्रहरूलाई निम्नाअनुसार तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.४२ : **बालबिकास केन्द्रहरूको विवरण**

वडा नं.	बाल विकास केन्द्रको जम्मा संख्या	भर्ना भएका बालबालिका संख्या		
		वालक	वालिका	जम्मा
१	३	१००	७६	१७६
२	३	१९	२८	४७
३	६	८५	९२	१७७
४	९	६७	४३	११०
५	९	५९	५६	११५

वडा नं.	बाल विकास केन्द्रको जम्मा संख्या	भर्ना भएका बालबालिका संख्या		
		वालक	वालिका	जम्मा
६	७	७८	७३	१५१
७	४	४१	३६	७७
८	४	३८	४०	७८
९	८	१५३	११७	२७०
१०	८	१३३	१३०	२६३
जम्मा	**४१**	**४७८**	**५२१**	**९९९**

स्रोत : सम्बन्धित वालविकास केन्द्र रेकर्ड २०७४

४५. बाल सञ्जालको अवस्था :

नेपाल सरकारले बालबालिकाहरूको समग्र विकासका लागि विशेष कार्यक्रमको व्यवस्था गरको छ । जसमा स्थानीय निकायको बजेट विनियोजन गर्दा बालबालिकाहरूका लागि १० प्रतिशत अलग गर्नुपर्ने, बालमैत्री विकास, बालमैत्री शिक्षा, बाल क्लबहरूको गठन, बालसञ्जालको गठन लगाएतका रहेका छन् । यस नगरपालिकाका विद्यालय स्तरमा र समुदाय स्तरमा रहेका बालबालिकालाई समावेश गरि बाल संञ्जालहरुको गठन गर्ने नीतिगत व्यस्था भएता पनि यसको प्रारम्भिक अभिलेख जिल्ला महिला तथा बालबालिका कार्यालयले राख्ने गरेको भएता पनि हाल आएर स्थानीय निकायमा नै बजेट तथा कार्यक्रम संचालन हुन थालेपछि यसको प्रभावकारी अझ बढी रहेको छ । यस लेकवेशी नगरपालीकामा समुदाय तथा बिद्यालय स्तरमा बालसञ्जालको सक्रियता रहेको छ ।

४६. विशेष शिक्षा तर्फ स्रोत कक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको अवस्था :

नेपाल सरकारले सबै विशेषताका बालबालिकाहरूको शैक्षिक अवसरका लागि विभिन्न किसिमका शैक्षिक कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याएको पाइन्छ । यी मध्य विशेष आवश्यकता भएका विद्यार्थीहरूलाई शिक्षा उपलब्ध गराउने हेतुले विशेष स्रोत कक्षाको अवधारणा ल्याएको पाइन्छ । यस नगरपालीकको वडा नं. ८ र १० मा मात्र स्रोत कक्षा संचालन गरिएको छ भने अन्य स्थानहरुमा विद्यालयमा स्रोत साधनको अभावका कारणले संचालन हुन सकिरहेका छैनन् । यस नगरपालिकाका बिद्याथिहरु वीरेन्द्रनगर स्थित शिद्ध बालबहिरा विद्यालयमा अध्ययनको लागि जानुपर्ने बाद्यता रहको छ । हाल नगरपालकिामा संचालन भएका स्रोत कक्षा र बिद्यार्थि विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.४३ : विशेष शिक्षातर्फ स्रोत कक्षामा अध्ययनरत छात्र/छात्राको बिवरण

वडा नं.	सि.नं.		अपांग बालबालिकाको कक्षागत बिवरण		जम्मा	
		स्रोत कक्षा रहेको विद्यालयको नाम	कक्षा १		जम्मा	
			छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
८	१	नेरा मा.बि कुइनेपानी	६	४	६	४
जम्मा			**६**	**४**	**६**	**४**

स्रोत : सम्बन्धित बिद्यालय रेकर्ड २०७४

४७. विद्यालयहरूमा शौचालयको अवस्था :

यस लेकवेशी नगरपालिका अर्न्तगतका साविकका गा.वि.स.हरू खुला दिसामुक्त गा.वि.स. घोषणा भईसकेको तथा विद्यालयमा सरसफाईका लागि अनिवार्य शौचालयको व्यवस्था गरिएकाले अधिकांश विद्यालयहरूले शौचालय निर्माण गरेका जानकारी प्राप्त भएको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं.४४ : विद्यालयमा शौचालय प्रयोगको विवरण

वडा नं.	क्र.स.	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	शौचालयको किसिम (संख्यामा)					जम्मा
			सबैले प्रयोग गर्ने किसिमको	शिक्षक शिक्षिका लागि	छात्र छात्राका लागि भिन्दा भिन्दै	अपङ्गका लागि भिन्दै	शौचालय नभएको	
१	१	जनकल्याण आधारधुत बिद्यालय	–	१	१	–	–	२
	२	डायमण्ड इङ्लिस ज्ञानसाला	–	१	२	–	–	३
	३	श्री लक्ष्मि एकेडेमि	१	–	१	–	–	२
	४	श्री आर्दश उमावि विद्यालय	–	३	४	–	–	७
	५	श्री शान्ति र्सजना आधारभुत विद्यालय	–	१	२	–	–	३
	६	शिशु शिक्षा प्रावि , ढाव	१	–	–	–	–	१
२	७	श्री खाणदेवि प्राथमिक विद्यालय	१	–	–	–	–	१
	८	श्री कालिका प्रावि गुयलाघारी	१	–	१	–	–	२
	९	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि, लेखगाउ	१	–	१	–	–	२
	१०	श्री सरस्वति नमुना आधारभुत	१	–	१	–	–	२
	११	नेपाल राष्ट्रिय र्सजनसिल प्रा वि	१	–	–	–	–	१
३	१२	श्री जनकल्याण प्राबि	१	–	–	–	–	१
	१३	दशरथ एजुकेशनल डेभलपमेन्ट एकेडेमि	१	१	१	–	–	३
	१४	श्री जनप्रिय आधारभुत बिद्यालय	१	–	१	–	–	२
	१५	श्री सहिद स्मिृति प्राबि	१	–	–	–	–	१
४	१६	न्यू पब्लिक इङ्लिस बोर्डिङ स्कुल	१	–	१	–	–	२
	१७	श्री कृष्ण प्राबि सिम्ले	१	–	–	–	–	१
	१८	श्री जनक माबि गमखोला	–	१	१	–	–	२
	१९	श्री सरस्वति प्राबि कमैधारी	१	–	१	–	–	२
	२०	श्री जिवन ज्योती उमाबि	१	–	१	–	–	२
५	२१	श्री नेरा माध्यामिक बिद्यालय, नेटा	१	–	१	–	–	२
	२२	श्री जनप्रकाश आधारभुत बिद्यालय	१	–	–	–	–	१
	२३	श्री गणेश आधारभुत बिद्यालय	१	–	–	–	–	१
	२४	नेरा प्रावि सिग्रेदह	१	१	१	–	–	३
	२५	जन प्राथमिक बिद्यालय	१	–	१	–	–	२
	२६	नेरा प्रावि सानो खाल्टाकुरा	१	–	१	–	–	२
	२७	सिद्देश्वरी प्राथमिक बिद्यालय	१	–	१	–	–	२
	२८	चन्द्रदिप प्रा.वि	१	–	१	–	–	२
	२९	हिमालय प्राथमिक बिद्यालय	१	–	१	–	–	२
६	३०	श्री अमर ज्योति आधारभुत बिद्यालय	१	१	१	–	–	३
	३१	पशुपति प्राथमिक बिद्यालय	१	–	१	–	–	२
	३२	श्री सरस्वति बाल बिद्यासदन	१	१	१	–	–	३

वडा नं.	क्र.स.	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	शौचालयको किसिम (संख्यामा)					जम्मा
			सबैले प्रयोग गर्ने किसिमको	शिक्षक शिक्षिका लागि	छात्र छात्राका लागि भिन्दा भिन्दै	अपङ्गका लागि भिन्दै	शौचालय नभएको	
	३३	श्री सरस्वती माध्यामिक बिद्यालय	३	२	२	–	–	७
	३४	श्री नेरा प्राबि , राममागाउँ	१	१	१	–	–	३
	३५	श्री जिवन ज्योती प्राबि	१	१		–	–	२
	३६	जनकल्याण प्राथमिक बिद्यालय	१	१	१	–	–	३
	३७	रेखदेख अङग्रेजि बिद्यालय	१	–	–	–	–	१
७	३८	श्री पशुपति आधारभुत बिद्यालय	१	–	–	–	–	१
	३९	लक्ष्मि आधारधुत बिद्यालय	१	–	१	–	–	२
	४०	नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत बिद्यालय	१	–	–	–	–	१
८	४१	श्री जनज्योति प्राबि, आरनटुडा	१	–	–	–	–	१
	४२	श्री नेरा माबि , कुइनेपानी	१	–	२	–	–	३
	४३	नेपाल राष्ट्रिय प्रा .वि, लामिडाँडा	–	–	–	–	√	–
	४४	नेपाल राष्ट्रिय प्रा .वि, कोलखोला	१	–	१	–	–	२
९	४५	सरस्वति माबि, सिमदमार	१	–	–	–	–	१
	४६	खाँडदेखि माध्यामि बिद्यालय	१	–	२	–	–	३
	४७	नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत बिद्यालय	१	–	२	–	–	३
	४८	कालिका प्राबि बाखाकाटे	१	–	–	–	–	१
	४९	पिस पार्क एकेडेमि , गंगटे	१	–	–	–	–	१
	५०	ब्राइट फ्युचर एकेडेमि	१	–	–	–	–	१
	५१	साटाखानी डेभलपमेन्ट एकेडेमि	१	–	–	–	–	१
१०	५२	नेपाल राष्ट्रिय माबि, चुलियापानी	१	–	१	–	–	२
	५३	नेपाल राष्ट्रिय प्राबि, देविडाँडा	१	–	–	–	–	१
	५४	नवज्योति प्राबि , पोखरेचौर	१	–	–	–	–	१
	५५	चन्द्रज्योती मा.वि, चन्द्रपुर	१	–	१	–	–	२
	५६	आधारभुत बिद्यालय, लामिदमार	–	१	२	–	–	३
	५७	रुरल एजुकेसनल डेभलभमेन्ट एकेडेमि	३	१	–	–	–	४
	५८	दिपज्योती एकेडेमि प्रा.लि	–	२	२	–	–	४

स्रोत : स्थलगत अध्ययन -२०७४

४९. शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

यस नगरपालिका अर्न्तगतका बिद्यालयहरुमा शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता सम्बन्धि विवरण निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.४५ : **लेकवेशी नगरपालिकामा शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता**

वडा नं	क्र.स	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	बिद्यार्थि संख्या	शिक्षक संख्या	बिद्यार्थि शिक्षक अनुपात (STR)	बिद्यार्थि कक्षा कोठा अनुपात (SCR)
१	१	जनकल्याण आधारधुत बिद्यालय	२२०	९	१:२४	
	२	डायमण्ड इङ्लिस ज्ञानसाला	२५४	१८	१:१४	
	३	श्री लक्ष्मि एकेडेमि	२२	६	१:०४	
	४	श्री आर्दश माबि विद्यालय, लेखफर्सा	८१५	२९	१:२८	
	५	शान्ति सृजना आधारभुत विद्यालय	१५५	११	१:१४	
	६	शिशु शिक्षा प्राबि , ढाव	६७	३	१:२२	
२	७	श्री खाणदेवि प्राथमिक विद्यालय	१६	३	१:०५	
	८	श्री कालिका प्राबि, गुयलाघारी	५४	३	१:१८	
	९	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि, लेखगाउ	६९	३	१:२३	
	१०	श्री सरस्वति नमुना आधारभुत	१८२	७	१:१६	
	११	नेपाल राष्ट्रिय सृजनसिल प्रा वि	३०	१	१:३०	
३	१२	श्री जनकल्याण प्राबि	१९	२	१:१०	
	१३	दशरथ एजुकेशनल डेभलपमेन्ट एकेडेमि	१६४	८	१:२१	
	१४	श्री जनप्रिय आधारभुत बिद्यालय	२८३	११	१:२६	
	१५	श्री सहिद स्मिृति प्राबि	१९	३	१:०६	
४	१६	न्यू पब्लिक इङ्लिस बोर्डिङ स्कुल	१९	४	१:०५	
	१७	श्री कृष्ण प्राबि सिम्ले	२५	२	१:१३	
	१८	श्री जनक माबि गमखोला	४०२	१०	१:४०	
	१९	श्री सरस्वति प्राबि कमैघारी	४१	३	१:१४	
	२०	श्री जिवन ज्योती उमाबि	९४६	२४	१:३९	
५	२१	नेरा माध्यामिक बिद्यालय, नेटा	३२२	१३	१:२५	
	२२	जनप्रकाश आधारभुत बिद्यालय, कल्लेरी	१८०	७	१:२६	
	२३	श्री गणेश आधारभुत बिद्यालय	६३	३	१:२१	
	२४	नेरा प्राबि सिग्रेदह	६४	३	१:२१	
	२५	जन प्राथमिक बिद्यालय	५६	२	१:२८	
	२६	नेरा प्राबि सानो खाल्टाकुरा	२६	२	१:१३	
	२७	सिद्देश्वरी प्राथमिक बिद्यालय	४५	३	१:१५	
	२८	चन्द्रोद्धय प्रा.वि, मझुवा	२०	२	१:१०	
	२९	हिमालय प्राथमिक बिद्यालय	८६	५	१:१७	
६	३०	अमरज्योति आधारभुत बिद्यालय	४०	४	१:१०	
	३१	पशुपति प्राथमिक बिद्यालय	५३	१	१:५३	
	३२	श्री सरस्वती बाल बिद्यासदन	६३	९	१:०७	

वडा नं	क्र.स	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	बिद्यार्थि संख्या	शिक्षक संख्या	बिद्यार्थि शिक्षक अनुपात (STR)	बिद्यार्थि कक्षा कोठा अनुपात (SCR)
	३३	सरस्वती माध्यामिक बिद्यालय	६६९	१८	१:३७	
	३४	श्री नेरा प्राबि , रानागाउँ	५३	३	१:१८	
	३५	श्री जिवन ज्योती प्राबि	७२	६	१:१२	
	३६	जनकल्याण प्रावि, बाघखोर	५८	३	१:१९	
	३७	रेखदेख अङग्रेजि बिद्यालय	४५	५	१:०९	
७	३८	श्री पशुपति आधारभुत बिद्यालय	२३९	९	१:२७	
	३९	लक्ष्मि आधारधुत बिद्यालय	२८१	९	१:३१	
	४०	नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत बिद्यालय	१५	२	१:०८	
८	४१	श्री जनज्योति प्राबि, आरनटुडा	४५	३	१:१५	
	४२	नेरा माध्यामिक बिद्यालय, कुइनेपानी	४०७	१२	१:३४	
	४३	नेपाल राष्ट्रिय प्रा .वि, लामिडाँडा	६३	३	१:२१	
	४४	नेपाल राष्ट्रिय प्रा .वि, कोलखोला	३५	३	१:१२	
९	४५	सरस्वति माबि, सिमदमार	१८१	११	१:१६	
	४६	खाँडदेखि माध्यामि बिद्यालय	५३४	१७	१:३१	
	४७	नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत बिद्यालय	२०६	८	१:२६	
	४८	कालिका प्राबि बाखेकोट	५६	३	१:१९	
	४९	पिस पार्क एकेडेमि , गंगटे	२६	८	१:०३	
	५०	ब्राइट फ्युचर एकेडेमि	३३	६	१:०६	
	५१	साटाखानी डेभलपमेन्ट एकेडेमि	१४	६	१:०२	
१०	५२	नेपाल राष्ट्रिय माबि, चुलियापानी	२१२	११	१:१९	
	५३	नेपाल राष्ट्रिय प्रावि, देविडाँडा	४६	३	१:१५	
	५४	नवज्योति प्रावि , पोखरेचौर	८०	३	१:२७	
	५५	श्री चन्द्रज्योती मा.वि, चन्द्रपुर	३९४	११	१:३६	
	५६	कालिका आधारभुत बिद्यालय	७५	३	१:२५	
	५७	रुरल एजुकेसनल डेभलभमेन्ट एकेडेमि	२५५	१०	१:२६	
	५८	दिपज्योती एकेडेमि प्रा.लि	३७	५	१:०७	
जम्मा			**८९५१**	**३९५**		

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुर्खेत २०७४

४९. तहगत शिक्षक विवरण विद्यालयहरूको वडा अनुसार विवरण

यस लेकबेसीनगरपालिकाका भित्र संचालित अधिकांस सामुदायिकहरुमा दरबन्दी अनुसारका शिक्षकको संख्यामा कमि देखिन्छ । यस नगर अर्न्तगत संचालज भईरहेका सामुदायिक तथा संस्थागत बिद्यालयहरुमा रहेका शिक्षक दरबन्दीहरुको प्रकृति र संख्यालाई निम्नानससार तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं.४६ : लेकवेशी नगरपालिकामा भएका तहगत शिक्षक विवरण

वडा नं.	क्र.स	बिद्यालयको नाम	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत							परियोजना दरवन्दीमा कार्यरत		राहत दरवन्दीमा कार्यरत			नीजि श्रोतमा			PCFमा			तालिम प्राप्त शिक्षक संख्या	कुल जम्मा
			म.	पू.	जम्मा	स्थायी		अस्थायी														
						म	पु	म	पु	म	पु	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा		
१	१	जनकल्याण आधारधुत बिद्यालय	२	२	४	१	१	१	१	०	०	१	०	१	३	०	३		१	१	५	९
	२	डायमण्ड इङ्लिस ज्ञानसाला	०	०	०									०	९	९	१८			०	१८	१८
	३	श्री लक्ष्मि एकेडेमि	०	०	०									०	५	१	६			०	६	६
	४	श्री आर्दश उमावि विद्यालय	०	१७	१७		१७					१	२	३	१	६	७	१	१	२	२१	२९
	५	श्री शान्ति सृजना आधारभुत विद्यालय	२	४	६	१	३	१	१			१		१	२	२	४			०	५	११
	६	शिशु शिक्षा प्रावि , ढाव	१	२	३	१	२							०			०			०		३
२	६	श्री खाणदेवि प्राथमिक विद्यालय	०	१	१		१					१	१	२			०			०		३
	७	कालिका प्राथमिक बिद्यालय गुयलाघारी	१	२	३	१	२							०			०			०		३
	८	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि, लेखगाउ	१	२	३		२	१						०			०			०		३
	९	श्री सरस्वति नमुना आधारभुत	०	४	४		४						१	१	१	१	२			०		७
	१०	श्री नेपाल राष्ट्रिय र्सजनसिल प्रा वि	०	०	०									०	१		१			०		१
३	११	श्री जनकल्याण प्राबि	०	२	२		१		१					०			०			०		२
	१२	दशरथ एजुकेशनल डेभलपमेन्ट एकेडेमि	०	०	०									०	४	४	८			०		८
	१३	श्री जनप्रिय आधारभुत बिद्यालय	४	४	८	२	४	२						०	२	१	३			०		११
	१४	श्री सहिद स्मिृति प्राबि	३	०	३			३						०			०			०		३
४	१५	न्यू पब्लिक इङ्लिस बोर्डिङ स्कुल	०	०	०									०	२	२	४			०		४
	१६	श्री कृष्ण प्राबि सिम्ले	१	०	१			१				१		१			०			०		२
	१७	श्री जनक माबि गमखोला	०	४	४		२		२	२				०	२	२	४			०		१०
	१८	श्री सरस्वति प्राबि कमैधारी	१	१	२	१	१							०		१	१			०		३

वडा नं.	क्र.स	बिद्यालयको नाम	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत							परियोजना दरवन्दीमा कार्यरत		राहत दरवन्दीमा कार्यरत			नीजि श्रोतमा			PCFमा			तालिम प्राप्त शिक्षक संख्या	कुल जम्मा
			म.	पू.	जम्मा	स्थायी		अस्थायी														
						म	पु	म	पु	म	पु	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा		
	१९	श्री जिवन ज्योती उमाबि	५	१५	२०	४	११	१	४					०	२	२	४			०		२४
५	२०	श्री नेरा माध्यामिक बिद्यालय, नेटा	१	८	९	१	५		३				३	३			०	१		१	१०	१३
	२१	श्री जनप्रकाश आधारभुत बिद्यालय	०	१	१				१	१			१	१	२	२	४			०		७
	२२	श्री गणेश आधारभुत बिद्यालय	०	२	२		२					१		१			०			०		३
	२३	नेरा प्रावि सिग्रेदह	०	२	२		१		१			१		१			०			०	२	३
	२४	जन प्राथमिक बिद्यालय	०	२	२				२					०			०			०	२	२
	२५	नेरा प्रावि सानो खाल्टाकुरा	०	१	१		१					१		१			०			०	२	२
	२६	सिद्देश्वरी प्राथमिक बिद्यालय	१	१	२			१	१	१				०			०			०	३	३
	२७	चन्द्रदिप प्रा.वि	१	१	२			१	१					०			०			०	२	२
	२८	हिमालय प्राथमिक बिद्यालय	२	२	४			२	२					०		१	१			०	५	५
६	२९	श्री अमर ज्योति आधारभुत बिद्यालय	१	१	२			१	१			१	१	२			०			०		४
	३०	पशुपति प्राथमिक बिद्यालय	१	०	१			१						०			०			०		१
	३१	श्री सरस्वति बाल बिद्यासदन	०	०	०							१	१	२	५	२	७			०		९
	३२	श्री सरस्वती माध्यामिक बिद्यालय	१	१३	१४	१	१०		३				३	३		१	१			०		१८
	३३	श्री नेरा प्राबि , राममागाउँ	१	२	३		१	१	१					०			०			०		३
	३४	श्री जिवन ज्योती प्राबि	३	२	५	१	२	२		१				०			०			०		६
	३५	जनकल्याण प्राथमिक बिद्यालय	१	०	१			१					१	१		१	१			०		३
	३६	रेखदेख अङग्रेजि बिद्यालय	०	०	०									०	४	१	५			०		५
७	३७	श्री पशुपति आधारभुत बिद्यालय	०	२	२		१		१			१		१	४	२	६			०	५	९
	३८	लक्ष्मि आधारधुत बिद्यालय	१	४	५		२	१	२			१		१	१	२	३			०		९
	३९	नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत बिद्यालय	१	१	२		१	१						०			०			०		२
८	४०	श्री जनज्योति प्राबि, आरनटुडा	०	०	०							२	१	३			०			०		३
	४१	नेरा माध्यामिक बिद्यालय,कुइनेपानी	०	४	४		४					२	२	४	१	२	३		१	१		१२
	४२	नेपाल राष्ट्रिय प्रा .वि, लामिडाँडा	०	२	२		१		१			१		१			०			०		३
	४३	नेपाल राष्ट्रिय प्रा .वि, कोलखोला	१	०	१			१					२	२			०			०		३
९	४४	सरस्वति माबि, सिमदमार	१	३	४	१	३					१	२	३	१	३	४			०		११

वडा नं.	क्र.स	बिद्यालयको नाम	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत							परियोजना दरवन्दीमा कार्यरत		राहत दरवन्दीमा कार्यरत			नीजि श्रोतमा			PCFमा			तालिम प्राप्त शिक्षक संख्या	कुल जम्मा
			म.	पू.	जम्मा	स्थायी		अस्थायी														
						म	पु	म	पु	म	पु	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा		
	४५	खाँडदेखि माध्यामि बिद्यालय	१	११	१२	१	१०		१	१		१	१	२	१	१	२			०		१७
	४६	नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत बिद्यालय	१	१	२	१	१			२			२	२	१	१	२			०		८
	४७	कालिका प्राबि बाखाकाटे	१	२	३		१	१	१					०			०			०		३
	४८	पिस पार्क एकेडेमि , गंगटे	०	०	०									०	६	२	८			०		८
	४९	ब्राइट फ्युचर एकेडेमि	०	०	०									०	४	२	६			०		६
	५०	साटाखानी डेभलपमेन्ट एकेडेमि	०	०	०									०	४	२	६			०		६
१०	५१	नेपाल राष्ट्रिय मा.वि, चुलियापानी	२	३	५	१	३	१						०	३	२	५	१		१		११
	५२	नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि, देविडाँडा	०	३	३		२		१					०			०			०		३
	५३	नवज्योति प्राबि , पोखरेचौर	०	२	२		२						१	१			०			०		३
	५४	श्री चन्द्रज्योती मा.वि, चन्द्रपुर	१	३	४	१	३					२	२	४		३	३			०		११
	५५	कालिका आधारभुत बिद्यालय, लामिदमार	१	२	३		२	१						०			०			०		३
	५६	रुरल एजुकेसनल डेभलभमेन्ट एकेडेमि	०	०	०									०	६	४	१०			०		१०
	५७	दिपज्योती एकेडेमि प्रा.लि	०	०	०									०	३	२	५			०		५
कुल जम्मा			**४५**	**१४१**	**१८६**	**१९**	**१०९**	**२६**	**३२**	**८**	**०**	**२१**	**२७**	**४८**	**८०**	**६७**	**१४७**	**३**	**३**	**६**	**८६**	**३९५**

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुर्खेत २०७४

५०. विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरू :

स्वास्थ्य मानिसको जिवन हो । त्यसैले गुणस्तरीय जीवनका लागि असल स्वास्थ्यको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । कुनै पनि स्थानका नागरिकहरु स्वस्थ र स्वच्छ रहनसके मात्र उनिहरूको अन्य विकास सम्भव हुन सक्छ । तर मानिसहरूलाई स्वस्थ र स्वच्छ वातावरण सिर्जना गर्नका लागि शिक्षा र चेतनाको आधारभूत आवश्यकता जरूरी हुन्छ । समुदायका मानिसहरूमा भएको परम्परागत स्वास्थ्य सम्बन्धि ज्ञान र जानकारीलाई सुदृढ र प्रभावकारी बनाउँदै समुदायको चेतना अभिवृद्धि गरि सामुदायिक सरसफाई वातावरण तथा मानव स्वास्थ्यको प्रभावकारी रूपमा सबल बनाउँदै लैजानु पर्ने पहिलो दायित्व हो ।

५०.१ सुर्खेत जिल्लामा रहेका स्वास्थ्य सेवाहरुको विवरण

सुर्खेत जिल्लामा विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरूमा सरकारी, सामुदायिक निजी लगाएतका स्वास्थ्य संस्थाहरूले सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । जसको विवरण देहाय बमोजिम तलको तालिकामा देखाईएकोछ ।

तालिका नं.४७ : **जिल्लामा रहेका विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरूको विवरण**

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	संख्या	बेड संख्या
१	जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालय	१	
२	सरकारी अस्पताल	१	५०
३	वाल अस्पताल		
४	आयुर्वेद अस्पताल तथा औषधालय	४	
५	प्राकृतिक चिकित्सा		
६	स्वास्थ्य चौकी	४७	
७	प्राथमिक स्वास्थ्य स्याहार केन्द्र	३	९
८	निजी अस्पताल	४	७०
९	फार्मेसी	४२ (दर्ता भएका)	
१०	चिकित्सक संख्या	३७८	
११	चिकित्सक अनुपात	१: १७०३५	
१२	क्लिनिक	१८२	
१३	बर्थिंङ सेन्टर	५२	
१४	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने प्रतिशत	६२.७५	
१५	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सूत्केरी गराउने प्रतिशत	६२.७५	
१६	सुडेनीवाट सुत्केरी गराउने प्रतिशत:	१५.३९	
१७	महिला स्वयम सेविका संख्या:	९८६	
१८	टि.बी. उपचार केन्द्र:	६	
१९	परिवार नियोजन का ५ बिधी र ३ बिधीको सेवा	५२	
२०	बि.ओ.सी.(आधारभुत):	५२	
२१	सि.ई.ओ.सी.(अपरेसन सेवा) उपलब्ध स्वास्थ्य	४	
२२	गर्भवती जाच पहिलो पटकको प्रतिशत	९८.०१	
२३	गर्भवती जाच चौथो पटक सम्मको प्रतिशत	६७.९१	

स्रोत: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेत

५०.२ लेकवेशी नगरपालिकाको स्वास्थ्य सम्वन्धि विवरण

यस नगरपालिका अन्तर्गत रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण देहायबमोजिम दिईएकोछ ।

तालिका नं.४८ : **लेकबेसीमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण**

वडा नं	गाउँको नाम	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य चौकी	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई
१,२	लेखफर्सा	०	१	१
३,४	दशरथपुर	१	०	२
५	नेटा	०	१	१
६,७	कल्याण	०	१	०
८,९,१०	साटाखानी	०	१	०
जम्मा		**१**	**५**	**४**

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेत

५०.३ लेकबेसीनगरपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत कर्मचारी विवरण

नेपाल सरकारको पछिल्लो स्वास्थ्य नीति अनुरूप हरेक स्थानीय निकायमा एउटा स्वास्थ्य केन्द्र कम्तिमा १५ शैयाको स्थापना गर्ने लक्ष्य रहेको छ । यस नगरपालिकामा विद्यमान स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट विरामीहरूले उचित उपचार प्राप्त गर्नका लागि कठिन भएको तथा बढ्दो जनसंख्या र सिमित जनशक्तिका कारण पर्याप्त मात्रामा स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था हुन सकेको छैन । हाल यस नगपालीकाका बिभिन्न वडा तथा टोलहरुमा १०३ जना महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका ले स्वयमसेवा गरिरहेका छन् । यस नगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण निम्नानुसार छ ।

तालिका नं.४९ : **लेकवेशी नगरपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारी विवरण**

वडा नं	गाउँको नाम	हे अ , सि अ हे व	स्टाफ नर्स	अ हे व	अ न मि	ल्याव	कर्यालय सहयोगी	जम्मा
१,२	लेखफर्सा	१	०	२	२	०	१	**६**
३,४	दशरथपुर	१	१	२	२	१	२	**९**
५	नेटा	१	०	१	२	१	१	**६**
६,७	कल्याण	१	०	२	२	०	१	**६**
८,९,१०	साटाखानी	१	०	२	२	०	१	**६**
जम्मा		**५**	**१**	**९**	**१०**	**२**	**६**	**३३**

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेत -२०७४

५०.४ लेकबेसीनगरपालिका स्वास्थ्य चौकिमा सेवा प्राप्त गर्ने सेवा ग्राहीको लिङ्ग र उमेर अनुसारको विवरण

यस नगरपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सेवा लिने सेवाग्राही मध्ये ०-९ बर्षका ६,३५५ जना, १०–१९ बर्ष सम्मका ६,३३६ जना, २०–५९ बर्षका १३,९७९ जना र ६० बर्ष भन्दा बढिका ३,८७० जना गरी जम्मा ३०,५४० जनाले स्वास्थ्य सेवा लिएको पाईयो । यस सम्बन्धि विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५० : **लेकबेसीनगरपालिका अर्न्तगत स्वास्थ्य चौकिमा लिङ्ग र उमेर अनुसार सेवा प्राप्त गनको विवरण**

वडा नं	साविकका गाविस	०–९ बर्ष		१०–१९ बर्ष		२०–५९ बर्ष		६० बर्ष माथि		जम्मा		
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	**महिला**	**पुरुष**	**जम्मा**
१,२	लेखफर्सा	८५०	८९५	८९३	७८३	२२२६	६१७	५९६	४६०	**४५६५**	**२७५५**	**७३२०**
३,४	दशरथपुर	९०१	११६९	१०६१	७०६	३८८०	९५५	७३३	६१२	**६५७५**	**३४४२**	**१००१७**
५	नेटा	५३५	६३३	७३९	५२४	१८११	८९१	२९२	२८९	**३३७७**	**२३३७**	**५७१४**
६,७	कल्याण	४०३	३६९	५४७	२९७	१३७३	३११	२४६	२१०	**२५६९**	**११८७**	**३७५६**
८,९, १०	साटाखानी	२९१	३०९	४०८	३७८	१०३९	८७६	२२१	२११	**१९५९**	**१७७४**	**३७३३**
जम्मा		**२९८०**	**३३७५**	**३६४८**	**२६८८**	**१०३२९**	**३६५०**	**२०८८**	**१७८२**	**१९०४५**	**११४९५**	**३०५४०**

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेत -२०७४

५०.५ गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट गराइको सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि विबरण

लेकबेसीनगरपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि सेवा लिनेमा प्रथम पटक चेक जाँच गर्ने, प्रोटोकल अनुसारको प्रथम पटक चेक जाँच गर्ने र प्रोटोकल अनुसारको चौथो पटक चेक जाँच गर्नेको संख्या लगभग उस्तै उस्तै छ। जुन निम्न अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.५१ : **लेकवेशी नगरपालिकामा गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि सेवा लिनेको विबरण**

गर्भ अवस्थाको चेक जाँचको विवरण											**सुत्केरी सेवा**								
वडा नं	साविक गाविस	प्रथम पटक चेक जाच			प्रोटोकल अनुसारको प्रथम पटक चेक जाच			प्रोटोकल अनुसारको चौथो पटक चेक जाच			तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी			तालिम प्राप्त नगरेका स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी			जम्मा		
		<२० बर्ष	>२० बर्ष	जम्मा	<२० बर्ष	>२० बर्ष	जम्मा	<२० बर्ष	>२० बर्ष	जम्मा	सेवा लिएका	घरमा	जम्मा	सेवा लिएका	घरमा	जम्मा	सेवा लिएका	घरमा	जम्मा
१,२	लेखफर्सा	४४	९९	१४३	४४	९९	१४३	४४	९९	१४३	३८	०	३८	२४	०	२४	६२	०	६२
३,४	दशरथपुर	३२	६३	९५	३२	६३	९५	३२	६३	९५	६३	०	६३	१४	०	१४	७७	०	७७
५	नेटा	३९	२६	६५	३९	२६	६५	३९	२६	६५	०	०	०	३४	०	३४	३४	०	३४
६,७	कल्याण	५७	४८	१०५	५७	४८	१०५	५७	४८	१०५	६८	०	६८	०	०	०	६८	०	६८
८,९, १०	साटाखानी	५७	६४	१२१	५७	६४	१२१	५७	६४	१२१	४९	०	४९	६	०	६	५५	०	५५
जम्मा		**२२९**	**३००**	**५२९**	**२२९**	**३००**	**५२९**	**२२९**	**३००**	**५२९**	**२१८**	**०**	**२१८**	**७८**	**०**	**७८**	**२९६**	**०**	**२९६**

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेत -२०७४

५१.५ गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट लिएको सुत्केरी सेवाको विबरण

लेकबेसीनगरपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि सेवा लिनेमा तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी भएका र तालिम प्राप्त नगरेका स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी भएका गरी जम्मा ३११ जनाले सुरक्षित प्रशुती सेवा लिएका थिए ।

तालिका नं.५२ : **लेकवेशी नगरपालिकामा गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य संस्थाबाट लिएको सुत्केरी सेवाको विवरण**

वडा नं.	स्थान	बच्चा जन्माउने सख्याको आधारमा आमाको विवरण				कुल जम्मा
		स्वास्थ्य संस्थामा बच्चा जन्माउने			घरमै बच्चा जन्माउने	
		एउटा बच्चा जन्माउने	दुईवटा बच्चा जन्माउने	दुईवटा भन्दा बढी बच्चा जन्माउने		
१,२	लेखफर्सा	५८	२	०	२	६२
३,४	दशरथपुर	७७	०	०	०	७७
५	नेटा	३१	२	०	१	३४
६,७	कल्याण	६३	०	०	८	७१
८,९,१०	साटाखानी	५५	०	०	१२	६७
जम्मा		**२८४**	**४**	**०**	**२३**	**३११**

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेत -२०७४

५२. खोप सेवाको विवरण

यस नगरपालिका क्षेत्र भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रदान गरिएका वि सि जि, डि पि टि एच इ वी र बी एच आई वी, आई पि भि, दादुरा / रुबेला र जापनिज ईन्सेफलाईटिस जस्ता खोपहरु दिइएको थियो । बिगत ३ वटा आर्थिक बर्षमा उपलब्ध गराइएको खोपको विवरण देहाय बमोजिम तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं.५३ : **नगरपालिका क्षेत्रको बिगत ३ बर्षको खोप सेवाको विवरण**

क्र.सं.	विवरण	२०७१/ ०७२	२०७२/ ०७३	२०७३/ ०७४
		संख्या	संख्या	संख्या
१	वि.सि.जि.	५२७	५३१	४५४
२	डि.पि.टि. /हेप /हिव १	६१०	६२१	५५५
३	डि.पि.टि. /हेप /हिव २	६३०	५५२	५२१
४	डि.पि.टि. /हेप /हिव ३	६३२	५४३	५१६
५	दादुरा / रुवेला	६२१	७१९	९५७
६	पोलियो ३	६३२	५४३	५१६
७	जापनिज इन्सेफ्लाईटिस	५७४	४६५	५०५
८	टि.टि (गर्भवती महिला: -२)	३०२	२७०	२२७
९	टि.टि (गर्भवती महिला: २+)	३२५	२३१	१८९
जम्मा खोपको विवरण		**४८५३**	**४४७५**	**४४४०**

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेत -२०७४

५३. खोप सेवा छोडने बालबालिकाको अबस्था

नगरपालिकामा अन्तरगत सञ्चालित विभिन्न स्वस्थ्य चौकी र सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ मार्फत बिगतका ३ आर्थिक बर्षहरुको तथ्याङ्क अध्ययन गर्ने हो भने आर्थिक बर्ष २०७१/०७२ मा १९ जना २०७२/०७३ मा १६ जना र आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ मा २२ जना ले बिभिन्न प्रकारका खोपहरु लगाउन छुटाएको सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाहरुको तथ्याङ्क हेर्दा पाउन सकिन्छ भने तुलनात्मक हिसाबले हेर्ने हो भने एउटै आर्थिक बर्षमा पनि खोपको दरमा घटबढ भईरहेको छ । यसरी हेर्दा ति बालबालिका हरुले अन्यत्र गई खोप लगाएको अनुमान गर्न सकिन्छ ।

५४. विगत ३ वर्षहरुको पोषणको अवस्था

लेकवेशी नगरपालिका अर्न्तरगत सञ्चालित विभिन्न स्वस्थ्य चौकी र सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ तथा अन्य स्वास्थ्य सेवा प्रदायक कार्यालयको विगत ३ बर्षका पोषणको अवस्थालाई आर्थिक बर्ष.२०७०/०७१, २०७१/०७२, २०७२/०७३ अनुसार तुलनात्मक विश्लेषण देहाय बमोजिम तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं.५४ : **लेकवेशी नगरपालिकाको विगत ३ वर्षहरुको पोषणको अवस्था**

सुचकांकहरु	२०७१/२०७२	२०७२/२०७३	२०७३/२०७४
५ वष भन्दा मुनिको बृद्धि अनुगमन (पटक)	२.०८८	२.१९६	२.१७६
गर्भवती महिलाहरुका लागि आइरन चक्की वितरण(जना)	५३९	४९८	५२०
गर्भवती महिलाहरुले प्राप्त गरेको जुकाको औषधी (जना)	५०७	४८७	५१९
सुत्केरी भएका महिलाहरुका लागि भिटामिन ए वितरण (जना)	३१९	३४०	२८९
६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको भिटामिन ए (जना)	६७३६	७८०२	७३१६
१ देखि ५ वर्षका वच्चाहरुलाई खुवाएको जुकाको औषधी (जना)	६११८	७१९८	५३०९

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेत -२०७४

५५.कुपोषणको अवस्था सम्वन्धी विवरण

नेपाल सरकारले संचालन गरे बमोजिमका सबै पोषण सम्बन्धि कार्यक्रमहरु यस नगरपालिकामा संचान भई कार्यान्वयन भएका छन् । यद्यपि स्थानिय स्वास्थ्य संस्थाहरुको गत आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ को अवस्थालाई हेर्ने हो भने स्वास्थ्य चौकी लेखफर्सामा ४ जना, स्वस्थ्य चौकी नेटामा १ जना रस्वास्थ्यचौकी साटाखानीमा ४ जना गरी कुल ९ जना बालबालिकाहरु कुपोषित अवस्थामा रहेको पाइन्छ ।

५६.दीर्घ रोगको समस्यामा रहेका जनसंख्या सम्वन्धी विवरण

जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेतको र लेकवेशी नगरपालिका स्थित रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूका प्रतिवेदनहरूले दिएको विवरणका अनुसार यस नगरपालिकामा सबैभन्दा धेरै दमरोग भएका रोगीहरू रहेको, त्यसैगरी क्षयरोग, चिनीरोगी क्यान्सर लगायतका दिर्घ रोगहरुको संक्रमण देखिएको छ ।

५७. लिङ्ग अनुसार वाल बिवाह सम्वन्धी विवरण (१८ वर्ष मुनिका)

यस लेकबेसीनगरपालिका अर्न्तगतका गाउँहरूमा बालबालिकाको औषत विवाहको उमेर पहिलेको तुलनामा विस्तारै बृद्धी भएको पाईन्छ । बालबिवाहको आधिकारीक तथ्यांक प्राप्त गर्न कठिन भएतापनि लक्षित समुह छलफलबाट अझैपनि गाउघरतिर बालबिवाहको प्रचलन कायमै रहेकाले यसका लागि नगरपालिकाले स्थानीय स्तरमा चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गनुपर्ने देखिन्छ ।

५८. कामदारको रूपमा घर/परिवारवाट घर वाहिर गएका बालवालिकाहरूको विवरण

लेकबेसीनगरपालिकाका विभिन्न गाउँहरूबाट बालबालिका विद्यालय छाडी विभिन्न क्षेत्रमा कामदारको रूपमा जाने प्रचलन रहेको छ । विशेष गरि यस नगरपालिकाबाट जिल्ला सदरमुकाम विरेन्द्रनगर, छिमेकी जिल्ला बांके र छिमेकी देश भारत लगाएतका स्थानमा जाने गरेको देखियो । जसको विवरणलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.५५ : कामदारको रूपमा घरबाट बाहिर गएका बालबालिकाहरू :

लिंग	संख्या वडागत रुपमा					कुल जम्मा
	१,२	३,४	५,	६,७	८,९,१०	
वालिका	०	०	०	१५	०	१५
वालक	०	३१	०	२१	५०	१०२
जम्मा	**०**	**३१**	**०**	**३६**	**५०**	**११७**

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

५९. श्रमिक वालवालिकाको प्रकार

विशेष गरि यस क्षेत्रबाट बालबालिकाहरू श्रमका लागि जिल्ला सदरमुकाम विरेन्द्रनगर, छिमेकी जिल्ला बांके र छिमेकी देश भारत लगाएतका स्थानमा जाने गरेको देखिया । उक्त स्थानहरुमा घरेलु कामदार, होटल रेष्टुरेन्ट, उद्योग कलकारखाना आदि कामका लागि जाने गरेको देखियो । सिजनलरुपमा श्रममा जाने र सिफारिस बनाउन नआउन भएकाले बालश्रमको कार्यविवरणको यथार्थ विवरण प्राप्त गर्न कठिनाई रहेको छ ।

६०. बालवालिकाहरूको हत्या अपहरण सम्वन्धी विवरण

यस नगरपालिका अन्तरगतका विभिन्न गाउँहरूको सुरक्षा निकाय तथा अन्य सामाजिक संघ सस्थाहरूको अभिलेखलाई विश्लेषण गर्दा नगरपालिका वडा नं. ५ मा यस किसिमका घटनाहरू घटेको देखिन्छ । यस सम्बन्धि थप विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.५६ : बालवालिकाहरुको हत्या अपहरण सम्वन्धी विवरण

घटना विवरण	घटना घटेक स्थल	पीडित बनाइएका बालबालिकाको सङ्ख्या			उद्दार गरिएका बालबालिकाको सङ्ख्या		
		बालिका	बालक	जम्मा	बालिका	बालक	जम्मा
अपहरण	०	०	०	०	०	०	०
हत्या	नेटा	१	१	२	०	०	०
जम्मा	०	१	१	२	०	०	०

स्रोत: वडा तथा प्रहरी चौकी रेकर्ड

६१. स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरूको अवस्था

स्वास्थ्य सम्बन्धी सुचकहरूको विश्लेषणका लागि गरिएको अध्ययनमा राष्ट्रिय स्तरको तथ्यांकमा शिशु मृत्यु दर ३३ प्रतिहजार, कुपोषण ११ प्रतिशत र चर्पिमा पहुँच भएको जनसंख्या करिव ६२ प्रतिशत भएता पनि पछिल्लो समयमा सरसफाई लगाएतका सुचकहरूमा उल्लेख्य प्रगति भएकाले यसमा परिवर्तन आउन सक्ने आकलन गरिएको छ । यस नगर पालिकाको स्वास्थ्य सम्वन्धि आधिकारीक सुचकांकहरूको विवरण नआएकाले यहाँ समावेश गरिएको छैन ।

तालिका नं.५७ : **स्वास्थ्य सम्बन्धी सुचकांकहरूको विवरण :**

सूचक	राष्ट्रियस्तरमा
शिशु मृत्युदर	३३ प्रतिहजार
कुपोषणको अवस्था	११ प्रतिशत
चर्पीमा पहुंच भएको जनसंख्या	६१.८३ प्रतिशत

स्रोत : राष्ट्रिय जनगाणना २०६८

६२. बालक्लबहरूको विवरण :

बालबालिकाको सम्वन्धमा नेपाल सरकारको नीति पछिल्लो समयमा बालकेन्द्रित हुदै गए पश्चात यिनीहरूको क्षमता विकास र सशक्तिकरणमा उल्लेखित परिवर्तन देखिएको छ । जसको परिणाम स्वरूप हरेक स्थानीय निकायहरूमा बालबालिहरूलाई समुहबद्ध बनाई आवाज उठान तथा बाल अधिकार र बालबालिकाको हितका पक्षमा संगठित भई गतिबिधिहरु संचालन गर्नका लागि विभिन्न बालक्लवहरूको गठन गरि उनिहरूलाई क्रियाशिल बनाउदै आएको छ । तर यिनीहरूको निरन्तरताको व्यवस्थापन उचित तवरले नभएकाले पछिल्लो समयमा नगरपालिका भित्र कृयाशिल बिद्यालय तथा समुदाय स्तरका बालक्लवहरूको आधिकारिक तथ्यांक प्राप्त हुन सकेको छैन ।

६३. वडागत बालक्लबहरूको विवरण

नेपाल सरकारको पछिल्लो नीति समावेशी विकासमा आधारित भएको हुनाले हरेक विकास निर्माण तथा अन्य अभियानहरू बालकेन्द्रि हुदै गएका छन् । जसको परिणाम स्वरूप यिनीहरूको क्षमता विकास र सशत्तिकरणमा उल्लेखित परीवर्तन देखिएको छ । राज्यको नीतिगत व्यवस्थामा बालबालिकाहरूलाई समुहबद्ध बनाई आवाज उठान गर्नका लागि विभिन्न बालक्लवहरूको गठन गरि उनिहरूलाई क्रियाशिल बनाउदै लैजाने नीति अनुरूप हरेक विद्यालय तथा समुदायमा बालक्लवहरूको गठन गर्नका लागि निर्देशन भएको तर कार्यान्वयन नभएकाले यसको आधिकारिक वडागत तथ्यांक समावेश गरिएको छैन ।

६४. बालक्लव तथा बाल समूहले प्रतिनिधित्व गरेका संघ संस्थाहरूको विवरण:

यस नगरपालिकामा समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरूमा भएको अभ्यासलाई विश्लेषण गर्ने हो भने बालमैत्री स्थानीय शासन संचालनका लागि राज्यले तयार गरेको नीतिगत व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गर्ने प्रयास गरेको देखिन्छ । जसका लागि विभिन्न बालक्लवहरूको गठन, उनिहरूको स्थानीय स्तरका संजालहरूमा प्रतिनिधित्वको सुनिश्चितता लगायत रहेका छन् । यस नगरपालिकामा संचालित विभिन्न बालक्लब तथा बालसमुहले प्रतिनिधित्व गरेका समुह तथा संस्थाहरूको सबै वडाहरुको यथार्थ विवरण भने अद्यावधि गर्न जरुरी देखिन्छ ।

६५. DCWB मा दर्ता भई न.पा.अर्न्तगत रहेका बालक्लबहरूको संख्या:

यस नगरपालिका भित्रका बालबालिकाहरू एक आपसमा समुहबद्ध भई आफ्नो हक अधिकारको खोजी गर्न थालेको पाइन्छ । नेपालको सर्न्दभमा विशेष गरि बालमैत्री क्रियाकलाप सञ्चालन हुन थालेपछि उनिहरूको क्षमता विकास भएको पाइन्छ । यस नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा पनि समुदाय र विद्यालयमा आधारित बालक्लबहरू रहेको पाईयो । नगरपालीकाको भौगोलिक बिकटता र जिल्ला बाल कल्याण समितिमा पहँचको अभावको कारणले गर्दा वर्तमान समयमा जिल्ला बाल कल्याण समितिमा बालक्लवहरू दर्ता हुन नसकेको पाइयो ।

६६. जन्मदर्ता भएका बालबालिकाको संख्या

यस नगरपालिका अर्न्तगतका विभिन्न वडाहरूबाट प्राप्त तथ्यांकहरूलाई बिगतका बर्षहरु देखि ने धेरै वडाले जन्म दर्ताको बर्गिकरण खुलाएर राखेको पाइदैन । जन्मदर्ता आवश्यक परेको बखत जुनसुकै उमेर समुहका ब्यक्तिहरुले पनि बनाएको पाइन्छ । बिद्यालय भर्नाको लागि आवश्यक पर्ने भएकोले आजभोली सबै बालकालिकाहरुको अनिवार्य रुपमा अभिभावकहरुले जन्मदर्ता गरिदिने प्रचलन रहि आएको छ ।

६७. परिवार विहीन बालबालिकाको अवस्था

बालबालिकाहरू आफ्नो घर तथा आफ्ना अविभावकहरूसँग बस्न पाउने उनिहरूको नैसर्गिक अधिकार हो । तर विशेष परिस्थितीवस सबै बालबालिबाहरूलाई यस किसिमको वातावरण प्राप्त गर्ने सौभाग्य हुदैन । विभिन्न कारणबस आफ्ना अविभावक गुमाउन पुगेका बालबालिकाहरूको मनोविज्ञान कमजोर हुन पुग्दछ । यस किसिमका बालबालिकाहरूको पहिचान गरि उनिहरूको विशेष व्यवस्थापन गर्न जरूरी हुन्छ । यस लेकवेशी नगरपालिका अर्न्तरगतका विभिन्न वडाहरूबाट प्राप्त तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गर्दा आ.ब. २०७२/ ०७३ मा यस किसिमको समस्यामा रहेका बालबालिकाहरुको विवरण प्राप्त नभएकाले समावेश गरिएको छैन ।

६८.महिला हिसां सम्वन्धी विवरण :

नेपालको अन्य भागहरूमा जस्तै यस लेकबेसीनगरपालिकामा पनि पारिवारिक तथा सामाजिक तहबाट महिला हिंसाका केही घटनाहरू घट्ने गरेको देखिन्छ । विशेषगरि सामाजिक अन्धविश्वास, अशिक्षा, पारिवारिक बेमेल, सामाजिक बन्चितीकरण, आर्थिक बिपन्नता लगाएतका समस्याहरूका कारण यस्तो अवस्था आउने गरेको छ । यस नगरपालिकामा आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ को स्थानिय मेलमिलाप केन्द्र र साविकका गाविसहरुको तथ्याङ्क अनुसार देखा परेका महिलाहिंसाका घटनाहरूमा सबैभन्दा बढी ४२ जना श्रीमानले अर्को बिहे गरेको हालेको कारण पिडित भएका छन् । नगरपालीका भित्र भएका महिला हिंसा सम्बन्धिको विवरण निम्नअनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.५८ : महिलाहिंसाका घटनाहरूको विवरण :

सि.नं.	विवरण	संख्या	कैफियत
१	घरेलु हिंसावाट पिडित	१९	
२	बहुबिबाह/श्रीमानले अर्को बिहे गरेको	४२	
३	वेचविखनमा परेका	०	
४	श्रीमानवाट पिडित/ पिटिएका	१८	
५	द्धन्दवाट पिडित	१३६	
६	सामाजिक कुरिती लगाईएका	१३	
७	अन्य	३२	
जम्मा		२६०	

स्रोत : स्थानिय मेलमिलाप केन्द्र तथा वडा कार्यालय

६९.वातावरण तथा सरसफाई

यस नगरपालिकामा वातावरण तथा सरसफाईका लागि राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपका आधारहरू पुरा नभए पनि नगरपालिका भित्र समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरू खुला दिसामुक्त गा.वि.स.हरू घोषणा भई अहिले पुर्ण सरसफाईका लागि अग्रसर भएका छन् । यद्यपि यस नगरपालीका भित्रका बिभिन्न सार्वजनिक स्थानहरुमासार्वजनिक शौचालयहरु निर्माण तथा यचित ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

७० फोहरमैला ब्यवस्थापन

विकासोन्मुख शहरीकरण विस्तारको अवस्थामा रहेको यस नगपालिकामा व्यवस्थित तवरको ल्याडफिल्ड साइड नरहेता पनि सामान्य अवस्थाले यसको व्यवस्थापन गर्ने गरेको देखिन्छ । विशेष गरि खोला खोल्सा, नदी किनारा, घर नजिकै खाडल बनाएर कुहिने बस्तुहरुलाई कम्पोष्टमलको रुपमा विसर्जन गर्ने गरेको देखिन्छ । यस नगरपालिकामा आगामी दिनमा नगरलाई सफा र स्वच्छ गराउनका लागि फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न जरूरी देखिएको छ ।

७१.सेवा प्रवाह विवरण

यस नगरपालिकामा अत्यावसेक सेवा प्रवाहका लागि व्यवस्थित किसिमको स्रोत साधनको अभाव रहेको छ । विपद ब्बयस्थापनको सर्न्दभमा उद्दारको लागि आवश्यक दमकल, एम्बुलेन्स, शववाहन तथा सुरक्षा निकायको सवारी साधन जस्ता साधन स्रोतहरुको ब्यबस्थापन गरी अत्यावसेक सेवा प्रवाहलाई ब्यवस्थि तगर्नको लागि सम्बन्धित बिषयगत कार्यालयहरुले तदारुकता देखाउन जरुरी देखिन्छ ।

७२. कृषि सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र, कृषक समूह

नेपालीहरूको प्रमुख पेशा तथा व्यवसायका रूपमा कृषि तथा पशुपालन भएता पनि ग्रामिण समुदायका नागरिकहरूले उचित सेवा प्राप्त गर्न सकेका छैनन् । यस नगरपालिका अन्तरगतका वडाहरूमा कृषि सेवा प्रवाह गर्नका लागि नेपाल सरकारका यस जिल्लामा विभिन्न ६ वटा कृषि सेवा केन्द्रहरू रहेका छन् । यस नगरपालिका अर्न्तरगत हाल कुनै पनि सेवा केन्द्रहरु नरहेता पनि नमुना कृषि सेवा केन्द्र रामघाट मार्फत यस क्षेत्रलाई लक्षित गरि सेवा प्रवाह गरेको छ । नेपाल सरकारको वितको एक गाविस एक प्राबिधिक योजना अनुसार यस नगरपालीका भित्र ५ जना कृषि प्राबिधिकहरु कार्यरत रहेका छन् । यता यस नगरपालीकको वडा नं. ४ मा अवस्थित कृषि अनुसन्धान केन्द्र (नार्क) रहेको छ । जसले बृहत मात्रामा कृषि अनुन्धानका पुर्वाधारहरु तयार गरि सेवा प्रवाह गरिरहेको छ ।

७३. पशु सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र, कृषक समूह

सुर्खेत जिल्लामा १३ वटा पसुसेवा केन्द्र स्थापना भएका छन् । ती पसुसेवा केन्द्रलाई क वर्ग र ख वर्गमा विभाजन गरिएको छ । क वर्गका ३ वटा र ख वर्गका १० वटा पशुसेवा केन्द्र सञ्चालनमा रहेका छन् । यस मातहतमा पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ताहरू रहेका हुन्छन् । प्रत्येक पशु स्वास्थ्य केन्द्रमा ३ जना कर्मचारी कार्यरत रहेका छन् । जिल्ला पशु सेवा कार्यालय सुर्खेतको तथ्याङ्क अनुसार यस नगरपालिकामा साविकको साटाखानी हालको वडा नं. ९ मा "ख" बर्गको पशु सेवा केन्द्र रहेको छ । १ वटा पक्कि भवन बाट यस केन्द्रले सेवा प्रवाह गरिरहेको छ ।

७४. हुलाक सेवा केन्द्र

यस सुर्खेत जिल्लामा एक क्षेत्रीय हुलाक, दश ईलाका हुलाक कार्यालय (गुठु, बाबियाचौर, कुनाथरी, मटेला, गर्पन, भेरी गंगा, सहारे, गुमी, रामघाट, छिन्चु) र चालिसवटा अतिरिक्त हुलाक कार्यालयबाट (साधारण चिठी पत्र र रजिष्टरी पत्र) को काम हुने गर्दछ भने यस नगरपालिकामा साविकका गाविसहरु लेखफर्सा, दशरथपुर, नेटा, कल्याण र साटाखानीमा गरी ५ वटा अतिरिक्त हुलाक कार्यालय रहेका छन । भौतिक स्रोत साधनका हिसबले अतिरिक्त हुलाक कार्यालयहरुलाई तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं.५९ : **नगरपालीकाको हुलाक सेवाको अवस्था**

क.स.	साविक गाविस	भवनको प्रकृति : वटा		गापा/नपाको वडा नं.	कैफियत
		कच्ची	पक्की		
१	लेखफर्सा	१	०	१	
२	दशरथपुर	०	१		
३	नेटा	०	०		भाडामा
४	कल्याण	०	१		
५	साटाखानी	०	०		भाडामा

स्रोत : स्थलगत अध्ययन, २०७४

७५. नगरपालिकामा भएका हालका भवनहरू

यस नगरपालिका अन्तरगत रहेका साविकका गाउँ विकास समितिहरू तथा हालका वडा कार्यालहरूले आफ्ना भवनहरूबाट निरन्तर रूपमा सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् भने नयाँब बनेका वडाकार्यालयहरु भवन बिहिन अवस्थामा रहेका छन् । जसको विवरणलाई निम्न अनुसारका तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ६० : **नगरपालिकामा भएका हालका भवनहरूको अवस्था**

क.स.	साविक गाविस	भवनको प्रकृति : वटा			नपाको वडा नं.	कैफियत
		कच्ची	पक्की	जम्मा		
१	लेखफर्सा	१	०	१	१	
२	दशरथपुर	०	२	२	३	
३	नेटा	१	०	१	५	
४	कल्याण	०	२	२	६	
५	साटाखानी	०	१	१	९	

स्रोत : स्थलगत अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफल २०७४

७६. बसपार्क वा बस स्टेशन

सदरमुकाम वीरेन्द्रनगर संग सिधा सम्पर्क जोडने सडक धुलियाबिट भेडाबारी सडकखण्ड नै प्रमुख मार्ग हो । यस सडकमा दैनिक ५/७ वटा सवारी साधनहरु गुडिरहेतापनि ब्यबस्थित बसपार्क भने नगरपालीकाको कुनै पनि स्थानमा उपलब्ध छैन । यद्यपि लेकवेशी नगर**पालिका ३ दथ**रथपुर मा १० कट्ठा क्षेत्रफमा बसपार्क क्षेत्र रहेको छ भने नगरपालीकाका अन्य स्थानहरुका केहि सार्वजनिक खुल्ला स्थानहरुलाई बस स्टेसनको अस्थाई स्टेशनका रुपमा प्रयोगमा ल्याइएको छ । भर्खरै पुर्नसंरचना भएको यस नगरपालीकाको समग्र विकासको लागि बिभिन्न स्थानहरुमा सुविधा सम्पन्न बसपार्क हरु निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता यस नागरपालीका भित्र रहेको छ ।

७७. सिचाइको स्रोत

यस नगरपालिकामा सिचाँइकालागि मुख्यगरि स्थानीय स्तरमा बग्ने खोलाहरूलाई स्रोतका रूपमा लिईएको छ । यी खोलाहरूबाट नियमित तथा मौसमी सिचाई सेवा लिन सकिन्छ । नगरपालिकामा रहेको सिचाईको स्रोतहरूलाई बढाउनका लागि पानीको अभाव भएको स्थानहरुलाई पहिचान गरि आकासेपानी संकलन तथा भेरी नदीको पानी लिफ्ट गरी सिचाँइको लागि प्रयोग गर्न सकिन्छ । नगरपालीका भित्र बिभिन्न उपलब्ध बिभिन्न सिचाँई स्रोतहरुको विवरण निम्न तलिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ६१ : नगरपालीकामा हार प्रयोगमा रहेको सिचांईको स्रोतहरु

वडा नं.	क.स.	सिचांईको स्रोतको नाम	कैफियत
१	१	नांगे सि आ	
	२	रातामाटे जहरे भुटिया	
	३	दाब सि आ	
२	१	गोयलघारी सी.आ	
	२	फर्सा सि आ	
	३	सिरेनि सि.आ	
	४	बेलपोखरी सिआ	
	५	फुलबारी सि ाअ	
	६	ठाँटि सि आ	
३	१	काप्रेखोला सि आ	
४	१	गमखोला सि आ	
	२	कागते खोला सिआ	
	३	भेरीनदी सि आ	
५	१	मफुवा खोला सिआ	
	२	चारकसने सि आ	
	३	चिंगाड सि आ	
	४	न्यावलखोला सिआ	
	५	गम खोला सिआ	
	६	वेटिनि खोला सि आ	
	७	निगालपानी सि.आ	
	८	सगिखोला सि.आ	
६	१	गम खोला सिआ	
	२	घोक्रेनि सि आ	
	३	वाइस मुले सि आ	
	४	तालपोखरी सि आ	
	५	फलाटे खोला सिआ	
७	१	चिंगाड सि आ	
	२	न्यावलखोला सिआ	
८	१	चिंगाड सि आ	
	२	कोलखोला चौरासे सिआ	
९	१	गङ्गटे खोला सि आ	
	२	नेवारेखोला खोला सिआ	
१०	१	पधेरी खोला सि आ	
	२	खहरे खोला सिआ	
	३	खार खोला सि आ	

स्रोत : स्थलगत अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफल २०७४

७८. तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम

यस नगरपालिकाभित्र उल्लेखिय मात्रामा तालतलैयाहरु नरहेता पनि केहि संख्यामा तालतलैयाहरु रहेको छन् । नगरपालीका भित्र उपलब्ध तालतलैंयाहरको उचित संरक्षण र प्रबर्द्धन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस नगरपालिकामा उपब्ध तालतलैयाहरुको विवरण निम्न तालिका अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ६२ : **तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम**

क्र.स	नम	वडा नं.	प्रमुख बिशेषता	कैफियत
१	जहरे पोखरी	१	प्राकृर्तीक सौन्दर्यता,सिचाई	
२	बाइसमुले ताल	६	प्राकृर्तीक सौन्दर्यता	
३	सारु ताल		प्राकृर्तीक सौन्दर्यता	
४	पाङ्ग्रा ताल		प्राकृर्तीक सौन्दर्यता	
५	तालपोखरी	७	प्राकृर्तीक सौन्दर्यता	

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

७९. नगरपालिकाको टाढाको बस्ति बाट केन्द्र सम्म पुग्नलाग्ने अनुमानित समय

भौगोलिक रूपमा विकटता रहेका क्षेत्रहरूलाई समावेश गरि यो नगरपालिका बनेको छ । यस नगरपालिकाका अधिकांस वस्ती तथा टोलहरुमा पर्याप्तमात्रामा सडकसंजाल वीस्तार गर्न सकिएको छैन, वीस्तार भएका क्षत्रेहरुमा पनि सवारी साधनहरुलको उपलब्धता नभएकोले अधिकांस नागरिक नगरपालिका भित्रका कामहरुमा पैदल यात्रा नै गर्न बाध्य छन् । नगरपालिकाका गाउँहरूदेखि नगरपालिकाको केन्द्र कल्याण आउन र जान लाग्ने समयलाई निम्न अनुसार उल्लेख गरिएको छ । जसमा कार्यालयमा सबै नागरिकहरुको लागि १/१ घण्टा सेवा लिन लाग्ने समय अनुमान गरिएको छ ।

तालिका नं. ६३ : नगरपालिका कार्यलय देखि अन्य वडाहरूमा पुग्न लाग्ने अनुमानित समय तालिका

वडा नं.	टाढाको बस्तीबाट गा.पा.को केन्द्र पुग्नलाग्ने समय	सेवाप्राप्त गरी घर फर्किन लाग्ने पैदल समय (घण्टामा)
१	नपा केन्द्र कल्याण सम्म ३ घण्टा	७
२	नपा केन्द्र कल्याण सम्म ३ घण्टा	७
३	नपा केन्द्र कल्याण सम्म १.५ घण्टा	४
४	नपा केन्द्र कल्याण सम्म १ घण्टा	३
५	नपा केन्द्र कल्याण सम्म ५ घण्टा	११
६	नपा केन्द्र कल्याण सम्म १५ मिनेट	१
७	नपा केन्द्र कल्याण सम्म १.५ घण्टा	४
८	नपा केन्द्र कल्याण सम्म ४ घण्टा	९
९	नपा केन्द्र कल्याण सम्म ४ घण्टा	९
१०	नपा केन्द्र कल्याण सम्म ६ घण्टा	१३

स्रोत: लक्षित समुह छलफल आधारमा २०७४

८०. बैंक तथा वित्तीय संस्था

साविकको पाँचवटा गाविसहरु एक आपसमा गाभिएर बनेको यस नगरपालीका भौगोलिक तथा विकासका हिसाबले सुर्खेत जिल्लाका अन्य नगरपालीकाहरु भन्दा बिकट र विकासोन्मुख नगरपालिकाका हो । हाल सम्म यस नगरपालीका भित्र कुनैपनि बैंकको शाखा नभएकोले यस क्षेत्रका सरकारी तथा अन्य आर्थिक कारोबारहरुको अधिकांस बैंकिङ

कारोबारहरु सदरमुकाम वीरेन्द्रनगरमा नै हुन गर्दछन् । सबै गाउपालीका तथा नगरपालीकाहरुमा अनिवार्य रुपमा वाणिज्य बैंकहरुको शाखा विस्तार गर्ने नेपाल सरकारको निति अनुरुप यस नगरपालीकामा एन.आईसी एशिया बैंकको शाखा विस्तार गर्ने नितिगत सहमति बैंकसंग भईसरकेको छ ।

८१. खुला क्षेत्र

सुर्खेत जिल्ला आफैमा एक पहाडी जिल्ला हो । त्यसमा पनि भौगोलिक बिटता रहेको यस लेकवेसी नगरपालिकामा प्रशस्त डाँडाकाडा, वन जंगल भएको हुनाले समथर र खुला क्षेत्र भने पाउन मुस्किल छ । त्यसकारण यस नगरपालीकाका अन्य क्षेत्रमा जस्तो व्यबस्थित तथा तोकिएको खुला क्षेत्रको व्यवस्था गरिएको छैन । यद्यपि विपद को बेला आवस्मिक उद्धार गर्न तथा मेला पर्व तथा मनोरञ्जनमा कार्यक्रम गर्नको लागि खुल्ला क्षेत्रहरुको बयबस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ । हाल नगरपालीकामा साना सार्वजनिक स्थल, सामुदायिक विद्यालयको चौर र नदी किनार तथा खुल्ला डाँडाहरूमा यसता प्रकारका सार्वजनिक कार्यक्रम तथा मेला, जात्राहरु संचालन हुने गर्दछन् ।

८२. अचल सम्पत्ति विवरण

नागरिकलाई दिनु पर्ने न्युनतम सेवा सुविधा प्रवाह गर्नका लागि यस नगरपालिकामा नगरपालिकाको कार्यालय, कृषि कार्यालय, प्रहरी चौकि कार्यालय लगाएत रहेका छन् जसको भौतीक विवरणलाई निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ६४ : **अचल सम्पत्ती सम्बन्धि विवरण तालिका**

क.स.	अचल सम्पति	इकाइ (वटा, विगाहा, रोपनी, कठ्ठा आदी)	स्वामित्वमा रहेको	कैफियत
१	भवन	२० वटा	नपा,कृषि अनुसन्धान केन्द्र स्वास्थ्य, हुलाक, रेन्जरपोष्ट आदि कार्यालयको	
२	जमिन	९७ कठ्ठा	नपा,कृषि अनुसन्धान केन्द्र स्वास्थ्य, हुलाक, रेन्जरपोष्ट आदि कार्यालयको	
३	गाडी	१	नगरपालीका भाडामा	
४	मोटर साइकल	८ वटा	नगरपालीका	
५	अन्य मेशिन	३३ वटा	नपा,कृषि अनुसन्धान केन्द्र स्वास्थ्य, हुलाक, रेन्जरपोष्ट आदि कार्यालयको	

स्रोतः नगरपालिकाको कार्यालय लेकबेसी, २०७४

८३. धार्मिक स्थलको नाम

नगरपालिकामा धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थलहरूको उपस्थिती र विकास न्युन रहेको छ । विशेष गरि यातायातको असुविधा, प्रचार प्रसारको कमी, संरक्षणमा समस्या, भोगोलिक बिकटता, आर्थिक समस्या लगाएतले यस्ता सम्पदाहरूको विकासमा उल्लेखिय प्रगति भएको देखिदैन । यस नगरपालिकामा रहेका प्रमुख धार्मिक स्थलहरूको विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६५ : धार्मिक स्थलको विवरण :

वडा नं.	मन्दिर	मस्जीद	गुम्बा	चर्च	जम्मा
१	२	-	-	३	५
२	१	-	-	-	१
३	१	-	-	-	१
४	१	-	-	१	२
५	४	-	-	४	८
६	३	-	-	-	३
७	-	-	-	-	-
८	-	-	-	१	१
९	१	-	१	-	२
१०	२	-	-	१	३
जम्मा	**१५**	**-**	**१**	**१०**	**२६**

स्रोत : लक्षित समुह छलफल२०७४

८४. सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था :

सुर्खेत जिल्लाको समग्र विकासको स्थितिलाई हेर्ने हो भने वि.सं. २०१८ सालमा मात्र यो छुट्टै जिल्लाको रूपमा अस्तित्वमा आएको देखिन्छ । वि.सं. २०२३ सालसम्म पनि सुर्खेत उपत्यका लगायत नेपालको भित्रि मदेशमा अवस्थित अन्य उपत्यकाहरूको साथै तराई क्षेत्रहरूमा मलेरिया (कालाज्वर) को प्रकोपले गर्दा मानिसहरूको खासै बसोबास भई नसकेको अवस्था देखिन्छ । सुर्खेत जिल्लालाई देशको अन्य भू-भाग लगायत बाह्य संसारसँग भू-मार्गबाट जोडने सडकको निर्माण पनि वि.सं. २०४७ सालतिर मात्र भएको हो ।

साविकका पाँच गाविसहरु मिलि बनेको यस नगरपालिका केहि बस्तीहरुमा मोटर बाटोले अझैपनि छुन सकेको छैन् । धुलियाबिट हुँदै भेडावारी सम्मजाने सडक यस नगरपालिका भएर जाने गर्दछ । यो बाहेक धुलियाबिट साटाखानी तथा दशरथपुर नेटा सडक खण्ड पनि संचालनमा आएका छन् । हाल संचालनमा आइरहेको र केहि कच्ची बाटाहरूको विवरण देहायबमोजिम दिईएको छ ।

तालिका नं. ६६ : सडक सञ्जालको विद्यामान अवस्थाको विवरण

क्र.सं.	सडकको वर्गीकरण	लम्वाई कि.मि.	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	सडकले सेवा पुगेका वडाहरु
१	ग्राभेल सडक	५७	६	सबै वडाहरू
२	कच्ची सडक/मौसमी सडक	१११.५	६	सबै वडाहरू
३	मुल वाटो (Trail)	२००	२	सबै वडाहरू

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

८५. निर्माणाधीन नगर स्तरीय सडकहरू :

यस नगरपालिकामा निर्माण हुनलागेका अथवा सम्पन्न हुन लागेका सडकहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।

तालिका नं. ६७ : **नगरपालिका भित्र निर्माणधिन सडकहरु**

सडकको नाम	सडकको किसिम	अनुमानित लम्बाइ किमी	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	सडकले सेवा पुग्न सक्ने वडा तथा बस्तीहरु
जहडे,मिलडाँडा –दह सडक खण्ड	कच्ची तथा धुले	८ कि.मि	८ मिटर	वडा नं १,२ र ५
भुतचोक– गर्पन सडक खण्ड		७ कि.मि	८ मिटर	वडा नं. १०
स्याउली बजार–नेटा सडक खण्ड		४ कि.मि	८ मिटर	वडा नं. ५ र ६
जम्मा		**१९ कि.मि**		

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

८६. नगर क्षेत्रभित्र रूट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरण

यस नगरपालिकाको नियमित गाडीहरू चल्ने सडक भनेको धुलियाबिट भेडाबारी सडक खण्ड, नेटा, लेखफर्सा, वीरेन्द्रनगर साटाखानी खण्ड हुन । नगरपालिकाका कतिपय वडाहरूमा सडक संजालको सुविधा अझै पनि प्रभावकारी रूपले संचालन हुन नसकेकाले यस क्षेत्रहरूका नागरिकहरूले सास्ती भोगीरहेका छन् । यस नगरपालिकामा रूट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरणलाई निम्नअनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ६८ : रूट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरण

बस चल्ने शुरु स्थान	बस पुग्ने अन्तिम स्थान	दैनिक सञ्चालन हुने सवारी साधन संख्या	वस स्टप संख्या (यात्रु चढाउने ओराल्ने स्थान)	कैफियत
गुमि	लेखफर्सा	१		
वीरेन्द्रनगर/छिन्चु	दशरथपुर	३		
वीरेन्द्रनगर	नेटा	१		
वीरेन्द्रनगर	कल्याण	२		
वीरेन्द्रनगर	सटाखानी	२		
जम्मा				

स्रोत : लक्षित समुह छलफल

८७. नगरपालिका क्षेत्रमा चल्ने सवारी साधनहरूको विवरण

यस नगरपालिका क्षेत्रका बिभिन्न स्थानहरूमा तथा अन्य स्थानमा समेत संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरणलाई निम्न अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ६९ : नगरक्षेत्रमा सञ्चालन भएका सवारी साधनहरुको विवरण :

क.स.	सवारी साधनको प्रकार	संख्या	अवस्था		कैफियत
			१० वर्ष सम्म पुरानो	१० वर्ष भन्दा बढि पुरानो	
१	नीजि	८६	८०	६	
२	सरकारी स्वामित्वका	३	३		
३	सार्वजनिक (भाडाका)	४	४		
४	कुटनैतिक	०	०	०	
५	अन्तराष्ट्रिय गै.स.स.	०	०	०	
जम्मा		**९३**	**८७**	**६**	

स्रोत : स्थलगत अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफल,२०७४

८८. विद्यमान सतह ढलको अवस्था

नगरपालीकाको अधिकांश भु-भागमा व्यवस्थित सतह ढलको व्यवस्था देखिदैन । सुर्खेत जिल्लाका स्थानीय निकायहरूमा न्यून शहरीकरण,अव्यवस्थित बसाइसराई, विकासको न्यून अवस्था लगाएतका कारणले गर्दा यस नगरपालीकामा पनि यस किसिमको व्यवस्थापन हुन सकेको छैन । तर पनि भविष्यमा यस किसिमको आयोजना आवश्यक पर्ने भएकाले यस तर्फ सरोकारवालाहरूको ध्यान जान जरूरी देखिन्छ ।

८९. सार्वजनिक शौचालय सम्वन्धी विवरण

यस नगरपालिकाका अधिकांस क्षेत्र पहाडी भागमा अवस्थित रहेको र जनघनत्व पनि कम भएको हुनाले प्राय गरेर निजी बाहेक सार्बजनिक शौचालयहरू निमार्ण तथा प्रयोग न्युन रहेका छन् । यद्यपि सुर्खेत जिल्ला सन २०१५ मा नै खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भई सकेकाले नगरपालिका भित्रका साविकका केहि गाविसहरूका स्थानहरूमा सार्वजनिक शौचालय बनाउनुपर्ने नितिगत व्यवस्था अनुसार जम्मा ६ वटा सार्वजनिक शौचालय रहेका छन् । नगरपालीका क्षेत्रभित्र उपलब्ध सार्वजनिक शौचालयहरुको विवरण निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७० : **नगरपालीकामा रहेको सार्वजनिक शौचालयहरु**

क्र.स	सार्वजनिक शौचालय रहेको स्थान	वडा न.	कैफियत	सञ्चालनको अवस्था	सञ्चालक
१	हाडबजार	१	पक्की	चालु	वडा कार्यालय
२	इन्द्र कालिका सामुदायिक बन क्षेत्र	२	पक्की	चालु	इन्द्र कालिका सामुदायिक बन
३	स्याउली बजार	३	पक्की	चालु	वडा कार्यालय
४	दशरथपुर	४	पक्की	निर्माणाधिन	वडा कार्यालय
५	खोल्टेपानि	६	पक्की	चालु	वडा कार्यालय
६	स्याउली बजार	६	पक्की	चालु	वडा कार्यालय
जम्मा		६ वटा			

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

९०. प्रकोपबाट भएको क्षति सम्वन्धी विवरण

यस नगरपालिकामा रहेका विभिन्न गाउँहरुमा प्राकृतिक प्रकोपबाट भएको क्षतिको विवरणलाई विश्लेषण गर्दा यस क्षेत्रमा आर्थिक बर्ष २०७२/०७३ मा निम्न अनुसारको मानविय तथा अन्य क्षति भएको देखिन्छ ।

तालिका नं. ७१ : प्रकोपबाट भएको क्षति सम्वन्धी विवरण

प्रकोपको किसिम	क्षतिको विवरण	भएको अनुमानित क्षती (रकम रु. हजारमा)	मानवीय क्षति
बाढि	खानेपानी ट्याङ्की,कुलो, वन ,घर ,जग्गा आदि	१०६८०	
पहिरो	घरजग्गा र बनजंगल	२०	
आगजनी	घर ३ वटा	५५०	१
महामारी			१
हावाहुरी	मकैवारी		
चट्यांग	गाई भैसि रअन्य घरपालसवा जनावरहरु		१
नदि कटान	छैन		
खडेरी	छैन		
शित लहर	छैन		
भुकम्प	छैन		
अन्य..	छैन		
जम्मा		११२५०	३

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

९१.विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी सम्वन्धी विवरण:

नेपाल सरकारले भर्खरमात्र संघिय संरचना अनुसार साविकका गाविसहरूलाई समायोजन गरि विभिन्न गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू बनाएको छ । यस किसीमका स्थानीय निकायहरूमा आधारभुत सेवाको समेत अभाव देखिएको छ । यो नगरपालिकाको आफ्नो विपद व्यवस्थापनको पुर्व तयारी नभएकाले आफ्नो क्षेत्र अन्तरगत विपद व्यवस्थापनको पुर्व तयारी गर्नका लागि आवश्यक छलफल गरि तयारीका आधारहरू जस्तै विपद व्यवस्थापन समिती, सुरक्षित स्थान,पुर्व तयारी योजना,विपद व्यवस्थापन कोष लगायत आधारहरु तयार गर्न जरुरी देखिन्छ । जसको लागि स्थानिय विकास मन्त्रालयले निर्देशित गरेको स्थानिय विपद व्यबस्थापन योजना तत्काल बनाई कार्यान्वनमा ल्याउन आवश्क देखिन्छ ।

९२. शहरी विद्युतीकरण

सुर्खेत जिल्लाका वीरेन्द्रनगर नगरपालिका,सहारे, मेहेलकुना, मैनतडा, छिन्चु, गुमी, दहचौर, घुमखहरे, रामघाट, लेखफर्सा,लाटीकोईली, जर्बुटा,साटाखानी, कल्याण,दशरथपुर, उत्तरगंगा, मालारानी, हरिहरपुर,गढी र लेखगाउँमा मात्र विधुत सेवा बिस्तार भएको छ । यस बाट जम्मा ३६ हजार ३ सय ४२ घरधुरीले मात्र विद्युत सेवा प्राप्त गरेका छन् । यस लेकवेशी नगरपालिका अर्न्तगत वडा नं. ५ नेटामा हालसम्म बिद्युत सेवा प्रवाह हुन सकिरहेको छैन भने अन्य वडाहरुमा केन्द्रिय विद्युत प्रशारण लाईन जडान भएको भएता पनि बिद्युत पहँचको अवस्था त्यति सन्तोषजनक छैन् । यस नगरपालिकामा बिद्युत प्रयोग तथा वितरणको अवस्थालाई निम्न अनुसारको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७२ : केन्द्रिय विद्युत प्रशारण लाईन जडान संख्या

वडा नं	साविक गा.वि.स.	लाईन जडान संख्या
१,२	लेखफर्सा	७१३
३,४	दशरथपुर	८७५
५	नेटा	०
६,७	कल्याण	७९५
८,९, १०	साटाखानी	१२६३
जम्मा		**३६४६**

स्रोतः बिद्युत प्रधिकरण कार्यालय सुर्खेत, २०७४

९३. दुर संचार सम्बन्धी विवरण

सुर्खेत जिल्लामा दुरसञ्चार सुविधा प्रदायक सस्थाहरूमा नेपाल दुरसञ्चार संस्था लिमिटेड र एनसेल नेपाल सेवा प्रदान गरिरहेकाछन । नेपाल दुरसञ्चार संस्था लिमिटेडले जिएसएम तथा सिडिएमए मार्फत पनि फोन तथा इन्टरनेट सेवा प्रदान गर्दै आएकोछ । एनसेल नेपालले पनि जिएसएम प्रविधिमा आधारित फोन तथा इन्टरनेट सुविधा पुऱ्याउदै आएकोछ । यद्यपि भौगोलिक बिकटता रहेको यस नगरपालीकाका केहि वडाहरुमा सेवा प्रभावकारी नभएको पाइएको छ । स्थानिय आवश्यकताहरुको संभाव्यता अध्ययन गरि सेवा प्रभावकारी नभएका स्थानहरुमा थप सेवा बिस्तार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

९४. नगरभित्र पक्की तथा आरसिसि पुल, कल्भर्ट तथा झोलुगें पुलहरूको विवरण

यस नगरपालिकामा रहेका बिभिन्न सडकखण्ड तथा खोलानाला, नदी नथा अन्य स्थानमा आवतजावतलाई सुरक्षित र सहज बनाउनको लागि बिभिन्न स्थानहरुमा भिन्दा-भिन्दै प्रकृतिका पुलहरु निर्माण गरिसकिएको छ भने स्थानिय आवश्यकताहरुलाई मध्यनजर गर्दे केहि पुलहरु निमार्णाधिन अवस्थामा रहेका छन् । भौगोलिक बिकटता भएको यस नगरपालीकामा कच्चि र झोलुगें पुलको संख्या बढी रहेको छ । नगरपालीकका भित्र रहेका पुलहरुको विवरण निम्न अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७३ : **पुल सम्वन्धी विवरण**

वडा नं	पुल/खोलाको नाम	दाया किनारा रहेको स्थान	बाया किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल (वि.स)	सहयोगि निकाय
२	भेरीनदी झोलुङ्गे चिफ्लेपुल	लेखबेसि १	गुर्भाकोट नगरपालिका	२०७२	नेपाल सरकार
३	भेरीनदी झोलुङ्गे पुल	भरीगंगा न.पा.	दशरथपुर	२०३१	नेपाल सरकार
५	मझुवा खोला कच्चि पुल	नेटा	नेटा	उल्लेख नभएको	नेपाल सरकार
	ट्रष्ट पुल (मोझुवा खोला)	नेटा	नेृटा	उल्लेख नभएको	नेपाल सरकार
	चिङ्गाड खोला पुल	नेटा	पम्का	उल्लेख नभएको	नेपाल सरकार
	न्याउलखोला पुल	नेटा	रजेना	उल्लेख नभएको	नेपाल सरकार
६	लेप्सी पुल	कल्याण	रामघाट	उल्लेख नभएको	नेपाल सरकार
७	चिङ्गाड खोला झोलुङगे पुल	कल्याण	साटाखानी	उल्लेख नभएको	नेपाल सरकार
८	आरन टुडा झो पुल	लखवेसी ५	लेखवेसि ८		नेपाल सरकार
	गार्साखोला झोलुङ्गे पुल	चिङ्गाड गाउँपालीका	लेखवेसि ८		नेपाल सरकार
	चिसापानी चिङ्गाड झो. पुल	लेकवेसी ७	लेखवेसि ८		नेपाल सरकार
९	कोलखोला झो.पुल	लेकवेसी ८	लेकवेसी ७		नेपाल सरकार
	चिङ्गाड खोला झोलुङगे पुल गंगटे	लेकवेसी ७	लेकवेसी ७		नेपाल सरकार
१०	झुप्राखोला पक्कि पुल	लेकवेसी १०	वि.न.नपा १३		नेपाल सरकार
	पावरहायस झो पुल	लेकवेसी १०	वि.न.नपा १३		नेपाल सरकार
	आँपटार झो. पुल	लेकवेसी १०	वि.न.नपा १३		नेपाल सरकार
	चन्द्रपुर राक्षशचोक पुल	लेकवेसी १०	वि.न.नपा १३		नेपाल सरकार

स्रोत:स्थलगत अध्ययन लक्षित समूह छलफल २०७४

९५. व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण

यस नगरपालिकाको प्रमुख व्यापारिक दशाथपुर बजार हो । यसका अलवा नगपालीकाका अन्य वडाहरु अर्न्तगत स-साना बजारहरू जसले वडाहरूको पाएक पर्ने स्थानलाई केन्द्र बनाई संचालित छन् । ति बजारहरूको वडा अनुसाको विवरणलाई देहाय बमोजिम उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७४ : **प्रमुख व्यापारिक केन्द्रहरू**

क्र.सं.	व्यापारिक केन्द्रहरुका नाम	मुख्य व्यापारिक वस्तुहरु	वडा न	कैफियत
१	नांगे, रातामाटे, इनद्रचोक	तरकारी, फलफुल तथा देनिक उपभोग्य सामग्रीहरु	१,२	
२	घुम्ने बजार र घाट बजार	तरकारी, फलफुल तथा देनिक उपभोग्य सामग्रीहरु	३,४	
३	नेटा बजार	तरकारी, फलफुल तथा देनिक उपभोग्य सामग्रीहरु	५	
४	स्याउली बजार, कल्पना चोक, राना गाउँ बजार, लवना बजार	तरकारी, फलफुल तथा देनिक उपभोग्य सामग्रीहरु	६,७	
५	चौरासे बजार र गंगटे बजार	तरकारी, फलफुल तथा देनिक उपभोग्य सामग्रीहरु	८,९,१०	

स्रोत: स्थलगत अध्ययन लक्षित समूह छलफल २०७४

९६.सामुदायिक भवनहरूको विवरण :

नेपाल सरकारले सबै समुदायको पहुँच विस्तार गर्नको लागि गाउँ र नगरको टोल टोलमा सामुदायिक क्रियाकलाप संचालन गर्नका लागि सामुदायिक भवनहरुको अवधारणा अगाडि सारेको छ । यस नगरपालिकामा सामुदायिक भवन, गाउँघर क्लिनिक सामुदायिक बन, आमा समूह, महिला समुह लगायत विभिन्न प्रकृतिका सामुदायिक भवनहरु रहेका छन् । जुन निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७५ : **नगर क्षेत्रभित्र रहेको सामुदायिक भवनहरु**

वडा नं.	भवनको नाम	संख्या
१	सामुदायिक बन भवन	१
	गाउघर क्लिनिक	१
२	गाउघर क्लिनिक	१
३	गाउघर क्लिनिक	१
४	गाउघर क्लिक	१
५	गाउघर क्लिनिक	१
६	समुदायिक भवन	२
७	गाउघर क्लिनिक	१
८	गाउघर क्लिनिक	१
९	नासके र रेडक्रस भवन	२
१०	सामुदायिक बन भवन	१
जम्मा		**१३**

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

९७. सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्वन्धी विवरण :

यस नगरपालिकाका विभिन्न क्षेत्रमा समुदायमा आधारित विभिन्न सार्वजनिक क्रियाकलाप संचालन तथा स्थानियहरु जमघट हुनकालागि सार्वजनिक पाटीपौवा तथा चौतारा रहेका छन् । ती विभिन्न सार्वजनिक पार्टी, पौवा तथा चौताराहरूलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७६ : सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्वन्धी विवरण

वडा नं.	सार्वजनिक वस्तु विवरण	उपयोग	संख्या
१,२	पिपल चौतारा	सार्वजनिक क्रियाकलाप	३
३,४	प्रतिक्षालय शहिद चोक	सार्वजनिक क्रियाकलाप	१
	पिपल चौतारा	सार्वजनिक क्रियाकलाप	२
५	पिपल चौतारा/प्रतिक्षालय	सार्वजनिक क्रियाकलाप	१
	पिपल चौतारा	सार्वजनिक क्रियाकलाप	१
६	देउतीबज्यै पिपल चौतारा	सार्वजनिक क्रियाकलाप	१
७	वनचौतारी	सार्वजनिक क्रियाकलाप	१
८,९,१०	पिपल चौतारा	सार्वजनिक क्रियाकलाप	१४
	सार्वजनिक प्रतिक्षालय	सार्वजनिक क्रियाकलाप	३
जम्मा			**२७**

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

९८.खेल मैदान सम्बन्धी विवरण:

यस नगरपालिका अर्न्तगतका बिभिन्न वडाहरूमा खुला तथा ठुला खेलमैदानहरू नभएता पनि साना खेल मैदानहरू तथा विद्यालय हाताभित्र खेल मैदानहरूरहेको देखिन्छ । अन्य स्थानमा रहेका तोकिएका खेल मैदानहरूलाई निम्नअनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ७७ : खेल मैदान सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	खेल मैदानको किसिम	अनुमानित क्षेत्रफल (रोपनी)	स्थान तथा वडा नं.	उपयोगको अवस्था (कसले उपयोग गर्छ)	कैफियत
१	खेल मैदान	५	लेकवेसी १	युवा क्लब	
२	हाटबजार मैदान	३	लेकवेसी १	गाविस	
३	नेटा खेल मैदान	१	लेकवेसी ५	स्कुल तथा बसपार्कको रुपमा	
४	डाँडा गाउँ खेलमैदान	९	लेकवेसी ५	मेला तथा सार्वजनिक कार्यक्रमहरु	
५	खेल मैदान	११	लेकवेसी ६	स्थानियले	
६	खेल मैदान	३	लेकवेसी ७	स्थानियले	

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

९९. नगरपालिका कार्यालय देखि प्रत्येक वडाकेन्द्र सम्मको दूरी

यस नगरपालिका अर्न्तगतका बिभिन्न वडाकेन्द्रहरुबाट नगरपालिका केन्द्र सम्म आउन लाग्ने दुरीमा सबै भन्दा बढी वडा नं.५ छ भने सबैभन्दा कम वडा नं. ७ रहेको छ यसको विस्तृत जानकारीलाई निन्न अनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ७८ : **नगरपालिका कार्यालयदेखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्मको दूरी**

वडा नं.	नगर केन्द्रको स्थान	वडा केन्द्रको स्थान	वडा केन्द्र देखि नगर केन्द्रको दुरी (किमि) अनुमानित	कैफियत
१	कल्याण-६	महेन्द्रगंज	७	
२	कल्याण-६	गोयलाघारी	८	
३	कल्याण-६	मिलनचोक	५	
४	कल्याण-६	शहिद चोकक	४.५	
५	कल्याण-६	नेटा	१४	
६	कल्याण-६	कल्याण	०	
७	कल्याण-६	लवना	३	
८	कल्याण-६	कुइनेपानी	६	
९	कल्याण-६	चौरासे	१०	
१०	कल्याण-६	साटापाट	१३	

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

१००. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संघसंस्थाको विवरण

नगरपालिकाको विकास र समृद्धीमा ठूलो भुमिका र योगदान पुऱ्याउने हेतुले विभिन्न गैरसरकारी संघसंस्थाहरू पनि लागि परेका छन् । कृषि विकास, महिला सशक्तिकरण, चेतनामूलक, किशोरकिशोरी शिक्षा, स्थानिय विकास र सुशासन, सिमान्तकृत महिला विकास, यूवा सशक्तिकरण, विकास निर्माण, दलित उत्थान र शैक्षिक क्षेत्रको विकासमा यी सर्म्पूण गैरसरकारी संस्थाहरूले आफ्नो कार्यक्रम् लक्षित वर्गसम्म पुऱ्याएका छन् । विभिन्न विकास साझेदार अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूको सहयोमा संचालित भएका राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूमात्र यस क्षेत्रमा रहेका छन् । यस नगरपालिकामा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरूक्रियाशिल रहेका छैनन् । यस नगरपालिकामा देहाय अनुसारका गैर सरकारी संस्थाहरू कार्यरत रहेको विवरण छलफल तथा अभिलेखबाट देखिएको छ ।

तालिका नं. ७९: **NGOs हरूको विवरण**

सि.न	NGO को नाम	रहेको स्थान	उद्देश्य/कार्य क्षेत्र	विकास साझेदार
१	स्याक नेपाल	वीरेन्द्रनगर	शुशाशन परियोजना	USAID
२	अर्न्तरनिर्भर समाज	वीरेन्द्रनगर	शसक्तिकरण,क्षेमता विकास	CARE
३	आवाज	वीरेन्द्रनगर	आवाज	MEDAP
४	वाम	वीरेन्द्रनगर	महिला शसक्तिकरण	USAID
५	सुन्दर नेपाल संस्था	वीरेन्द्रनगर	पूर्ण सरसफाई, कृषि विकास, शुशाशन	SNV,PAHAL, FHI-360

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

१०१. नगर क्षेत्रभित्र गठन भएका टोल विकास संस्थाहरूको विवरण

नेपाल सरकारले गाउँ नगरको विकासका लागि विभिन्न टोलविकास संस्थाहरूको गठन गरि क्रियाशिल गराउने नीति अनुरूप यस्ता संस्थाहरूको गठन गर्ने गरेको छ । यस्ता टोल विकास संस्थाहरू विशेषगरि नगरपालिका क्षेत्रहरूमा बढी केन्द्रत हुने भएकाले यस नगरपालिकाको बिभिन्न टोलटोलमा यस किसिमका संस्थाहरुको गठनगर्ने प्रक्रियाहरु पञ्चपुरी नगरपालिकाले अगाडी बढाउने ठोस योजना ल्याउनु पर्ने देखिन्छ ।

१०२. वडा नागरिकमञ्च तथा नागरिक सचेतना केन्द्र सम्वन्धी विवरण

साविकका गाविसहरुका हरेक वडाहरूमा एक एक वटा वडानागरिक मञ्च र साविकका गाविसहरूको पिछाडीएको वस्तीहरूमा विपन्नता मापनको आधारमा अति विपन्न वस्तीहरू मध्येमा नागरिक सचेतना केन्द्र संचालन गरिनुपर्ने प्रावधान अनुरूप रहेका वडा नागरिक मञ्चहरु ह्रल बिघटनको स्थितिमा हरेका छन् । भर्खरै स्थानीय तहको निर्वाचन पछि नागरिक सचेतना केन्द्र र वडा नागरिक मञ्चहरुको सञ्चालन प्रकृया के हुने भन्ने विषयमा प्रष्टता नभएको देखिन्छ ।

१०३. जनचेतनामूलक तालिम प्राप्त गरेको जनसंख्या विवरण

यस नगरपालिकामासरकारी र गैर सरकारी संघ संस्थाहरूको समन्वयमा विभिन्न सचेतनामूलक तालिम सञ्चालनमा गरिएका छन् । जसमा ३ दिन सम्म, ३ देखि ७ दिनसम्म, १ देखि ४ हप्तासम्म र ४ हप्ताभन्दा बढी अवधिका तालिमहरूबाट विभिन्न व्यक्ति लाभान्वित भएका छन् । नेपाल सरकारबाट र अन्य सेवा प्रदायक निकायहरुबाट बेला बेलामा उपलब्ध गराइने यस्ता प्रकारका अवसरहरुमा स्थानियहरुले उल्लेखिय मात्रामा संलग्नता जनाइरहेता पनि यसको ब्यबहारिक कार्यान्वयन भने सन्तोष जनक पाइएको छैन । यस किसिमको जनचेतनामुलक तालिम प्राप्त गर्ने व्यक्तिको पहिचान गरि स्थानिय स्तरमा परिचालन गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

१०४. मुख्य पेशा सम्वन्धी विवरण

यस नगरपालिकामा सरकारी र गैर सरकारी संघ संस्थाहरूको समन्वयमातथा आफ्नै पहलमा विभिन्न पेशा व्यवसायहरू संचालनमा रहेको पाईन्छ । यस क्षेत्रका नागरिकहरूको प्रमुख पेशा कृषि देखिन्छ जसमा करिव ८० प्रतिशत नागरिकहरू संलग्न रहेका छन् भने बाँकि अन्य ब्यपार, नोकरी, बैदेशिक रोजगार, शिक्षण आदी पेशामा संगलग्न भएको पाईन्छ ।

१०५. औषत मासिक पारिवारिक आम्दानी विवरण

यस नगरपालिकाको जनसंख्यालाई विश्लेषण गर्ने हो भने नगरपालिकाका अधिकांश घरधुरीहरूको मासिक आन्तरिक आम्दानी सन्तोषजनक देखिदैन । विशेष गरी नजिकको शहर र छिमेकी देश भारतमा मौसमी ज्याला मजदुरी तथा अन्य लगायतका काममा सरिक भइ यस क्षेत्रका नागरिकहरूले जिवन निर्वाह गरेको पाइन्छ । यहाँका अधिकांस नागरिकहरू निर्वाशमुखि कृषि पेशामा संलग्न रहेको पाइन्छ । पारिवारीक मासिक आम्दानीको पछिल्लो यथार्थ विवरण नआएकाले यस अध्ययनमा समावेश गरिएको छैन ।

१०६. विप्रेषण (रेमिटान्स)को विवरण

यस नगरपालिका जनसङ्ख्यालाई विश्लेषण गर्ने हो भने सवै घरधुरीहरूको आम्दानीको प्रमुख स्रोतका रूपमा बैदेशिक रोजगारलाई लिईएको छ । यस नगरपालिका क्षेत्रबाट करिव ११०० जना कामको शिलसिलामा बैदेशिक रोजगारमा गएको लक्षित समुह छलफलबाट बुझिन आएको छ । यस नगरपालीका अर्न्तगत दशरथपुरमा २ वटा साना मनि ट्रान्सफर रहेकोले यस स्थानका नागरिक हरु सदरमुकाम लगायत अन्य जिल्लाका रेमिटान्स सेन्टरबाट रकम बुझ्ने गरेकोले यस नगरपालीकामा बार्षिक भित्रने रेमिटान्सको यथार्य विवरण प्राप्त गर्न सकिएको छैन ।

१०७. वडा अनुसार विपन्नता स्तरीकरणको अवस्था

यस नगरपालिकामा विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूका समन्वयमा वडाका घरधुरीहरुको गरिवी मापन विश्लेषण गर्दा प्राप्त नतिजालाई तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८० : वडा अनुसार विपन्नता स्तरीकरण मापनको विवरण

वडा नं.	विपन्नता स्तरिकरण					कैफियत
	अति गरिव	गरिव	मध्यम	सम्पन्न	जम्मा	
१,२	२१०	३१६	४१५	३३	९७४	
३	८४	७१	५६	४३	२५४	
४	७३	६२	४७	३६	२१८	
५	८४	४७६	१०८	५	६७३	
६,७	उपलब्ध नभएको				०	
८	४७	३२१	२३	०	३९१	
९	३४	६०९	१२१	१५	७७९	
१०	९७	४७३	१६४	२	७३६	

स्रोत : स्थलगत अध्ययन तथा साविक गाविस रेकर्ड

१०८ विद्युत/सौर्य उर्जा आयोजनाहरूको स्थिति

यसनगरपालिका अर्न्तगतका सबै वडाहरुमा बिद्युत सेवा नपुगेता पनी यस क्षत्रेमा सौय यर्जा मार्फत यस क्षेत्रका नागरिकहरु दैनिकी चलाईरहेका छन् । यद्यपि बिद्युत लाइन पुगेका वडाका सबै घरधुरहिरुले बिद्युत सेवा प्रयोग नगरेको पाइन्छ । यस क्षेत्रमा स्थानिय कुनै पनि बिद्युत तथा सौर्य उर्जाको आयोजनाहरु संचलनमा रहेका छैनन् ।

१०९. वार्षिक कृषि उत्पादन सम्वन्धी विवरण

अन्न वाली, दलहन, तेलहन, तरकारी, फलफुल तथा जडिवुटी खेती गरिएको यस क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी खाद्यान्न उत्पादन र सबैभन्दा कम नगदे वाली रहेको देखिन्छ । नगरपालिका भित्रका साविकका गाविसमा दलहन र तेलहन वालीको उत्पादन तुलनात्मक रूपमा कम हुने गरेको पाईन्छ ।यस नगरपालिकाबाट बाहिर निकासी तथा भित्र प्रवेश गराउने विभिन्न उत्पादनको कुनै पनि रेकर्ड राख्ने प्रणालीको विकास भैनसकेको कारण अहिले विस्तृत विवरण उपलब्ध नभएको कारण यस अध्ययन समेटिएको छैन । यद्यपि आगामि दिनहरुमा बिषयगत क्षेत्रको अध्ययन तथा तथ्याङ्कहरु व्यबस्थित गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

११०. पशु धन तथा सो बाट हुने उत्पादनको अवस्था सम्वन्धी विवरण

हाम्रो अधिकांश ग्रामीण क्षेत्र कृषिमा आधारित रहेको छ । कृषि पेशा भन्नाले खेतीपाती गर्ने र पशुपंक्षी पालन गर्ने दुवैलाई जनाउँदछ । ग्रामीण भेगमा मानिसहरूले अनिवार्य रूपमा दुग्धजन्य, मासुजन्य र मलका लागि अनिवार्य रूपमा पशुपंक्षी पालन गर्ने गरेको पाइन्छ । यस नगरपालिकाका स्थानियको प्रमुख पेशा कृषि नै भएकोले यहाँका जनताहरूले पशुपालन गर्ने गर्दछन । त्यसमध्ये पनि आय आर्जनका हिसाबले महत्वपूर्ण मानिने र बाखापालनका लागि उपयुक्त हावापानी, चरन समेत पाईने भएकाले बाखा पालन गरेको पाईन्छ भने गाई गोरू तथा भैंसी पनि पाल्ने गरेको पाईन्छ । पशु पंक्षि पालन र उत्पादन सम्बन्धी विवरण तालिकामा दिईएको छ ।

तालिका नं. ८१ : पशु धन तथा सोबाट हुने उत्पादनको अवस्था सम्वन्धी विवरण

क्र. सं.	किसिम		संख्या		उत्पादन		
१	पशुधन	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	दूध लि.	मासु केजी	उन केजी
क	गाई गोरु			१४०१९	५२८५७		
ख	भैंसी रागा			६३७०	६९८०५२	५२०८१	
ग	बोका खसी वाखा			१४२०६		१८७६८५	

क्र. सं.	किसिम		संख्या		उत्पादन		
घ	भेडा च्यांग्रा			१७		२५०	
ङ	सुगुर वंगुर			२४४८		१७२५९	
च	अन्य.....			९३२			
२	पंक्षी	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	अण्डा सख्या		मासु केजी
क	कुखुरा			२२३९७		३३०२२	५०२९०
ख	हास			१९			३२
ग	अन्य			२७			२
३	माछा			२०१	केजी		४२२०
क	मौरी घार				मह केजी		११०९
४	अन्य						

स्रोत: विभिन्न प्रकाशनहरु तथा स्थलगत अध्ययन

१११. नगरपालिकाबाट बाहिर निकासी हुने वस्तुहरूको विवरण:

नेपालको प्रमुख व्यवसाय कृषि भएकाले यहाँका अधिकांश नागरिको जिवन निर्वाह कृषि बाट नै संचालन भएको छ । यस नगरपालिकामा प्रमुख खाद्य बालिको उत्पादन त्यति राम्रो नभएतापनि अन्य बालिहरूमा तरकारी जन्य,दलहन,तेलहन आदिको उत्पादमा राम्रो देखिएको छ । जसको परिणामस्वरूप यस क्षेत्रबाट निम्न परिणाममा वस्तुहरू निकासी हुने गरेका छन् ।

तालिका नं. ८२ : नगरबाट बाहिर निकासी हुने वस्तुहरूको विवरण :

क्र.सं.	आयात निर्यात वस्तुहरुको नाम	निकासी हुने वार्षिक परिमाण (क्विन्टल)	कैफियत
१	कृषि तथा वनजन्य उत्पादनको निर्यात (खाद्यन्न तथा नगदे लगायत जडिबुटी.....	७४६९	
जम्मा		७४६९	
२	औद्योगिक निर्यात (निर्माण सामाग्री.....)	१००	
जम्मा		१००	
३	कृषि तथा वनजन्य उत्पादनको आयात (खाद्यन्न तथा नगदे लगायत जडिबुटी.....	११७३०	
जम्मा		११७३०	
४	औद्योगिक निर्यात (निर्माण सामाग्री.....)	१२५१६.०८	
जम्मा		१२५१६.०८	

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

११२ जग्गाको किसिम अनुसारको विवरण (रोपनि) :

यस नगरपालिकामा अब्बल,दोयम,सिम,चाहर सबै किसिमका जग्गाहरु पाइने गरेको तर हाल यस नगरपालिका अन्तरगतका जग्गाहरुको बास्तविक अभिलेख प्राप्त नभएकाले बिगतमा भएका अध्ययनतथा साविकका गाविसहरुको

रेकर्डका आधारमा वडा नं. १,२,६,७ को तथ्यांकहरु उपलब्ध हुन नसकेकोले उक्त तथ्यांकहरुलाई आगामि दिहरुमा व्यबस्थित गर्दै थप गर्दै लगिने छ । यस बाहेकका वडाहरुको विवरण निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८३ : जग्गाको किसिम अनुसारको विवरण

जग्गाको किसिम	वडागत रुपमा क्षेत्रफल (रोपनीमा)					जम्मा क्षेत्रफल (रोपनीमा)
	१,२	३,४	५	६,७	८,९,१०	
अब्बल		३००६	१०१८	०	४४८५	
दोयम		१८२७	६३६५	०	४११३	
सिम		२०६३	३८१७	०	२५९५	
चाहर		३७९२	२७९	०	२७५५	
अन्य		४२४.६	०	०	०	
जम्मा		**११११४**	**११४८४**	**०**	**१३९४८**	

स्रोत: वडा कार्यालय रेकर्ड तथा लक्षित समुह छलफल

११३.औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिका अर्न्तगतका अधिकांस टोल तथा बस्तीहरुमा औद्योगिकरण तथा ब्यपारिकरणको लागि नभई नहुने न्यनतम आधारका रूपमा रहेको सडक तथा विद्युत सेवाको उचित व्यवस्थापन भई नसकेकाले व्यापार व्यावसायमा कठिनाइ देखिएको छ । यद्यपि यसका बाबजुदपनि नागरिकहरूले व्यवसाय संचालन गरेका छन् । जसको विवरणलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८४ : औद्योगिक तथा व्यापार व्यावसायको विवरण

सि.न	व्यपार,व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या
१	दुग्घ व्यवसायी	४
२	टेलर्स	४१
३	सुनचाँदी व्यवसायी	४
४	भाडा व्यवसायी	५
५	होटल तथा रेष्टुरेन्ट व्यवसायी	३७
६	फेन्सी व्यवसायी	१८
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	३६
८	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी	४१
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	९
१०	माछामासु पसल, व्यवसायी	१६
११	हेयर सैलुंग तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	१
१२	उद्योग	४९
१३	आर्ट व्यवसायी	३
१४	बेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	०
१५	वाल मनोरञ्जन	०
१६	बंगुर पालन	६
१७	कार्ड बोर्ड उत्पादन	०
१८	बोडिंग स्कुल संचालन	३०
१९	ठेक्कापट्टा	५
२०	जुत्ता पसल	३
२१	फोटो स्टुडियो	५
२२	फर्निचर	२
२३	किनारा पसल तथा व्यवसायी	१२६
२४	सि.डि.पसल	१
२५	पुल हाउस	०

सि.न	व्यपार,व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या
२६	अटो वर्कसप	०
२७	कपास उद्योग	०
२८	राइस मिल	२६
२९	घडि रेडियो टि.भी मर्मत	९
३०	पेट्रोल पम्प	०
३१	मसला उद्योग	०
३२	चस्मा पसल	०
३३	पस्मिना पसल	०
३४	माटाका भाडा, मुकुण्डो तथा सेरामिक्स	०
३५	खोज अनुसन्धान सेन्टर	०
३६	खाजाघर तथा चिया पसल	११२
३७	ढुवानी सेवा	२५
३८	पांगो माटो व्यवसाय	०
३९	टयुसन सेन्टर	१
४०	हाउजिंग	०
४१	कार्पेट पसल	०
४२	सरसफाइ तथा फोहोर मैला संकलन	०
४३	नर्सरी फुल व्यवसायी	५
४४	कुरियर	०
४५	मदिरा व्यवसाय	८
४६	ग्यास डिलर	१
४७	नृत्य प्रशिक्षण तथा संगित प्रशिक्षण केन्द्र	०
४८	पाउ भण्डार	०
४९	क्याटरिंग	०
५०	कानुन व्यवसायी र परामर्श सेवा	०
५१	जिमखाना	०
५२	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स	७
५३	कवाडी संकलन केन्द्र	१
५४	मल बिउ उत्पादन	३
५५	कम्प्युटर टेनिंग सेन्टर साईवर व्यवसायी	०
५६	फिल्म हल	०
५७	सिसा पसल	१
५८	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	९
५९	मनी टान्सफर	३
६०	सहकारी	६३
६१	बैक	०
६२	बिज्ञापनमिडियारकेवल सेवा	०
६३	कागज उद्योग तथा छापाखाना	०
६४	पानी फिल्टर	०
६५	पार्टी प्यालेस	०
६६	भेटनरी	९
जम्मा		**७२५**

स्रोत: लक्षित समुह छलफल २०७४

११४ अघिल्लो आर्थिक वर्षको आयव्ययको विवरण :

लेकवेशी नगरपालिका अर्न्तरगतका साविकका गाविसहरुलाई बिगतका आर्थिक बर्षहरूमा जस्तै अघिल्लो आर्थिक वर्षमा पनि नेपाल सरकारको स्थानिय स्वयत्त शाशन ऐन तथा आर्थिक ऐन अनुसार आम्दानी तथा खर्च गर्ने प्रचलन रहेको छ । यस नगरपालिका अर्न्तगतमा साविकका गाविसहरूको आय-व्यय विवरणलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८५ : **आ.व. २०७२/०७३ को आर्तिक विवरण**

शिर्षक	आम्दानी विवरण	लेखफर्सा	दशरथपुर	नेटा	कल्याण	साटाखानी
१.१.२	मालपोत वा भूमि कर	१०४३०७	७२४४४	२८९२१	१००१८४	१८२३५५
१.१.३	हाट, बजार, पसल कर	०	०	०	०	०
१.१.६	बहाल विटौरी कर	०	०	०	०	०
१.१.८	व्यवशाय कर	०	०	२००	०	०
१.१.१०	प्राकृतिक स्रोत उपयोग कर	०	०	०	१५८९७८	०
१.२	सेवा शुल्क	०	०	०	१०००	०
१.३	सिफारिस दस्तुर	६६१३२	७२३२७	१५९५०	६८९३८	१२१०२८
१.४	हलभाडा	०	०	०	०	०
१.५	स्रोत उपयोग र अन्य आय	०	०	०	०	०
१.५.१	स्रोत उपयोगबाट प्राप्त	१३७१६४	०	०	०	२५३१२९
१.५.२	पंजिकरण	२५००	१४१००	७६५०	१९०६०	२९५००
१.५.३	अन्य आय	६२१५३	०	५००	५४६९०	०
	संचालन अनुदान	४५२७७०	४३३७७०	४३३७७०	४३३७७०	४५२७७०
	पुजिगत अनुदान	२७३३३४५	१८४७०४३	१७७६०००	२७३६०००	३९८९८५०
	समाजिक सुरक्षा पेश्की	४३७४४००	३२२००००	१८७९६००	४१०५२००	५३७०४००
	एलजिसिडिपी थप अनुदान	०	०	०	०	०
	जि.वि.स. अनुदान	०	०	७६८००	३२३३०३	२२९५९६
	जि.बि.स	१३३०००	२४६०००	०	०	०
२.१.३	अन्य अनुदान /बालबालिका	०	०	०	०	०
२.१.४	स्थानिय शान्ती समिति	२१४९०	२१५४५	२१६०८	०	०
२.१.५	पुल संरक्षण अनुदान	०	०	०	०	०
	तहबिल मौज्दात	१०००	०	०	३८४४०३	०
	गत बर्षको जिम्मेवारी	५२९२८	४२९७४	९३३८१	०	२१६७०
जम्मा		**८१४११८९**	**५९७०२०३**	**४३३४३८०**	**८३८५५२६**	**१०६५०२९८**
शिर्षक	**खर्चको विवरण**	**लेखफर्सा**	**दशरथपुर**	**नेटा**	**कल्याण**	**साटाखानी**
१.०१	तलब	३२९४५६	१७५५००	४१०४९२	३२३०००	५०४०३७
१.०२	भत्ता	०	३०३००	०	१०४६००	६५०००
१.०४	अन्य उपभोग खर्च	१५०००	६०००	०	४३०५०	१५०००
१.०५	पारिश्रमिक पदाधिकारी	८४६००	९३०००	०	०	८४६००
२.०१	धारा तथा बिजुली तथा संचार	९२२४	९२५८	०	१८७४५	१५०००
२.०२	भाडा	०	४३७२४	०	०	८०००
२.०३	कार्यालय संचालन सम्बन्धी खर्च	२६४६२	७९२६०	१२४७४	८८५८०	१८२५५६
२.०४	विविध खर्च	१३३२५	५०७७५	१९५९७	५९१२५	११६०००
३.०१	सामाजिक सेवा अनुदान	४८४१८	४५००	१०००	१३०००	३०००
३.०२	सामाजिक सुरक्षा अनुदान	०	०	०	०	५३७०४००
४.०१	कार्यक्रम खर्च	१०८००	०	०	६४४६९	०

शिर्षक	आम्दानी विवरण	लेखफर्सा	दशरथपुर	नेटा	कल्याण	साटाखानी
४.०२	कार्यक्रम भ्रमण खर्च	४७५००	११४१०५	३०६०८	९७७८५	०
९.०१	भैपरि आउने खर्च मलेप	२१८००	०	०	०	०
११.१	भैपरि आउने खर्च	७०००	०	७०००	०	०
१२.१	फिर्ता खर्च मालपोत	२६०७७	१८१११	५८७४	२५०००	४५५८९
	शान्ती समिति	२१४९०	२१४४५	२१६०८	०	२१६७०
	सोत उपयोग	६८५८२	०	०	०	०
पूंजिगत खर्च						
५.१	जग्गा खरिद	०	३९२०८२	६००००	०	०
५.०२	भवन निर्माण	६५००००	०	०	२१००००	०
६.०१	फर्निचर	०	०	०	१००६५५	५००००
६.०३	मेशिनरी औजार तथा उपकरण	०	१०००००	०	१२०००	०
६.०४	भवन मर्मत	०	०	०	३५६०००	२८५५९६
६.०४	सार्वजनिक निर्माण	१४३९६३९	९३१७५८	७३५१२०	१०५३६१२	३१५३४९०
८.०१	सार्वजनिक संस्थालाई	२७००००	२९६०००	२९०००	६७७०००	४४५३६०
८.०२	सेवामुलक संस्थालाईदिईने अनुदान	६७६२१२	३०७२६०	१०४१२५९	९२५५००	२१००००
१०.१	जि.वि.स. कन्टेन्जेन्सी	०	०	०	२०५२०	०
	सामाजिक सुरक्षा भत्ता	४३७४४००	३२२००००	१८७९६००	४१०५२००	०
	सामाजिक सुरक्षा फिर्ता	०	०	०	०	७५०००
	बैंक तथा नगद मौज्दात	१२०४	७७१२५	८०७४८	८७६८५	०
जम्मा		**८१४११८९**	**५९७०२०३**	**४३३४३८०**	**८३८५५२६**	**१०६५०२९८**

स्रोत: साविक गाविस बार्षिक ले.प प्रतिवेदन,२०७४

११५. नगरपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा :

नेपाल सरकार संघिय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालयलहाल सम्म स्थानिय तहहरुको सांगठनिक संरचानाको खाका तयार नपारेको हूँदा यस नगरपालिकाले तयार पारेको नगर कार्यपालिका कार्यविभाजन नियमावली -२०७४ अनुरुप कमकार्वाहीहरु हुनेछन् । सामान्य तया नगरकार्यपालिकाको मातहतमा क्रमश : नगरप्रमुख, उपप्रमुख र कार्यकारी अधिकृत रहने छन् त्यसपछि बिभिन्न बिषयगत शाखाहरु रहेका छन् । जसको अधिकार कार्यक्षेत्र नगर कार्यपालिका कार्यविभाजन नियमावली -२०७४ मा उल्लेख गरिएबमोजिम रहेको छ । समान्य तथा सांगठनिक संरचना निम्नबमोजिमको रहेको छ ।

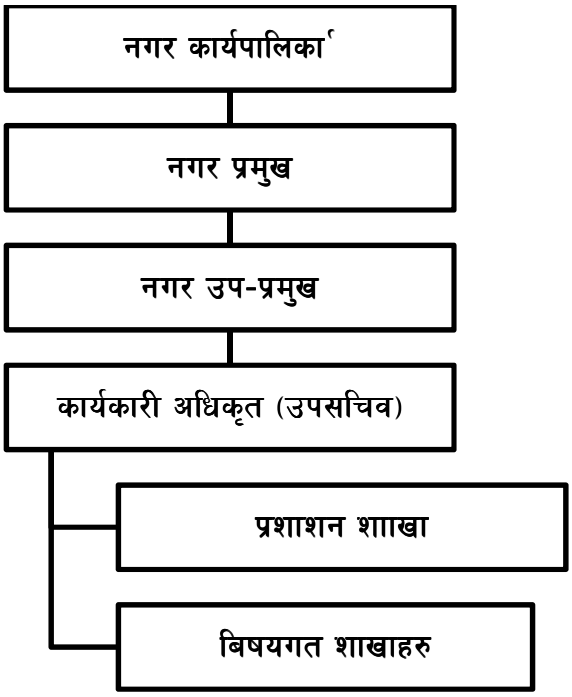

<u>बिषयगत शाखाहरु</u>

१. सामान्य प्रशासन शाखा

२. राजश्व तथा आर्थिक प्रशासनशाखा

३. शहरी पूर्वाधार विकास शाखा

४. आर्थिक विकास शाखा

५.सामाजिक विकास शाखा

६. वन, वातावरण, फोहोरमैला तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा

७. भूमि व्यवस्थापन तथा भवन नियमन शाखा

८. न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन शाखा

९. योजना, अनुगमन तथा तथ्यांक शाखा

११६. जिल्लाका सरकारी कार्यालयहरूको नाम, टेलिफोन विवरण

सुर्खेत जिल्लामा रहेका विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी, सघं सस्थाहरूको कार्यालयको नाम, कार्यालय प्रमुखको दर्जा र सम्पर्क फोन नम्बर आदि दिइएको छ । यसलाई क्षेत्रीय सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालय, जिल्ला स्थित सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालय र सुर्खेत स्थित संघ/संस्थानका कार्यालयहरूगरि तीन भागमा विभाजन गरि छुट्टाछुट्टै तालिकामा दिइएकोछ ।

तालिका नं. ८६ : जिल्ला स्थित क्षेत्रीय सरकारी कार्यालयको सम्पर्क नम्बर

सि.नं.	कार्यालयको नाम	का.प्र. दर्जा	फोन नं.
१	श्री पुनारावेदन अदालत सुर्खेत	माननीय.मु.न्यायधीश	५२०२५८
२	श्री क्षेत्रीय प्रशासन का.म.प.सुर्खेत	क्षेत्रीय प्रशासक	५२११२५
३	श्री म.प.पृतना मुख्यालय	पृतनापती	५२०३२४/५२०२२६
४	श्री मध्यपश्चिम क्षेत्रीय प्र.कार्यालय	प्र.ना.म.नि	५२१९५५
५	श्री सशस्त्र प्रहरीवल मुख्यालय महेश्वरी वाहिनी	स.प्र.व.उ	५२२०१२/५२१७९४
६	श्री राष्ट्रिय अनुसन्धान क्षेत्रीय कार्यालय	महानिरिक्षक	५२१७८१
७	श्री म.प.क्षे.सडक निर्देशनालय	क्षेत्रयि निर्देशक	५२१३६६
८	श्री म.प.क्षे.कृषि निर्देशनालय	क्षेत्रयि निर्देशक	५२००८२
९	श्री म.प.क्षे.वन निर्देशनालय	क्षेत्रयि निर्देशक	५२१४८
१०	श्री म.प.क्षे.सिचाई निर्देशनालय	क्षेत्रयि निर्देशक	५२०३०२
११	श्री म.प.क्षे.स्वास्थ्य सेवा	क्षेत्रयि निर्देशक	५२०१७१
१२	श्री म.प.क्षे.शिक्षा निर्देशनालय	क्षेत्रयि निर्देशक	९८४८०३८९४२
१३	श्री म.प.क्षे.पशु निर्देशनालय	क्षेत्रयि निर्देशक	५२२३७४
१४	श्री पुनारावेदन सरकारी वकिल कार्यालय	सरकारी न्यायधि वक्ता	५२०१२६
१५	श्री शहरी विकास तथा भवन.डि.का	डिभिजन प्रमुख	२०२६८
१६	श्री म.प.क्षे.अनुगमन तथा सुपरिवेक्षेण कार्यालय	क्षेत्रीय प्रमुख	२०३६०
१७	श्री म.प.क्षे.नि.लोक सेवा आयोग	क्षेत्रीय निर्देशक	५२०१०६
१८	श्री म.प.क्षे.हुलाक निर्देशनालय	क्षेत्रीय निर्देशक	५२०२३४
१९	श्री कणाली पश्चिम राप्ती वेसिन	कार्यालय प्रमुख	५२३५१९
२०	श्री क्षेत्रीय पशुरोग अन्वेषण प्र.शाला	पशुचिकित्सक	५२०२५०
२१	श्री क्षेत्रीय स्वास्थ्य तालिमकेन्द्र	तालीम निर्देशक	५२०२८९
२२	श्री क्षेत्रीय अस्पताल सुर्खेत	मे.सु.	५२२२००
२३	श्री म.प.क्षे.वन तालीम केन्द्र	तालीम निर्देशक	५२२४४१
२४	श्री रेडियो नेपाल क्षे.प्रशारण केन्द	कार्यालय प्रमुख	२०५३८
२५	श्री क्षेत्रीय संग्रालय सुर्खेत	संग्रालय प्रमुख	५२१०७०
२६	श्री भेरी अन्चल आयुर्वेद औषधालय	आर्युवेदिक चिकित्सक	५२०३९९
२७	अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान कार्यालय म.प. क्षे.का. सुर्खेत	क्षेत्रीय निर्देशक	५२१९६०

श्रोत: सम्बन्धित कार्यालय तथा संस्थानहरू

तालिका नं. ८७ : **जिल्ला स्थित जिल्ला सरकारी कार्यालयको सम्पर्क नम्बर**

सिन	कार्यालयको नाम	दर्जा	फोन नम्बर
१	श्री जिल्ला अदालत सुर्खेत	माननीय मुख्य न्यायधीस	५२०३३५
२	श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	५२०१२३
३	श्री जिल्ला प्रहरी कार्यालय सुर्खेत	प्रहरी उपरिक्षक	५२००२२
४	श्री जिल्ला सरकारी वोकिल कार्यालय सुर्खेत	सरकारी वकिल	५२०१४९
५	श्री म.प.पृतना आर्टिलरी गण	सेनानी	५२०२११
६	श्री शसस्त्र प्रहरी वल रक्त काली गण	स.प्र.उ	५२१४१४
७	श्री जिल्ला विकास समिति को कार्यालय	स्थानिय विकास अधिकारी	५२०२९०
८	श्री कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालय	प्रमुख कोष नियन्त्रक	५२०११०
९	श्री जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत	जिल्ला वन अधिकृत	५२०२५५
१०	श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुर्खेत	जिल्ला शिक्षा अधिकारी	५२२४०८
११	श्री जिल्ला कृषि विकास कार्यालय सुर्खेत	वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत	५२०३०५
१२	श्री म.प.सिचाइ डिभिजन कार्यालय सुर्खेत	डिभिजन प्रमुख	५२०३९२
१३	श्री जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेत	जिल्ला जनस्वास्थ्य प्रमुख	५२०२१६
१४	श्री राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय सुर्खेत	नायक उपरिक्षक	५२०३९५
१५	जल उत्पन्न प्रकोप डिभिजन कार्यालय सुर्खेत	डिभिजन प्रमुख	५२१४५९
१६	श्री जिल्ला प्राविधिक कार्यालय सुर्खेत	सि.डि.ई	५२०२३६
१७	श्री जिल्ला पशु सेवा कार्यालय सुर्खेत	वरिष्ठ पशु चिकित्सक	५२०२८८
१८	श्री जिल्ला भुसंरक्षण कार्यालय सुर्खेत	भुसंरक्षण अधिकृत	५२०५७३
१९	श्री डिभिजन सडक कार्यालय सुर्खेत	डिभिजन प्रमुख	५२१३९८
२०	श्री शैक्षिक तालीम केन्द्र सुर्खेत	वरिष्ठ प्रशिक्षक	५२११०८१
२१	श्री जिल्ला निर्वाचन कार्यालय सुर्खेत	जिल्ला निर्वाचन अधिकृत	५२०८२२
२२	श्री डिभिजन सहकारी कार्यालय सुर्खेत	डिभिजन सहकारी अधिकृत	५२०१७
२३	श्री मालपोत कार्यालय सुर्खेत	मालपोत अधिकृत	५२०१८८
२४	श्री वीरेन्द्रनगर नगरपालीका कार्यालय सुर्खेत	कार्यकरी अधिकृत	५२१८४७
२५	श्री यान्त्रिक कार्यालय सुर्खेत	कार्यालय प्रमुख	५२१९७८
२६	श्री तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत	तथ्याङ्क अधिकृत	५२०२०४
२७	श्री भुकम्प मापन केन्द्र सुर्खेत	सिस्मोलोजिस्ट	५२०५३४
२८	श्री कृषि अनुसनधान केन्द्र दशरथपुर	कार्यालय प्रमुख	६२०१२३
२९	श्री महिला विकास कार्यालय सुर्खेत	महिला विकास अधिकृत	५२०३४९
३०	श्री महिला विकास प्रशिक्षण	कार्यालय प्रमुख	५२०२८०
३१	श्री कारागार कार्यालय सुर्खेत	जेलर	५२०२६१
३२	श्री नापी शाखा कार्यालय सुर्खेत	सर्भेक्षक	५२०१५२
३३	श्री सुर्खेन जुम्ला सडक आयोजना सुर्खेत	आयोजना प्रमुख	५२१३८१
३४	श्री जिल्ला ट्राफिक कार्यालय	प्रहरी निरिक्षक	५२५४९६
३५	श्री झुप्रा वृहत खानेपानी	कार्यालय प्रमुख	५२०४२८

श्रोत: सम्वन्धित कार्यालयहरु

तालिका नं. ८८ : सुर्खेत जिल्ला स्थित संघ/ संस्थानका कार्यालयहरू

सि.नं.	कार्यालयको नाम	का.प्र. दर्जा	फोन नं.
१	श्री कृषि विकास बैंक सुर्खेत	शाखा प्रबन्धक	५२०२४७
२	श्री राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक सुर्खेत	शाखा प्रबन्धक	५२०१९१
३	श्री ग्रामिण विकास बैंक सुर्खेत	शाखा प्रबन्धक	
४	श्री नेपाल बैंक लिमिटेड	शाखा प्रबन्धक	५२०२६४
५	श्री नेपाल टेलिकम सुर्खेत	कार्यालय प्रमुख	५२०१८०
६	श्री नेपाल खाद्य संस्थान	शाखा प्रबन्धक	५२०२०७
७	श्री कृषि सामाग्री	शाखा प्रबन्धक	५२०२८२
८	श्री नेपाल विद्युत प्राधिकरण	शाखा प्रबन्धक	५२२११७
९	श्री सुर्खेत नागरिक उत्थान	कार्यालय प्रबन्धक	५२०२०२
१०	श्री नेपाल परिवार संघ नि.संघ.सुर्खेत	शाखा प्रबन्धक	५२०२५०
११	श्री जिल्ला रेडक्रस सोसाइटी	सभापती	५२०३१०
१२	श्री जिल्ला खेलकुद समिति	कार्यालय प्रमुख	५२०७५८
१३	श्री घरेलु तथा साना उधोग वि.स	प्रमुख उद्योग अधिकृत	५२०१३४
१५	श्री विरेन्द्रनगर औधोगिक क्षेत्र	शाखा प्रबन्धक	५२०१३०
१७	श्री साझा स्वास्थ्य सेवा	प्रशाशक प्र	५२०४००
१८	श्री साल्ट ट्रेडिङ्ग कर्पोरेशन	कार्यालय प्रबन्धक	५२०१८२
१९	श्री नेपाल आयल निगम सुर्खेत	कार्यालय प्रबन्धक	५२४३१९
२०	श्री साझा प्रकाशन	कार्यालय प्रमुख	५२०२६२
२१	श्री सामुदयिक आखा अस्पताल	व.अ	५२०५१३
२२	श्री संचयकोष शाखा सुर्खेत	सा.प्र	५२३०६६

श्रोत: सम्बन्धित कार्यालय तथा संस्थानहरू

११७. जिल्लाका स्थानिय तहका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण

स्थनिय तहमा २० बर्ष देखि रिक्तता रहेको जनप्रतिनिधिको स्थान भर्खरै मात्र पुरा भएको छ। स्थानिय तहहरुको गठन पश्चात प्रथम पटक मिति २०७४ बैशाख ३१ गते भएको स्थानिय तहको प्रथम चारण निर्वाचनले सुर्खेतका ९ वटै स्थानिय तहमा जनप्रतिनिधिहरु पाएका छन् । यसरी निर्वाचित स्थानिय तहका प्रमुख तथा उपप्रमुखहरुको विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. ८९ : सुर्खेतको स्थानिय तहका प्रमुख तथा उपप्रमुखहरु

क्र.स	स्थानिय तह	पद	नाम	सर्म्पक नं.	कै
१	वीरेन्द्रनगर नगरपालीका	मेयर	देव कुमार सुवेदी	९८५८०५१०००	
		उपमेयर	मोहन माया ढकाल	९८५८०५५८७०	
२	भेरीगंगा नगरपालीका	मेयर	भुपेन्द्र बहादुर चन्द	९८५८०६४११०	
		उपमेयर	रेणु ढकाल	९८४८०३७२५१	
३	पंचपुरी नगरपालीका	मेयर	उपेन्द्र थापा	९७४८०१४६४३	
		उपमेयर	मुक्ति देवी पुरी	९८६०६१०४३८	
४	लेकबेसी नगरपालीका	मेयर	गगनसिंह सुनार	९८५८०५०२२८	
		उपमेयर	शान्ति छन्तेल	९८४८०७४७१०	
५	गुर्वाकोट नगरपालीका	मेयर	हस्त पुन	९८४८१४०६६७	
		उपमेयर	मैना बि.क	९८४८०३९१३९	
६	चौकुने गाउँपालीका	अध्यक्ष	धिर बहादुर शाही	९८५११३७८०९	
		उपाध्यक्ष	निर्माला राना मगर	९८४८०२७४६४	
७	बराह गाउँपालीका	अध्यक्ष	तेज बहादुर बस्नेत	९८४८०४७२४९	
		उपाध्यक्ष	शोभा शर्मा	९८४८१९४०३७	
८	चिङ्गाड गाउँपालीका	अध्यक्ष	देव बहादुर चन्द	९८४८०७९३१६	
		उपाध्यक्ष	मनमाया आचाय	९८५१२१६५०२	
९	सिम्ता गाउँपालीका	अध्यक्ष	कबिन्द्र कुमार केसि	९८४८०४८००१	
		उपाध्यक्ष	चन्द्रा कुमारी शाही	९८४८०७८७६८	

श्रोत: सम्बन्धित कार्यालय

११८. स्थानीय राजनैतिक दलहरू

यस लेकवेसी नगरपालीकामा क्रियाशिल राजनैतिक दलहरू प्राय गरेर राष्ट्रिय राजनितिक दलहरू नै हुन । नगरपालीकामा क्रियाशिल राजनैतिक दलहरूमा नेपाली काग्रेस, नेपाल कम्युनिष्ट पार्टि एमाले, नेकपा माओवादी केन्द्र, राष्ट्रिय जनमोर्चा नेपाल, राप्रपा पार्टि आदिरहेका छन । नगरपालिका भित्र क्रियाशिल राजनितिक दलका नगर प्रमुख तथा इन्चार्जहरुको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ।

तालिका नं. ९० : राजनितिक दलका नगर प्रमुख तथा इन्चार्जहरुको विवरण

सि.नं.	नाम थर	पद/ जिम्मेवारी	राजनितिक दलको नाम	मोबाइल नं.	कैफियत
१	टिकाराम सोमै	संयोजक	नेकपा एमाले	९८६८०१२१३७	
२	प्रतिमान बाँकावल	संयोजक	नेपाली काङ्ग्रेस	९८१५५७४४३४	
३	खड्ग बहादुर घर्ति	संयोजक	माओवादी केन्द्र	९७४८०११७४९	
४	भुपेन्द्र बहादुर नेपाली	संयोजक	राष्ट्रिय जनमोर्चा	९८४८१४०७८१	
५	मान बहादुर पोखरेल	संयोजक	राप्रपा	९८४८१४०६७४	

स्रोत: लक्षित समुह

११९. नगरपालिकासंग साझेदारी गरेका संघ संस्थाहरु

नगरपालिका भर्खर मात्र स्थापना भएको कारण अहिले नै कुनै पनि साझेदार संस्थाहरुले सहकार्यका लागि पहल गरिसकेको अवस्था छैन ।

१२०. नगरपालिकाको भगिनी सम्बन्ध रहेको संस्था

नगरपालिकामा आधिकारिक रुपमा कुनै पनि भगिनी सम्बन्ध रहेका संस्थाहरु दर्ता भएका छैनन् । साविकका गाविसहरुमा विभिन्न गैरसरकारी संघसंस्थाहरुको पहलमा महिला समूह, आमा समूह, बाल क्लव, युवा क्लव, किशोरी समूहहरु गठन भएको भएता पनि उनिहरुलाई नगरपालिकाले मान्यता दिइसकेको छैन ।

१२१. नगरपालिकाको स्थापना कालदेखि हालसम्मका प्रमुखहरूको विवरण :

नेपालको परिवर्तित संरचना अनुसार करिव २० बर्ष पछि स्थानीय निकायको चुनाव पहिलो पटक सम्पन्न भएको छ । नगरपालिकाको पहिलो चुनाव भएको र निर्वाचित पदाधिकारीहरूपनि प्रथम भएकाले यसको विवरण निम्नअनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ९१ : **नगरपालिकाको स्थापनाकालदेखि हालसम्मका प्रमुखहरूको विवरण**

सि.नं.	नाम	कार्य अवधि	निर्वाचित र मनोनित	कैफियत
१	गगन सिंह सुनार	५ वर्ष	निर्वाचित	प्रथम

स्रोत : नगरपालिका कार्यालय लेकवेशी ,२०७४

१२२. विगत ३ बर्षको MCPM को स्तर

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, स्थानीय निकाय वित्तीय आयोगको सचिवालयले गाविसको न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापनका लागि स्विकृत कार्यविधि बमोजिम हरेक गाविसको न्यूनतम शर्तमापन कार्य गरिरहेको मा आर्थिक वर्ष २०६९/०७० देखि आर्थिक बर्ष २०७१/७२ को नतिजामा अनुसार यस नगरपालिका अन्तरगतका साविकका गाविसहरूको न्युनतम शर्त मापन तथा कार्य सम्पादन मापनको अवस्थालाई हेर्दा आ.व.२०६९/०७० मा साविकको नेटा गाविस अनुतिर्ण भएको र अन्य सबै उतिर्ण भएको अभिलेख पाइयो जसको विवरण निम्न अनुसार उल्लेखगरिएको छ । आर्थिक बर्ष २०७१/०७२ भन्दा अगाडी जिल्लमा कार्यसम्पादन मुल्याङ्न नभएको र आर्थिक २०७१/०७२ बाट कार्यसम्पादन मुल्याङ्न कार्य सुरु भएकोले उक्त आर्थिक बर्षहरुमा साविकका लेखफर्सा, दशरथपुर, नेटा, कल्याण र साटाखानी गाविसहरुले कुल १०० पुर्णाङ्कमा क्रमश ८२, ९०, ३६, ९५ र ७७ प्रतिशत प्राप्ताङ्क प्राप्त गरेका छन् । साविक गाविसको **MCPM** को स्तर निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ९२ : **विगत ३ बर्षको MCPM को स्तर**

वडा नं.	साविक गाविस	आ.व. २०६९/०७०	आ.व. २०७०/०७१	आ.व. २०७१/०७२
१,२	लेखफर्सा	उतिर्ण	उतिर्ण	उतिर्ण
३,४	दशरथपुर	उतिर्ण	उतिर्ण	उतिर्ण
५	नेटा	अनुतिर्ण	उतिर्ण	उतिर्ण
६, ७	कल्याण	उतिर्ण	उतिर्ण	उतिर्ण
८,९, १०	साटाखानी	उतिर्ण	उतिर्ण	उतिर्ण

स्रोत: जिल्ला समन्वय समिती सुर्खेत २०७४

१२३.विमानस्थल तथा हेलिप्याडको विवरण

सुर्खेत जिल्लामा वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा मात्र एउटा एअरपोर्ट रहेको छ । यो एअरपोर्टमा मझौला तथा साना खालका जहाजहरूमात्र उडान भर्न सक्दछन । यस एअरपोर्टबाट कर्णाली अञ्चलमा समानहरू ढुवानी गर्न सिङ्गल ईन्जिन जहाज तथा टुईनेटर जहाजहरू र हेलिकप्टरहरू प्रयोग भएका छन । लेकवेशी देखि नजिकको एअरपोर्ट सुर्खेत वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको एअरपोर्ट रहेको छ । यद्यपि यस नगरपालीकाको वडा नं. ६ स्थित कपासेमा एउटा हेलिप्याड रहेता पनि हाल यो जिर्ण र प्रयोगबिहिन अवस्थामा रहको छ, आपतकालिन अवस्थामा विपद ब्यवस्थापन तथा उद्धार गर्नको लागि यसको मर्मत संभार र संरक्षण आवश्यक देखिन्छ ।

१२४.शवदाह पशु वधशालाको विवरण

यस लेकवेसी नगरपालीका भित्र व्यवस्थितरूपमा शवदाह सञ्चालनमा ल्याइएको पाइदैन । परम्परागत रूपमा नै गाँउका खोला तथा नदीका किनारमा नै शवदाह गर्ने चलन रहेकोछ । साथै आफनो परम्परा तथा धार्मिक रितिरिवाज अनुसार कसैले लासलाई जमिनमा गाड्ने र कसैले जंगलमा गाड्ने प्रचल रहेकोछ ।

त्यसैगरि यस नगरपालिकाका गाउँहरूमा पशुबधशाला व्यवस्थित गर्नको लागि संस्थागत रूपमा व्यस्थित बधशाला छैन । गाउघरमा आ-आफनै घरमा वा टोल छिमेकमा बध गर्ने र त्यसबाट निक्लने फोहरलाई गाउघरमानै मलको रूपमा प्रयोग गरिने हुनाले त्यसले फोहर व्यबस्थापनमा खासै समस्या परेको छैन ।

१२५. विशेष ब्यवसायिक खेती र उत्पादन हुने मुख्य कृषि बाली

क) उत्पादन पकेटक्षेत्र विवरण

कृषिलाई विषेश प्राथमिकता दिई उत्पादन बढाउनका लागि जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले विभिन्न बालि विकासका लागि निश्चित क्षेत्रहरूलाई उत्पादन पकेट क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरेकोछ । उत्पादन पकेटक्षेत्र बितरणका हिसाबले सुर्खेत जिल्लामा बिभिन्न बिधा गरी जम्मा ७ वटा बिद्यामा उत्पादन पकेटक्षेत्र निर्माण गरेकोछ । जस अर्न्तगत यस नगरपालीकामा रहेको बिधागत उत्पादन पकेटक्षेत्रलाई तालिकामा निम्न अनुसार देखाइएकोछ ।

तालिका नं. ९३ : **नगरपालिका उत्पादन पकेट क्षेत्र तथा पेकट बालीहरू**

क्र.स	पकेटको नाम	पकेट रहेको स्थान	पकेटले ओगटेको क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	पकेटमा लगाइएको बाली तथा बस्तु	कैफियत
१	खाद्यन्य बाली उत्पादन पकेट	लेखफर्सा	१२६	धान, मकै, तरकारी र आलु	
		दशरथपुर	११२	धान, मकै, तरकारी र आलु	
२	तरकारी उत्पादन पकेट	दशरथपुर	१००	तरकारी, आलु, धान, मकै र गहुँ	
		साटाखानी	१३०	तरकारी, आलु, धान, मकै र गहुँ	
३	मसला बाली उत्पादन पकेट	नेटा	९५	अदुवा, बेसार र लसुन	
४	मौरी विकास पकेट	लेखफर्सा		मौरी , सेरेना	

श्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यक्रम तथा तथ्याङ्क पुस्तिका, आ.व. २०७२/२०७३

ख) ब्यवसायिक खेती (जस्तो अर्गानिक खेती बाखापालन कुखुरा पालन आदि)

यस नगरपालिकाका विभिन्न वडा, टोल तथा बस्तीहरुमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय तथा जिल्लाका क्रियाशिल संघ सस्थाहरूको समन्वयमा विभिन्न अर्गानिक तथा व्यावसयीक कृषि तथा पशुपालनको सम्भावन भएको र हाल व्यावसायिक कुखुरा पालनको अभ्यास भइरहेको पशुपालन तथा व्यवसायिक खेतीको अभ्यास हुने क्रममा रहेको देखिन्छ ।

१२६. नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका होटलहरूको विवरण :

यस लेकवेशी नगरपालिकाको अधिकांश भाग ग्रामिण क्षेत्रमा पर्ने भएकाले यहाँ व्यवसायिक होटल धेरै न्युन मात्रमा रहेका छन् । यस नगर पालिकाका विभिन्न वडारूमा रहेका होटल व्यावसायहरूको विवरणलाई निम्म तालिकाबाट देखाउन सकिन्छ ।

तालिका नं. ९४ : नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका होटलहरूको विवरण

क्र.सं.	किसिम	संख्या	कैफियत
१	सामान्य आवासिय	३	
२	खाजा तथा नास्ता को लागि	३४	
३	खाजा सहित समान्य बसोबास भएको	०	
	जम्मा	**३७**	

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

१२७. बेरोजगारको तथ्याङ्क:

यस नगरपालिकाका नागरिकहरूले आर्थिकरूपमा रूपमा आफ्नो जीवन निर्वाह गर्नका लागि विभिन्न पेशा व्यावसायमा संलग्न भएको देखिन्छ । यस नगरपालिकामा भएका नागरिकहरूको आर्थिक विश्लेषणका लागि गरिएको लक्षित समुह छलफलका गर्दा रोजगार युक्त जनशक्तिको तलनात्मक रुपमा कमी र बेरोगारको अवस्था उच्च रहेको देखिन्छ । यद्यपि भर्खरै बनेको नगरपालीका भएकोले नगरपालकि संग यस बिषयमा यथेष्ट तथ्याङ्क भने छैन ।

१२८. सुरक्षा ईकाईहरू:

सुर्खेत जिल्लामासुरक्षा निकायहरूमा नेपाल आर्मी, जनपथ प्रहरी र ससस्त्र प्रहरी बल रहेका छन । यस लेकवेशी नगरपालिकामा सुरक्षा निकायको रूपमा नेपाल जनपथ प्रहरी र शशस्त्र प्रहरी रहेका छन् । सुरक्षा एकाई रहेको स्थान र तिनीहरूको कार्यक्षेत्रको विवरण देहाय वमोजिम छ ।

तालिका नं. ९५ : **नगरपालिकामा रहेका सुरूक्षा निकायहरू**

क्र.सं.	विवरण	स्थान	वडा नं
१	श्री सशस्त्र प्रहरीबल बेस सुरक्षा क्याप्प	लेखफर्सा ढाव	१
२	अस्थाई प्रहरी चौकी	नेटा	५
३	श्री सशस्त्र प्रहरीबल बेस सुरक्षा क्याप्प	खोल्टेपानी	७

स्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सुर्खेत २०७४

१२९. सहकारी संस्थाहरूको विवरण

नेपालमा वि.स. २०१६ सालमा सहकारी संस्था नियमावली तर्जमा , वि.स. २०१९ मा सरकारी प्रशिक्षण केन्द्रको स्थापना र २०२१ सालतिर भुमिसुधार कार्यक्रम अर्न्तगत को आफुसंग भएको जग्गा जमिनको अनुपातमा अनिवार्य अनाज बचत उठाई उनिहरुकै शेयरमा परिणत गर्ने सहकारीको नीति अनुसार धेरै सहकारी संस्थाहरु खोलिए । वि.स.२०३६ सहकारीलाई आर्थिक मेरुदण्डको रुपमा स्वीकारी तत्कालीन संविधानमा समावेश गरीएको थियो । यसरी सरकारी अनावश्यक नियन्त्रमा उकुस -मुकुस भएर बेचेका न्युन संस्थाहरुमा अवस्थित सहकारी वि.स. २०४६ सालमा प्रजातान्त्रिक वातावरण पश्चात स्वत स्फुर्त आई विकासको पुन प्रारम्भ भयो । वि.स. २०५८ सालमा राष्टिय सहकारी वोर्डको गठन वि.स. २०४९ मा सरकारी नियमावली तथा वि.स. २०५० मा राष्टिय सहकारी संघको स्थापना भई स्वातन्त्र स्वायते संस्थाको रुपमा विकास हुने मौका पाएको छ यसरी समाज सहकारी संङ्गठन प्रति आर्कर्सित भई सहकारी दिनप्रतिदिन टोल समुदायमा च्याउउम्रे जस्तै गरी स्थापना भएका छन् । यसरी देशको ७५ वटै जिल्लामा सहकारी कार्यालय स्थापना भएका छन् ।

आर्थिक विकासको मुख्य आधार र मेरूदण्ड भनेकै स्थानिय पुजी संकलन र यसको परिचालन हो जसले स्थानीय स्थानको समृद्धिको पहिचान स्थानीय रोजगारीको अवस्था सृजना गर्दछ । अर्थ नै मानव जिवन र विकासका लागि अपरिहार्य स्रोत हो भन्ने धारणाले गर्दा हाल विश्व आर्थिक क्रान्ति र विकास लाई एक अर्काको परिपुरकका रूपमा लिने गरि विकासको आन्दोलनमा समग्र विश्व समाज होमिरहेको पाइन्छ । जसलाई ग्रामीण अर्थ तथा पुजी परिचालनको नमुनाको रूपमा सहकारीहरूलाई लिईएको छ । यस नगरपालिका अर्न्तगत वचत तथा ऋण सहकारी र कर्षि तथा पशु सेवासहकारीहरू गरी जम्मा ६२ वटा सहकारीहरु संचालनमा रहेको छन् जसलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ९६ : नगरपालिकामा स्थापना तथा संचालनमा रहेका सहकारी सस्थाको विवरण

वडा नं.	क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	साबिक ठेगाना	सदस्य			संचालक संख्या			शेयर रकम
				म.	पु.	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	
१	१	एकता महिला वचत तथा ऋण स.स.लि.	लेखफर्सा ७	१००	६०	१६०	६	३	९	७३७,०००.००
	२	चाहना व. तथा ऋण स.स.लि.	लेखफर्सा ६	९०	१००	१९०	७		७	२,६४५,८००.००
	३	अट्टुमिलन म.वि. व. तथा ऋ. स.सं.लि.	लेखफर्सा ६	४४६		४४६	९		९	४४१,८००.००
	४	पौरखी वचत तथा ऋण स.सं.लि.	लेखफर्सा ५	२३	२	२५			-	१०,०००.००
	५	जागृति कृषि स.सं.लि.	लेखर्फसा, ७	४०	४९	८९	७	२	९	३१,२५०.००
	६	लेखफर्सा कृषि तथा पशूपालन स.स.लि.	लेखफर्सा ६	३०	२३	५३	५	४	९	३५,८००.००
	७	आफ्नो कृषि तथा पशुपालन स.स.लि.	लेखफर्सा ८	४४	९	५३			-	२८,५००.००
	८	साना किसान स.सं.लि.	लेखफर्सा ६	६१८	४८२	१,१००	४	७	११	७,७८२,०००.००
	९	पौरखी वचत तथा ऋण स.सं.लि.	लेखफर्सा ५			-			-	
२	१०	हिम शिखर बचत तथा ऋण स.स.लि.	लेखफर्सा ९	७	१८	२५			-	७,४००.००
	११	चन्द्र सूर्य वहु स.सं.लि.	लेखफर्सा ९	१४५	५८	२०३	४	५	९	३५५,३२०.००
	१२	अर्गानिक कृषि स.स.लि.	लेखफर्सा २	५९	१५३	२१२	४	५	९	४२२,२००.००

वडा नं.	क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	साबिक ठेगाना	सदस्य			संचालक संख्या			शेयर रकम
				म.	पु.	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	
३	१३	राताटार कृषि तथा पशू स.स.लि.	दशरथपुर २	४२		४२	७		७	४१,०००.००
	१४	पारीजात कृ.वहु.स.स.लि.	दशरथपरु ३	८४	६०	१४४	२	११	१३	१४,४००.००
	१५	हरियाली घरवगैचा कृषि तथा पशुपालन स.स.लि.	दशरथपुर ४	१२	१५	२७	५	२	७	१५,०००.००
४	१६	जनउत्थान वचत तथा ऋण स.स.लि.	दशरथपुर ५	३५६	१८३	५३९			-	९८९,०००.००
	१७	चेतना वहु स.सं.लि.	दशरथपुर ८	४६	५५	१०१			-	७८,०००.००
	१८	दशरथपुर कृषक वहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	दशरथपुर ५	१०६	९०	१९६	५	८	१३	२३,२००.००
	१९		दशरथपुर ७	२८	३४	६२			-	३५,२००.००
	२०	कर्मशील कृषि तथापशू स.सं.लि.	दशरथपूर ५	६४	३४	९८	१	८	९	६४५,०००.००
	२१	शिवशक्ति दु.उ. स.सं.लि.	दशरथपुर	६०	७९	१३९			-	२७,४००.००
	२२	महिलाजागरण साना किसान कृषि स.स.लि.	दशरथपुर ८	२००	-	२००	९		९	२६६,९००.००
	२३	शक्ति महिला वचत तथा ऋण स.स.लि.	दशरथपुर ५	१९६	-	१९६			-	१९,६००.००
	२४	महिला जागरण कृषि तथा साना किसान स.स.लि.	दशरथपुर ८						-	
	२५	समाज सुधार कृषि तथा पशुपालन स.स.लि.	दशरथपुर	४६	६७	११३	३	६	९	२२४,५००.००
	२६	शक्ति महिला वचत तथा ऋणस.स.लि.	दशरथपुर ५	६८३		६८३	११	-	११	७८१,४००.००
५	२७	लेकाली ब.तथा ऋण स.सं.लि.	नेटा ९	३७३	३२९	७०२			-	३,६२४,५००.००
	२८	जन जागृती बहु.स.सं.लि.	नेटा ७	६१	१६६	२२७			-	८७८,३००.००
	२९	न्यू सरस्वती दुग्ध ब.उ.स.सं.लि.	नेटा ९	२०	३६	५६			-	५,६००.००
६	३०	हिमचुली महिला वचत तथा ऋण स.स.लि	कल्याण ४	४६६	-	४६६	११	-	११	७६९,७००.००
	३१	सल्लेरी वचत तथा ऋण स.सं.लि.	कल्याण ३	७३	७४	१४७	५	६	११	१७०,०००.००
	३२	कल्या०ा बचत तथा ऋण स.स.लि.	कल्याण ५	२१	३६	५७	२	५	७	८५,०००.००
	३३	सम्वृद्धी कृषि सहकारी संस्था लि.	कल्याण ४	९९	१५८	२५७			-	३८,५५०.००
	३४	लगनशील कृषि तथा पशूपालन स.स.लि.	कल्याण ५	७१	२७	९८			-	५०,१००.००
	३५	हिमचुली महिला वचत तथा ऋण स.स.लि.	कल्याण ४	३८३		३८३			-	२२८,६००.००
	३६	लालीगूंरास साना स.सं.लि	कल्याण ३	६१२	-	६१२	११		११	२,१०३,१००.००
	३७	लालीगूंरास साना किसान स.सं.लि	कल्याण ३						-	
७	३८	लवना कृषी तथा पशुपालन स.स.लि.	कल्याण ७	१३	३४	४७	७		७	७७,८००.००
८	३९	शिव वावा बचत तथा ऋण स.सं.लि	साटाखानी ८	७८	१३८	२१६	३	१०	१३	२,३९७,५००.००
९	४०	गंगद्दे वचत तथा ऋण स.सं.लि.	साटाखानी ७	१२७	-	१२७			-	४५,२००.००

वडा नं.	क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	साबिक ठेगाना	सदस्य			संचालक संख्या			शेयर रकम
				म.	पु.	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	
	४१	खांडदेवी म.बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	साटाखानी ५	१९४	-	१९४	९		९	४१४,१५०.००
	४२	नवज्योती महिला वहुउद्देश्यीय स.सं.लि	साटाखानी ५	२४५		२४५	९		९	३०४,२००.००
	४३	पशुपति वहु.स.स.लि.	साटाखानी ७	१३२	३८४	५१६	१	८	९	३,०७९,१००.००
	४४	गाउं साझेदारी वहु स.सं.लि.	साटाखानी ५	६३	६०	१२३	२	७	९	७५४,१००.००
	४५	चाँदनी फलफुल तरकारी कृषि स.सं.लि.	साटाखानी ५			-			-	६६,०००.००
	४६	उन्नतशील महिला शान्ति कृषि स.स.लि.	साटाखानी ५	२५		२५			-	१९,२००.००
	४७	परिशिलन कृषि तथा पशुपालन स.स.लि.	साटाखानी ५	२३	३०	५३	४	७	११	३६,०००.००
	४८	जनअपेक्षा कृषि स.स.लि.	साटाखानी ५	४८८	१९२	६८०	६	३	९	६१४,५९५.००
	४९	सिर्जनशील हातेमालो अपांग कृषि तथा पशुपालन	साटाखानी ५			-			-	
	५०	साटाखानी महिला कृषि तथा पशुपालन स.स.लि.	साटाखानी ५			-			-	
	५१	सिर्जनशील हातेमालो अपांग कृषि तथा पशुपालन	साटाखानी ५	६०	१६०	२२०			-	४४६,४००.००
	५२	जीवनज्योति दुग्ध उत्पादन स.सं.लि.	साटाखानी ५	५	२०	२५			-	२,५००.००
	५३	साना किसान स.सं.लि.	साटाखानी ५	६६८	३०९	९७७	९	४	१३	५,०८७,६००.००
	५४	खाँडदेवी महिला. बचत तथा ऋण सहकारी	साटाखानी ५	३०		३०			-	३,०००.००
	५५	नवज्योती महिला वहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	साटाखानी ५	२५०		२५०			-	२५,०००.००
	५६	उन्नतशील महिला शान्ति कृषि स.स.लि.	साटाखानी ५	-	२७	२७			-	
१०	५७	चन्द्रपूर पशुपालक व.तथा ऋण स.स.लि.	साटाखानी ४	५०२	४०९	९११			-	५,६१३,५००.००
	५८	विहानी प्रगतिशिल वहु स.सं.लि.	साटाखानी ४	१७	२५	४२	७	२	९	४२,९००.००
	५९	कोलखोला कृषक वहुउद्देश्यीय स.सं.लि	साटाखानी ४	९९	२८	१२७			-	२१६,५००.००
	६०	रानीचौतारी कृषि तथा पशुपालन स.स.लि.	साटाखानी ४	५७	१००	१५७	३	६	९	३०४,५००.००
	६१	राधाकृष्ण दु.उ.स.सं.लि.	साटाखानी ४			-			-	७,४००.००
	६२	विहानी प्रगतिशिल वहु.उ स.सं.लि.	साटाखानी ४	२४५		२४५			-	२४,५००.००

श्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय सुर्खेत, २०७४

१३०. एफ.एम / रेडियो स्टेशनहरूको विवरण:

भैगोलिक रुपमा बिकट यस नगरपालीका भित्र कुने पनि एफ.एम स्टेशनहरु नभएता पनि छिमेकी नगरपालीका तथा सदरमुकामका एफ.एम रेडियोहरु मार्फत यस क्षेत्रका नागरिकहरुले सुचना प्राप्त गरिरहेका छन् । भौगोलिक बिकटताले गर्दा टेलिभिजन तथा पत्रपत्रिका को पहँच हुन नसेको यस नगरपालीकाका अधिकांस बासिन्दाहरुको पहिलो सुचनाको स्रोत भनेकै एफ.एम रेडियोहरु हुन् । यस क्षेत्रमा पहुँच भएका कभरेज भएका एफ.एम तथा रेडियो स्टेशनहरु निम्न अनुसार रहेका छन् ।

तालिका नं. ९७ : गाँउपालिका रहेको रेडियो तथा एफ एम को अवस्था

सि.नं	नाम	फ्रिक्वेन्सी	प्रशारण क्षमता
१	बुलबुले एफ.एम	१०३.४ मेगाहर्ज	५०० वाट
२	रेडियो भेरी एफ.एम.	१०२.७ र ९८.६ मेगाहर्ज	५०० वाट
३	जागरण एफ. एम.	९०.८ मेगाहर्ज	५०० वाट
४	रेडियो सुर्खेत	९०.२ मेगाहर्ज	२५० वाट
५	रेडियो नेपाल क्षेत्रीय प्रशारण केन्द्र	१०० मेगाहज	१००० वाट
६	भेरी गंगा एफ.एम, छिन्चु	९१.४ मेगाहर्ज	१०० वाट
७	प्रदेश एफ एम नेटवर्क	१०५ मेगाहर्ज	५०० वाट

श्रोत : सम्बन्धित कार्यालय

१३१. व्यापारिक फर्महरूको विवरण:

यसन गरपालिकाका विभिन्न वडाहरुका केन्द्र अथवा अन्य स्थानमाहरुमा व्यापार व्यावसाय सञ्चालन गरेको पाईन्छ । यस नगरपालिकाका बिभिन्न वडाहरूमा भएका फर्महरुको विवरण हेर्दा बाणिज्य तर्फका कुल ७६ वटा फर्महरु दर्ता भएको पाइन्छ, जस मध्ये केहि दर्तामात्र भएर संचलनमा नआएको पनि पाइएको को छ । सामान्य तया दर्ताको अवस्था हेर्दा यस नगरपालिका भित्र देहायबमोजिमका फर्महरु रहेको पाइन्छ ।

तालिका नं. ९८ : नगरपालिका भित्र दर्ता भएका ब्यापारिक फर्महरु (वाणिज्य)

क्र.स	फर्मको नाम	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना	प्रोप्राइटरको नाम
१	दिप प्रकाश किराना पसल	लेखफर्सा -५	लेकवेशी-१	टेक बहादुर सिंह ठकुरी
२	न्यौपाने पसल	लेखफर्सा -६	लेकवेशी-१	खुमलाल न्यौपाने
३	सापकोटा सप्लायर्स	लेखफर्सा -६	लेकवेशी-१	कृष्ण प्रसाद सापकोटा
४	राज मेडिकल एण्ड सर्जिकल अर्डर सप्लायर्स	लेखफर्सा -६	लेकवेशी-१	युवराज ढकाल
५	गोविन्द जनरल स्टोर	लेखफर्सा -६	लेकवेशी-१	गोजिन्द मगर
६	निरु किराना खाद्य पसल	लेखफर्सा -७	लेकवेशी-१	हरी बहादुर बडुवाल
७	स्मृती खुद्रा जनरल स्टोर	लेखफर्सा -८	लेकवेशी-१	दिल बहादुर थापा
८	हरी सेलर मिल	लेखफर्सा -८	लेकवेशी-१	हरी प्रसाद सापकोटा
९	खड्ग राइस आयल एण्ड फ्लोर मिल	लेखफर्सा -८	लेकवेशी-१	खड्ग बहादुर मगर
१०	तिलक भाडा पसल	लेखफर्सा -८	लेकवेशी-१	बाल कृष्ण शर्मा
११	ज्ञामिजी भाडा पसल	लेखर्फसा-९	लेकवेशी-२	भिम बहादुर ग्यामी
१२	गोपाल किराना पसल	लेखफर्सा -३	लेकवेशी-२	अमर कुमारी चन्द
१३	तिर्सना राइस मिल	दशरथपुर-३	लेकवेशी-३	मान बहादुर बोहोरा
१४	खिमु भाडा पसल	दशरथपुर-४	लेकवेशी-३	कृष्ण बहादुर पौडेल

क्र.स	फर्मको नाम	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना	प्रोप्राइटरको नाम
१५	माँ दुर्गा इलेक्ट्रोनिक्स	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	कृष्ण प्रसाद ज्ञवाली
१६	हाम्रो साझा पसल	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	लाल बहादुर अधिकारी
१७	तेजेन्द्र कपडा पसल	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	होमलाल चपाई
१८	दशरथपुर तरकारी पसल	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	पुष्पबहादुर खाम्चा
१९	उपकार एग्रो फार्म प्रा लि	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	उमेश कुमार पौडेल
२०	रुचाल विउ विजन सप्लार्यस	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	चन्द्र बहादुर रुचाल
२१	रोशन सप्लार्यस	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	राजेश कुमार बुढा
२२	एलिसा स्टेश्नरी	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	लिलाराम अधिकारी
२३	दिनेश खाद्य तथा खुद्रा पसल	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	गोविन्द प्रसाद चपाई
२४	दशरथपुर फेन्सी स्टोर	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	ललित बहादुर वली
२५	प्रभा कपडा पसल	दशरथपुर-५	लेकवेशी-४	दुर्गा बहादुर शाही
२६	गणेश राइस मिल	दशरथपुर-७	लेकवेशी-४	खगेन्द्रबहादुर रुचाल
२७	शर्मा पुस्तक पसल	दशरथपुर-७	लेकवेशी-४	यामराज शर्मा
२८	दुर्गा जडिबुटि उद्योग	नेटा-७	लेकवेशी-५	भिम बहादुर सिजाली मगर
२९	देउती राइस मिल	कल्याण-५	लेकवेशी-६	रत्न बहादुर थापा
३०	ललित फेन्सी पसल	कल्याण-५	लेकवेशी-६	प्रतिमान बाकावाल
३१	उमा कोल्ड सेन्टर	कल्याण-५	लेकवेशी-६	वीरेन्द्रकुमार थापा
३२	मदन मेडिकल हल	कल्याण-५	लेकवेशी-६	यज्ञ बहादुर तिवारी
३३	पुलामी अर्डर एण्ड सप्लार्यस	साटाखानि-९	लेकवेशी-८	मान बहादुर पुलामी
३४	साटाखानी अर्डर एण्ड सप्लायर्स	साटाखानी-८	लेकवेशी-८	प्रेम प्रसाद कँडेल
३५	विष्णु बस्त्रालय	साटाखानी-८	लेकवेशी-८	विर बहादुर नेपाली
३६	रीतु किराना स्टोर	साटाखानी-८	लेकवेशी-८	खड्ग बहादुर दलार्मी
३७	रमेश किराना पसल वी	साटाखानी-८	लेकवेशी-८	लोक बहादुर वली
३८	लक्ष्मी किराना तथा खाद्य पसल ए	साटाखानी-८	लेकवेशी-८	श्यामलाल रेश्मी
३९	सुवास खाद्य किराना पसल	साटाखानी-८	लेकवेशी-८	हरी प्रसाद कंडेल
४०	अमिर एण्ड चादनी स्टोर	साटाखानी-५	लेकवेशी-९	हरि प्रसाद पौडेल
४१	कृष्ण खाद्य तथा किराना पसल	साटाखानी-५	लेकवेशी-९	कृष्णा आचार्य
४२	गिताञ्जली वस्त्रालय	साटाखानी-५	लेकवेशी-९	यामलाल चपाई
४३	आचार्य खाद्य किराना एण्ड सप्लायर्स	साटाखानी-५	लेकवेशी-९	कमल प्रसाद आचार्य
४४	अधिकारी जनरल स्टोर्स	साटाखानी-५	लेकवेशी-९	हरी प्रसाद अधिकारी
४५	आरती जनरल अर्डर एण्ड सप्लार्यस	साटाखानी-५	लेकवेशी-९	चन्द्र लाल पौडेल
४६	गोविन्द पुस्तक पसल	साटाखानी-५	लेकवेशी-९	गोविन्द प्रसाद ढकाल
४७	थापा भाडा पसल एण्ड सप्लार्यस	साटाखानी-६	लेकवेशी-९	राजेन्द्र थापा
४८	थापा खाद्य तथा किराना पसल	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	बेद बहादुर थापा
४९	तिवारी भाडा तथा किराना पसल	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	डम्मर बहादुर तिवारी
५०	खड्का कपडा पसल	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	ललित बहादुर खड्का
५१	विश्वास जनरल स्टोर	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	खड्ग बहादुर सोमै
५२	मिना किराना पसल	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	टिकाराम सोमै
५३	अनु राईस मिल	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	चन्द्रलाल अधिकारी
५४	श्री संचिता राइस मिल	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	अम्विका आर्चाय

क्र.स	फर्मको नाम	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना	प्रोप्राइटरको नाम
५५	लक्ष्मी कस्मेटीक पसल ए	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	लक्ष्मी आचार्य
५६	सुमन जनरल स्टोर ए	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	मनिराम हिस्की
५७	सन्तोष फेन्सी स्टोर	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	पूर्ण बहादुर राना
५८	सुमन सप्लार्यस	साटाखानी-७	लेकवेशी-९	सुमन ढकाल
५९	पाण्डे अर्डर एण्ड सप्लायर्स	साटाखानी-१	लेकवेशी-१०	दिर्घ बहादुर पाण्डे
६०	राना किराना तथा खुद्रा पसल	साटाखानी-१	लेकवेशी-१०	लाल बहादुर राना मगर
६१	राजेश जनरल स्टोर	साटाखानी-२	लेकवेशी-१०	थमान सिं थापामगर
६२	गोमा खुद्रा पसल	साटाखानी-२	लेकवेशी-१०	शिवलाल ढकाल
६३	अधिकारी अर्डर एण्ड सप्लायर्स	साटाखानी-२	लेकवेशी-१०	देवीराम अधिकारी
६४	सुमन खुद्रा पसल	साटाखानी-२	लेकवेशी-१०	देव कुमार ठाडा मगर
६५	विमला एण्ड शुस्मा खुद्रा पसल	साटाखानी-२	लेकवेशी-१०	नन्दविर ठाडा मगर
६६	सन्तोष इन्टरप्राइजेज	साटाखानी-२	लेकवेशी-१०	भक्तु प्रसाद ढकाल
६७	एम पि लक्ष्मी अर्डर सप्लार्यस	साटाखानी-३	लेकवेशी-१०	मोहन अधिकारी
६८	प्रकृती वन पैदावार खरिद विक्री एण्ड सप्लायर्स	साटाखानी-३	लेकवेशी-१०	गणेश प्रसाद ढकाल
६९	कृष्ण किराना पसल	साटाखानी-४	लेकवेशी-१०	भद्रीलाल जैसी
७०	पुजा किराना पसल ए	साटाखानी-४	लेकवेशी-१०	कृष्णबहादुर खड्का
७१	नमुना भैसी फार्म	साटाखानी-४	लेकवेशी-१०	पार्वती ढकाल
७२	ढकाल अर्डर एण्ड सप्लायर्स ए	साटाखानी-४	लेकवेशी-१०	चुँडामणी ढकाल
७३	श्री भैरवनाथ राइस मिल	साटाखानी-४	लेकवेशी-१०	शेर बहादुर ठाडा
७४	न्यु खड्का अर्डर एण्ड सप्लार्यस	साटाखानी-४	लेकवेशी-१०	भिम बहादुर खड्का
७५	चन्द्र अर्डर एण्ड सप्लार्यस	साटाखानी-४	लेकवेशी-१०	चन्द्र बहादुर ठाडा
७६	शुष्मा सोपिङ्ग सेन्टर	साटाखानि-२	लेकवेशी-१०	लिलाधर ढकाल

श्रोत: उद्योग बाणिज्य संघ सुर्खेत २०७४

१३२. सामुदायिक मेलमिलाप सम्बन्धी समिति गठन र क्रियाकलाप

सामुदायिक मेलमिलाप समिति साविकको गा.वि.स. सचिबको सरक्षकत्वमा स्थानिय मेलमिलाप कर्ता मध्येबाट एक जना संयोजक, एक जना उप सयोजक, एक जना सचिब, एक जना कोषाध्यक्ष र बाकि स्थानिय मेलमिलाप कर्ताहरू सदस्यरहने गरि यसको गठन गरिएको हुन्छ । सुर्खेत जिल्लामा सामुदायिक मेलमिलाप कार्यक्रम पहिलो फेजमा १२ वटा (तत्कालिन गाँउ विकास समिति) र दोस्रो फेजमा १३ वटा (तत्कालिन गाँउ विकास समिति) मा लागु गरिएको थियो । जस अर्न्तगत यस नगरपालीकाको वडा नं. २ र ३ मा मात्र यस्ता समितिहरु गठन भएका थिए । सो कार्यक्रममा सामुदायिक मेलमिलापकर्ताहरूको भुमिकामा तपसिलका व्यक्तिहरूले सहजिकरण गर्नुभएको थियो । ,साझेदारी विकास परियोजनाले परियोजनाको कार्याअवधि केहि सकय अगाडी सम्पन्न गरे संगै स्थानिय स्तरमा गठन गरिएको सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रहरु पनि साधन स्रोतको अभावले गर्दा निष्क्रिय रहन पुगेका छन् । यसको लागि नगरपालीका र सरोकारवालाहरुले ठोस योजना बनाएर सुचारु गर्नुपन देखिन्छ ।

१३३. प्राकृतिक श्रोत (खानी/खनिज आदि) :

नेपाल प्राकृतिक सम्पदाले सम्पन्न देश मानिन्छ भने यस लेकवेशी नगरपालिकालाई विभिन्न खनिजका लागि सम्भावित क्षेत्रको रूपमा लिइन्छ । तर यहाँ अध्ययन र उत्खननको अभावले यस क्षेत्रमा पाइने खनिजको भने एकिन जानकारी हुन सकेको छैन । यस नगरपालिका अर्न्तगतको वडा नं. ५ मा सिसा, तामा र सिलेट ढुङ्गा खानीको सम्भावना रहेको लामो समयदेखि चर्चा चलिरहेको बुढापाकाहरु बताउदछन् ।

१३४. पशुपंक्षी/वन्यजन्तुको विवरण

यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका विभिन्न प्रकृतिका वन जंगालहरूमा वनसँग सम्बन्धित जैविक विविधता विद्यमान रहको छ । यस क्षेत्रको जैविक विविधताका हिसावले महत्वपूर्ण स्थानमा पाइने प्रमुख जनावर तथा चरा चुरूंगी सम्वन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ९९ : लेकवेशी नगरपालिकामा उपलब्ध पशुपक्षि तथा बन्यजन्तुहरु

वडा नं.	गाउँको नाम	मुख्य जंगली जनावरहरूको नाम	मुख्य जंगली चराचुरूङ्गीहरूको नाम
१,२	लेखफर्सा	भालु,जरायो,मृग, घोरेल, खरायो, थार,मलसाप्रो	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, आदी
३,४	दशरथपुर	बाघ, भालु, मृग, घोरेल, खरायो, जरायो, स्याल, बाँदर, खरोयो	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, आदी
५	नेटा	मृग, दुम्सि, बदेल, खरायो, स्याल, बाँदर, गुना, चितुवा	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, आदी
६,७	कल्याण	मृग, घोरेल, दुम्सि, बदेल, बाँदर, गुना, भालु	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, आदी
८,९,१०	साटाखानी	मृग, घोरेल, दुम्सि, बदेल, बाँदर, गुना, भालु	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, आदी

स्रोत : लक्षित समुह छलफल, २०७४

१३५ सुकुम्वासीको तथ्याङ्क:

यस नगरपालिकामा अधिकांश नागरिकहरूको आफ्नो घर जग्गा भएको तथा केही घरपरीवारहरूको घरजग्गा नभएको कुरा विभिन्न प्रतिवेदन तथा लक्षित समुह छलफलका क्रममा आएको छ । यस नगरपालिकामा हाल सुकुम्वासीका एकीन तथ्यांक नआएकाले यसको विवरण समावेश गरीएको छैन ।

१३६. अल्पसंख्यक/सिमान्तीकृत बर्गको तथ्याङ्क:

यस नगरपालिकामा अधिकाँस नागरिकहरू ब्राहमण क्षेत्री,जननातीहरु रहेको केही घरपरिवारहरू दलित तथा अन्य जातजातीहरूको रहेको कुरा विभिन्न प्रतिवेदन तथा लक्षित समुह छलफलका क्रममा आएको छ । यस नगरपालिकामा नेपाल सरकारको अल्पसंख्यकको सुचीमा भएका नागरिकहरूको परिवारसंख्याहरुको विवरणलाई निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १००: अल्पसंख्यक/सिमान्तीकृत बर्गको विवरण

वडा नं.	क्र.स	विवरण	संख्या (जना)	कैफियत
१	१	राजि	१०	
७	२	राजि	६७	
जम्मा			७७	

स्रोत: नगरपालीका रेकर्ड

१३७. घरभाडामा बस्नेहरूको विवरण:

यस नगरपालिकामा बसोवार गर्ने अधिकांश नागरिकहरूको बसोवासका लागि आफ्नो घर भएको तथा केही बाहिरबाट काम तथा रोजगारको सिलसिलामा यस क्षेत्रमा अस्थायी बसोवास गर्ने नागरिकहरू मात्र भाडामा बस्ने गरेको पाइन्छ । पारिवारीक रुपमा सामेल भएर बस्ने भएकाले आधिकारीक रूपमा घरभाडामा बस्ने घरपरिवारहरूको एकिन तथ्यांक नआएकाले यसको विवरण अध्ययनमा समावेश गरीएको छैन ।

१३८. नगरपालिका भित्र रहेका विशेष, संरक्षित, स्वायत्त क्षेत्रको विवरण :

नेपाल प्राकृतिक सम्पदाले सम्पन्न देश मानिन्छ । यस नगरपालीका भित्रका बिभिन्न स्थानहरू विशेष संरक्षित क्षेत्र घोषणागरि व्यवस्थापन गर्न जरूरी रहेको छ । यस नगरपालिकाको सम्वेदन सिल क्षेत्रहरलाई राज्यले विशेष संरक्षित मध्यवर्ति क्षेत्र घोषण गरि यसको व्यवस्थापन गर्न जरुरी छ । साथै यस नगरपालीकालाई छोएर बगेको भेरी नदी किनार र भमैगोलिक विकटता रहेका नगरपालीकाका केहि वडा को क्षेत्रहरुलाई लाई विशेष संरक्षित क्षेत्र घोषणा गरि सोहि अनुरुपको कार्ययोजना ल्याउन जरूरी देखिन्छ ।

१३९. नगरपालिका आफैले बनाएका नियम र विनियमहरूको विवरण

यस लेकवेशी नगरपालीका कार्यसंचालन तथा सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त र व्यबस्थित बनाउनका लागि निम्न बमोजिमका ऐन नियम तथा बिनयमहरु निर्माण गरि अनुमोदन समेत गरेको छ ।

१. विनियोजन ऐन -२०७४
२. आर्थिक ऐन -२०७४
३. नगर कार्यपालिका कार्यविभाजन नियमावली -२०७४
४. जनप्रतिनिधीहरुको आचार संहिता -२०७४
५. स्थानीय तहको सेवा संचालन कार्यविधि -२०७४

१४०. नगरपालिकाका अवसर, चुनौति र समस्याहरू

वि.सं २०७३ साल फागुन २७ गते साविकका साटाखानी , कल्याण , नेटा , दशरथपुर , र लेखफर्सा गाविसलाइ समेटेर घोषणा भएको यस नगरपालिकाका प्रचुर संभावना र केही चुनौति बोकेको, चुरे र महाभारत श्रेणीका विचमा भेरी नदी किनारमा रहेको हरित आधुनिक सहरको रुपमा परिचित गराउन सकिने सम्भावना रहको छ । प्राकृतिक, भौगोलिक, सामुदायिक सांस्कृतिक एवं पुरातात्विक विविधता जस्ता संभावनाहरु रहेको भए पनी व्यापारिक तथा औद्योगीक कृयाकलापमा आशातित प्रगती हुन नसक्नु आधुनिक व्यावसायिक कृषि प्रणाली तर्फ समन्वयात्मक अभ्यासको कमी, एकिकृत जग्गा विकासको अवधारणामा अघि बढ्न नसक्दा वसाईसरी जानेको उच्च दर हुनु आन्तरिक आय बृद्धीमा श्रोतको पहिचान तथा दायरा फराकिलो वनाउने सम्बन्धमा प्रयाप्त प्रयासहरु हुन बाँकी रहेकोले आन्तरिक आयको अवस्था निक्कै न्यून हुन गइ विकासको पथमा देशका ७४४ स्थानीय तह मध्ये अग्र स्थानमा उभिने सपना पुरा गर्न धेरै पहल गर्न बाँकी नै छ ।

लोकतन्त्रको उच्चतम अभ्यास र लाभ नजिकको सरकारवाट जनता समक्ष प्रदान गर्न विकेन्दीकरणको अवधारणा अनुसार स्थानीय तह संचालन आदेश २०७४ लगायत सम्वद्ध नियम कार्यविधी, निर्देशिका र आदेश परिपत्र मार्फत जवाफदेही उत्तरदायी र पारदर्षि सरकारको रुपमा स्थापति गर्ने प्रयत्न गरिएको छ । नगरक्षेत्रको समावेशी विकासको लागी सम्पूर्ण जाती धर्म लिग वर्ग समुदाय र क्षेत्रका आवाजहरुलाइ सम्वोधन गर्दा उपलव्ध स्रोत साधन र माग पक्षको तालमेल हुन नसक्दा मानव विकास सुचकांकमा लक्षित उपलव्धी प्राप्त हुन नसकेतापनि सामाजिक परिचालन तर्फका नागरिक सचेतना केन्द्र वडा नागरीमंच बाल क्लब, टोल विकास संस्था , विभिन्न समुह, समिति

सहकारी ,वित्तिय , निजी क्षेत्र तथा सामुदायिक संघ संस्थाको परिचालनबाट योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा प्रभावकारी हुन गइ अपेक्षित उपलब्धीमा वृद्धी हुने विस्वास लिइएको छ । नगरक्षेत्र भित्रका प्रशस्त बनजंगलबाट काठ दाउरा निर्यात, ढुङ्गा गिटी, र बालुवा निर्यात बाट आन्तरिक आयमा बृद्धि गर्न सकिने प्रचुर सम्भावनाहरु रहेको यस नगरपालीकामा मनोरम प्राकृतिक सुन्दरता र पर्यटकीय क्षेत्रकोपनि उत्तिकै सम्भावना रहकोले यि कुरालाई अवसरको रपमा लिएको छ । प्राकृतिक स्रोत र मानवीय स्रोत दुबैको समुचित संयोजन भएको यस नगरपालिकामा एक असल प्रभावकारी सरोकारवालहरूको संयन्त्रको निर्माण गरि लेकवेशीको समग्र विकासका लागि एक गुरूयोजना निर्माण गर्न नितान्त जरूरी देखिन्छ ।

पुर्वाधार विकासका मेरुदण्डका रुपमा रहेका विभिन्न स्थानलाई जोड्ने सडकहरु निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका छन् । स्थानिय निकायको अनुदान मार्फतका योजनाको अनुगमन र मूल्याङ्कन सही र प्रभावकारी रूपमा नहुनु, शैक्षिक क्षेत्रको उचित व्यवस्थापन गर्न नसक्नु र गुणस्तरिय शिक्षामा जोड नदीनु, सुरक्षाका क्षेत्रमा प्रहरी सेवा प्रभाकारी नहुनु जस्ता समस्या र चुनौतीहरूले नगरपालिकाको स्रोत व्यवस्थापन र समग्र विकासमा बाधा पुऱ्याइरहेका छन् । त्यसैगरि विधुतिकरणका सवालमा सबै वडाहरुमा हालसम्म राष्ट्रिय बिद्युत लाइनले छुन नसक्नु , खानेपानिको स्रोत हुदाहुदै पनि त्यसको समुचित परिचालन र व्यवस्थापन हुन नसक्नु जस्ता विषयहरू यस नगरपालिकाका चुनौतिहरू रहेका छन् । त्यस्ता खाले कैयन चुनौतीहरू बीचबाट पनि आफै धेरै काम गरेर नगरपालिकालाई आत्मनिर्भर र समृद्ध बनाउन सक्ने सम्भावनालाई जिवितै राखेको छ ।

विश्वमण्डलीकरण, उदारीकरण र निजीकरणको वर्तमान प्रतिस्पर्धात्मक युगमा अन्य विकसित नगरको समतुल्यमा पुऱ्याउनको लागी नगरको सम्बृद्धी र आत्म निर्भरता बढाउन सबै नगरबासी एवं तह र तप्काबाट सकृय एवं रचनात्मक भूमिका रहनेछ ।

१४१. नगरपालिको विकास सम्भावनाहरू (कृषि, पर्यटन, उद्योग, आदि)

यस नगरपालिकामा विभिन्न जातजाति तथा धर्म संस्कृतिका मानिसहरूले बसोबास गर्दै आइरहेको भए तापनि नेपाल एक बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुजाति, बहुसाँस्कृतिक विविधता भएका मानिसहरूको बसोबास भएको एक साँस्कृतिक विविधताले भरिपूर्ण देश हो । यहाँ विभिन्न किसीमका भौगोलिक,राजनैतिक तथा साँस्कृतिक विविधतायुत्त पहिचान भएका विभिन्न स्थना रहेका छन् । यस नगरपालिका रहेको यस नगरपालिकामा कृषि,जलविद्युत,वनजंगल,धार्मिक तथा सास्कृर्तिक सम्पदा,पर्यटन बिकास,उद्योग संचालन,शैक्षिक लगायतका सम्भानाहरू रहेका छन् ।

लेकवेशी नगरपालिका सम्भावनाका अबसरहरु रहेको नगरपालिका भएता पनि दुर्गम नगरपालिकाका रुपमा चिनिन्छ । साबिकका साटाखानी, नेटा, कल्याण, दशरथपुर र लेखफर्सा गाविस मिलेर बनेको लेकबेशी नगरपालिकामा सबै वडाहरुमा न सडक सञ्जाल पुगेको छ, न सहजरुपमा स्वास्थ्य, शिक्षा र बिद्युत सुबिधा नै छ । पशुपालन र कृषि खेतीका दृष्टिकोणले यस नगरपालिका उर्वर भुमिका रुपमा रहेपनि उत्पादित बस्तुहरुको सहज रुपमा बजारीकरण हुन सकिरहेको छैन् । यस नगरपालिकामा पर्ने साबिकका लेखफर्सा, दशरथपुर र कल्याण लगायतका गाविसहरु तरकारी खेती, फलफुल खेतीका हिसावले उर्वर छन् । त्यसैगरी आँप खेतीका लागि पनि यस क्षेत्र उर्वर रहेपनि व्यवसायिक रुपमा सञ्चालन गरिएको छैन् । कृषि र पशुपालनमा हिसावले प्रचुर सम्भावना बोकेको नगरपालिका भएता पनि सहज रुपमा सडक सञ्जाल नजोडिएका कारण समस्या बनेको छ । नगरपालिका सबै वडाहरुमा सडक सञ्जाल जोड्नु अबको प्रमुख आवश्यकता रहेको छ । शैक्षिक, व्यापारिक र व्यवसायिक हिसावमा पनि सडक अनिवार्य मानिन्छ तर सहज रुपमा निरन्तर यातायातका साधनहरु चल्न नसक्दा सम्भावनाका ढोकाहरु खुल्न सकेका छैनन् । धुलियाबिट देखि भेडावारी सडकलाई पक्की बनाई चिंगाडखोलामा पक्की पुल निर्माण गर्न सके मात्र नगरमा उत्पादीत भएका सामाग्रीहरुलाई व्यापारिक केन्द्र सम्म ल्याईपुऱ्याउन सकिन्छ । नगरपालिकाका सबै वडाहरुमा सिंचाई र खानेपानीलाई पनि जोड दिन आवश्यक रहेको छ । बिशेषगरी साटाखानी र नेटा सिंचाई असुविधा भएका ठाउँहरु हुन यस क्षत्रमा सिंचाई सुविधा सृजना गरी कृषिमा जोड दिनु आवश्यक देखिन्छ । मुलत कृषिमा जोड दिई आधुनिकीकरण गर्न सके मात्र यस नगरपालिकाको विकास र समृद्धि सम्भव रहेकोले कृषि उत्पादनको बजारीकरणका लागि औद्योगिक क्षेत्रहरु स्थापना गर्न जरुरी रहेको छ ।

सामान्यतया यस क्षेत्रको विकासका संभावनाहरुलाई निम्न बिषयगत क्षेत्रमा बिभाजन गरी अगाडी बढाउन सकिन्छ ।

१) आर्थिक विकास :

क) पर्यटन:

- गुमिचुलि र नेटाको सिद्धढुगां बाट प्यारागलाइडिङ को प्रचुर संम्भावना ।
- भेरि बवई डाइभर्सनका निमार्ण हुने बाधँका कारण यहाँ डुगां व्यवसाय, फिसिङ, ऱ्याफटिङ, को संभवानाहरु रहेका छन् ।
- सोहि बाधको अबलोकन गर्न आउने जिल्ला भित्र र बाहिरका पर्यटकका कारण यहाँ होटेल व्यवसायको वृद्धि भई यहाँका जनताको प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रोजगारी सिर्जना हुन जाने तथा नगरपालिकाको आर्थिक बृद्धिमा समेत सहयोग पुग्न जाने ।
- नेटाको बारागाउँ लगायतका इलाकाको लेकाली हावापानी मा उत्पादन हुने अर्गानिक उत्पादनहरुको बजारिकरणका कारण यहाँको आन्तरिक आम्दानिमा बृद्धि गर्न सकिने ।
- प्रसिद्ध देउति बज्यै मन्दिर , खाँडदेवि मन्दिर, शिवमन्दिर लगायतका विभिन्न धार्मिक मठ मन्दिर , गुम्बा चर्चका कारण धार्मिक पर्यटकको प्रवल संभावना रहेको ।
- चिंगाड खोला देखी लामिडाडाँ सम्म केबुलकारको निमार्ण गर्न सके र सोहि स्थान बाट लामिडाडाँ सम्म मोटर बाटो निमार्ण गर्न सके लामिडाडा मा पर्यटनको विकास हुन सक्ने देखिन्छ । भने लामिडाडा र नेटाको डाँडामा भ्यू टावर निमार्ण गर्न सके सुर्खेत तथा आसपासका छिमेकी जिल्लाको अबलोकन गर्न सकिने ।
- परम्परागत भाषा ,शैलि, संस्कार, चालचलन, भेषभुषा , रितिरिवाज, भएका मगर समुदायमा होमस्टेको विकास गरि परम्परागत घाटु नाच, रोधि नाच जस्ता परम्परागत संस्कृतिको विकास बाट संस्कृति पर्यटनको विकास हुन सक्ने देखिन्छ ।
- परम्परागत भोटेको दरबार, भोटेको ओखल नगर क्षेत्रमा रहेका प्रकृतिक गुफाहरुको संरक्षण बाट पर्यटनको विकास गर्न सकिने प्रचुर संचावनाहरु रहेका छन् ।

ख) कृषि:

- सुर्खेत जिल्लाकै प्रचुर सम्भावना रहेको कृषि क्षेत्र मध्ये पशुपालनको लागि प्रायाप्त जंगल तथा डाले घाँसको सम्भावना बोकेको यो क्षेत्र हो । लेकवेशी कल्याण, लेकफर्सा,दशरथपुर,र साटाखानिका तल्लो भेगका खेतियोग्य जमिनहरुमा नगदेबालीको विकास बाट अर्गानिक बिऊ तथा तरकारि उत्पादन गरि जिल्ला त्रि र बहिर बिक्री गरि आम्दानी भित्राउन सकिने ।
- नेटामा टिम्मुर, अदुवा,बेसार आलस, तिल, जस्ता हाइ भ्यालु बढाउने जस्ता जस्ता मसलाजन्य उत्पादन बढाउन सके यो क्षेत्रका स्थानियको आर्थिक बृद्धि गर्न सकिने ।
- लेकवेशीको तल्लो भेगमा लसुन प्याज काउली आलुको विकास गर्न सकिने संम्भावना रहेको ।
- कृषि क्षेत्र अन्तरगत कुखुरापालन, बंगुर पालन, मौरिपालन, गाइ फार्म, भैसि फार्ममा जनतालाई लगानी गर्न उत्साहित गर्न सके रोजगारि श्रृजना हुने रोजगारिका कारण नगरपालिकको आर्थिक गतिविधिमा बृद्धि हुन जाने देखिन्छ ।
- नेटाको मझुवा खोला,चिगांड खोलामा गम खोलाको चिसोपानिमा जापानी ट्राउट जातको माछाको उत्पादन तथा विकास गर्न सकिने ।

ग) उद्योग :

- पर्याप्त खुला क्षेत्र अत्याधिक बनले ढाकेको क्षेत्र र उद्योगका लागि पानी , बिजुलि, संचार, सडक, जस्ता उद्योगका लागि आवश्यक आधारभुत सेवाहरु यस नगरपालिका हाल पनि रहेको छन भने आगामि दिनमा समेत यस क्षेत्रको विकास गर्न सके जिल्ला भित्र वा बाहिरका लगानिकर्ता लाई कर छुट तथा अन्य

आवश्यक सेवा सुविधाहरु प्रदान गर्न सकेमा बाहिर रहेका लगानिकर्ताहरु लाई आकर्षित गर्न सकिने तथा उद्योगको विकास बाट रोजगारि सृजना गरी आयआर्जन तथा समृद्धि हासिल गर्न सकिने ।

२) सामाजिक विकास

- शिक्षा स्वास्थ्य लगायतका क्षेत्रको विकास गरि लेकवेशिलाई शिक्षा र स्वास्थयको हवको रुपमा विकास गर्न सके जिल्ला भित्र तथा जिल्ला बाहिर बाट अध्ययन तथा उपचारको लागि मानिसहरु आउन सक्ने जसका कारण नगरको समग्र विकास गर्न मदत पुग्न सक्ने ।
- पानीजन्य रोगहरूको प्रकोपको न्युनिकरण गर्न स्वास्थ्य तथा सरसफाई गतिविधिहरू सञ्चालन गर्नसके स्वास्थको स्थितिमा सुधार आउन सक्दछ । गरिनेछ ।
- लक्षित समुदाय विशेष गरी महिला, दलित, बालबालिका र फरक क्षमता भएकाहरूका लागि सीपमूलक, आयमूलक तालिम सञ्चालन गर्न सकिने ।
- यस क्षेत्रमा उपलब्ध बिभिन्न पानीकका श्रोत तथा मुहानहरुलाई संरक्षण गरी खानेपानीको गुणस्तर कायम रहने गरि स्वच्छ खानेपानीको वितरणलाई प्रभावकारी बनाउन सकिने ।

३) भौतिक पूर्वधार :

- धुलियाबिट भेडावारी हुदै काल्चे कालिमाटी दाङ लमहि सडक लाई राष्ट्रिय राजमार्गको रुपमा विकास गर्न सके यस क्षेत्रको समग्र विकासमा कायापलट हुने सम्भावना रहेको छ ।
- गंगटे आरनटुढा चिंगाड हुदै जाजरकोट जोड्ने सडकको बिस्तार गरि सन्चालन गर्न सके यस क्षेत्रको समग्र बिकासमा टेवा पुग्न जाने ।
- गंगटे चौरासे वीरेन्द्रनगर सडकको विकास गर्न सके यस क्षेत्रलाई पसदरमुकाम वीरेन्द्रनगर तथा प्रदेशको संभावित राजधानिसंग सिधा सर्म्पक गर्न सकिने ।
- परम्परागत उर्जाको उपयोगलाई न्युनगर्न वैकल्पिक उर्जाको बहुआयामिक श्रोतलाई प्रोत्साहन गर्न सकिन्छ ।
- ग्रामीण कृषि सडक र पर्यटन सडक निर्माण कार्यलाई क्रमागत योजनाको रुपमा सञ्चालन गर्न सकिने ।
- वैज्ञानिक भुउपयोगका मान्यतालाई आत्मसात गरि भुउपयोग, वस्ती तथा आवासको न्युनतम मापदण्ड तयार गरी भु-उपायोगलाई बैज्ञानिक र व्यवस्थित गर्न सकिने ।

४) वन तथा वातावरण :

- लेकवेशि नगरपालिकामा बन क्षेत्रको पनि विविधता रहेको पाइन्छ । यहाँ उष्ण प्रदेशिय बन देखि लेकालि वनस्पति समेत पाइन्छ । वनमा विविधता हुनुले यहाँ वनपैदावारमा आधारित उद्योगहरु कच्चा पदार्थ सहजै प्राप्त गर्न सकिन्छ । भने वनमा हुने जडिबुटिको संरक्षण, संवर्द्धन तथा उत्पादन विकास गरी निकासि पैठारी बाट एकातर्फ आम्दानी हुन जाने देखिन्छ भने अर्कोतर्फ वन क्षेत्रको संसक्षण र विकास बाट वातावरण सन्तुलन हुन जाने देखिन्छ ।

५) संस्थागत विकास तथा सुशासन :

- नगरमा सञ्चालन हुने योजनाहरूको अनिवार्य सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा तथा जनलेखा परीक्षण गर्न सेकमा पारदर्शि संसकृतिको विकास गरी नागरिकहरुमा सुचना प्रवाह तथा सुशाशनको संसकार सुरुगर्न सकिन्छ ।
- लक्षित बर्ग तथा बिषयगत क्षेत्रको बजेट सही प्रयोजनका लागि लक्षित समुदाय र बिषयगत क्षेत्रमानै ब्बयस्थापन गर्न सकेमा लक्षित बर्ग र बिषयगत क्षेत्रको सशक्तिकरण गर्न सकिन्छ ।
- सुशासनका आधारभूत मान्यता स्थापित गर्दै सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो र सहज गराउन सकिने ।
- नगरपालिकाको अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत कर, सेवा शुल्कको क्षेत्र र दर ब्यवस्थापन गरी आन्तरिक आयलाई सुदृढ गरि स्रोत परिचालनलाई प्रभाबकारी बनाउन सकिने ।

- संघ संस्थाहरूको कार्यसम्पादनलाई प्रभावकारी गराउन आधुनिक सूचना प्रविधिको उपयोग र भौतिक सुविधा बृद्धिमा जोड दिन सकिने ।

१४२. नगरपालीकाको आ.व. २०७४/०७५ को लागि प्रस्तावित आयोजना तथा कार्यक्रम

"स्वच्छ, सुन्दर समावेशी विकास सहितको लेकवेशी नगर, वातावरणमैत्री ,कृषि, पर्यटन र पूर्वाधारयुक्त शहर हाम्रो र हर" भन्ने मुल ध्यय का साथ मिति २०७४ साल आषढ ३० गते सम्पन्न भएको लेकवेशी नगरपालिका कार्यालयको पहिलो नगर सभामा नगरप्रमुख गगन सिं सुनारले निम्न बमोजिमको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट प्रस्तुत गर्नु भएको छ ।

दीर्घकालिन सोच

समृद्ध, आधुनिक र न्यायपुर्ण लेकवेशी नगर निर्माण गर्नु यस नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोच रहेको छ । सो परिकल्पीत अवस्थामा लेकवेशी नगरपालिका आर्थिक रुपले आत्मनिर्भर हुदै निरपेक्ष गरिबीको अवस्थावाट मुक्त हुनेछ । गरिब र धनि बिचको खाडल कम हुनेछ । व्यक्ति व्यक्ति , व्यक्ति समुदाय र नगरपालिका बिचको समबन्ध र व्यवहारमा सुधार आउनेछ । सबै नगरबासिहरुलाई आफनो क्षमताको उपयोगको लागी कानुनी रुपमा समान अधिकार र आर्थिक तथा सामाजिक अवसर प्राप्त हुनेछ । आधुनिकताको सोचले सामाजिक साँस्कृतिक शैक्षिक , आर्थिक र वित्तिय लगायतका पक्षमा समष्टिगत रुपमा जनताको स्थितिमा परिवर्तन हुने , व्यवहारमा सुधार आउने र उपयुक्त प्रविधि तथा नविनतम् अवधारणाहरु ग्रहण र उपयोग गर्ने स्थिति रहनेछ । साथै कानुनी सामाजिक , सांस्कृतिक भाषिक धार्मिक आर्थिक जातिय लैङ्गिक शारिरिक र भौगोलिक सबै प्रकारका विभेद र असमानता अन्त्य हुनुका साथै सामाजिक न्याय आधारभुत मानव अधिकारको प्रत्याभुति र सुशासनको स्थिति आउनेछ । लेकवेशी नगरपालिका नगर जिल्ला , प्रदेश ,संघ र अन्तराष्टिय समुदायमा प्रतिष्ठित नगरपालिकाको रुपमा स्थापित हुनेछ ।

लक्ष्य

कृर्षि ,उद्योग, भौतिक पुर्वाधार , पर्यटन र वातावरणमैत्री विकासको माध्यामवाट समृद्ध , आधुनिक न्यायपुर्ण लेकवेशी नगर निर्माणका लागी आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणको आधार तयार गर्नु यो वर्षको योजनाको प्रमुख लक्ष्य रहेको छ ।

उद्देश्य

कृर्षि,उद्योग ,पर्यटन , पुर्वाधारका क्षेत्रको विकासवाट नगरपालिकामा रहेको विद्यमान बेरोजगारी ,गरिबी र असमानता घटाइ दीगो विकास स्थापनामा सघाउ पुरयाउदै आम नगरबासीको जीवनमा परिवर्तनको प्रत्यक्ष अनुभुति दिलाउनु यस योजनाको प्रमुख उदेश्य हुनेछ ।

रणनीतिहरु

- भौतिक पुर्वाधार विकासमा लगानी वृद्धी गरि नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानी वृद्धी गर्ने
- शहरी सुशासन प्रर्वद्धन तथा सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता वढाउने
- सामजिक विकासमा जोड दिने
- समावेशी विकास र लक्षित कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने
- प्रकोप व्यवस्थापन पुर्व तयारी तथा राहत पुनः निर्माण र पुनः एकीकरणमा जोड दिने
- सार्वजनिक, निजी ,सहकारी र नागरिकको साझेदारीको विकास गर्ने ।
- करदाता मैत्री कर प्रणाली अवलम्बन गर्ने ।

प्राथमिकताका क्षेत्रहरु

यस योजनाका प्राथमिकताका क्षेत्रहरु निम्न बमोजिम हुनेछन ।

- नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानी बृद्धी गरि सम्मृद्ध समुन्नत आधुनिक र न्यायपुर्ण नगर स्थापना गर्न कृर्षि पर्यटन तथा उद्योग व्यवसायलाइ टेवा पुग्ने विद्युत विकास , सडक , सिंचाइ , तथा संचार जस्ता भौतिक पुर्वाधारमा लगानी वढाइनेछ ।

- मानव संसाधनको विकासको लागी शिक्षा स्वास्थ्य तथा खानेपानी र सरसफाइको क्षेत्रमा लगानी वढाइनेछ ।
- विकासका सवै संरचना ,क्षेत्र र प्रक्रियाहरुमा उपेक्षित समुदाय, क्षेत्र र लिङ्गको समावेशीकरण गरि विकासमा टेवा पुरयाउन लगानी वढाइनेछ ।

नीतिहरु-

क) वित्तिय तथा स्रोत परिचालन सम्बन्धि

- नगर भित्र रहेका सम्पुर्ण साधन स्रोतको पहिचान र लगत संकलन यस वर्ष पनि भइरहेको र आगामी वर्ष नगरको राजश्व संभाव्यता अध्ययन गरि सोही कार्यलाइ निरन्तरता दिइ ठोस योजना बनाई परिचालन गरिने छ ।
- यस नगर भित्रका जडिबुटी लगायत सवै खाले वनस्पतीहरुको पहिचान गरी प्रशोधन गरी कच्चा पर्दाथको आयात तथा निर्यात गर्ने र यहाँको आर्थिक स्थिती बलियो गर्न विभिन्न संघ संस्था एवं लगानिकर्ताहरु लाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- यस नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सम्पुर्ण व्यापार व्यवशायको र चल अचल सम्पतिको तथ्यांक संकलन गरि सवैलाई करको दायर भित्र ल्याउने काम गरिने छ ।
- नियमानुसार र नियमित कर तिरेका करदाता र व्यवसायहरुवाट नगरपालिकालाई आवस्यक पर्ने वस्तु तथा सेवा खरिद गर्ने निति अवलम्वन गरिने छ ।
- कुन कुन अवस्था र वस्तुमा सहुलियत कर छुट कर र कस्तो क्षेत्रमा वा नियमित कर तिर्ने कर दातालाई आवस्यक सम्मान सेवा सुविधा दिने भन्ने विषयमा प्रत्येक वर्ष योजना वनाइने छ ।
- तोकिएको समय भित्रमा योजना सम्झौता पेश्कि योजना फछ्यौट लगायतका कामलाइ व्यवस्थित गरिने छ । भने पेश्की फछ्यौट नगर्ने कर्मचारीबाट असुली र अन्य संघ संस्था एवं उपभोक्ता समितिहरु सँग पेश्कि फछ्यौटको पारदर्शि विधि अवलम्बन गरिने छ ।

ख) शहरी विकास पूर्वाधार विकास सम्बन्धि

- एउटा सम्मुनत, संमृद्ध र वातावरणमैत्री आधुनिक नगरपालिका बनाउनका लागि गुरु योजना निर्माण गर्ने कार्यलाई चालु आ व वाट पहल गरिने छ ।
- व्यवस्थित शहरीकरण सहरी सेवा व्यवस्थापन र कृषि क्षेत्रको संरक्षणका लागी भु-उपयोग नितिमा आधारीत ल्यान्ड पुलिगको अवधारणा अगाडी बढाइने छ ।
- गुरुयोजनाले निर्दिष्ट गरेबमोजिम विद्युत टेलिफोन, खानेपानी, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, डिभिनज सडक डिभिजन सिँचाई, लगायतका विभिन्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने डिभिजन स्तरका कार्यालय एवं प्रदेश सरकार र केन्दीय सरकार सँग पनि समन्वय गरी नगरपालिकाको स्वीकृत गुरुयोजना लाई कार्यान्वयन गर्न जोड दिइने छ ।
- नगर क्षेत्रमा विभिन्न निकायहरुले ठेक्का आव्हान गरि अलपत्र परेका सडक पुल , सिंचाइ , भवन लगाएतका संरचनालाइ तल्काल निर्माण हुन नसक्नाको कारण पहिल्याइ निर्माण कार्यलाइ निरन्तरता दिनु हुन सम्बन्धित निकायमा पहल गर्न जोड दिइनेछ ।
- चालु आ.व मा नै नगरको यातायात गुरुयोजनाको काम थालनी गरिनेछ जसलाई जिल्ला यातायात गुरुयोजना संग तालमेल मिलाइ लगिनेछ ।
- सडक तथा यातायात खानेपानी तथा सरसफाई शिक्षा तथा खेलकुद, स्वास्थ्य, वन तथा वातावरण, विद्युत, सिचाई, भुक्षय तथा नदी नियन्त्रण, भूमि तथा कृषि, सहकारी, पर्यटन लगायतका सम्पुण क्षेत्रको विकास गर्नको लागी योजनाबद्ध तरिकाले लागिने छ ।
- भौतिक संरचना निर्माण गर्दा भुकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माण गर्न राष्ट्रिय भवन निर्माण संहितको पालना गराउन लेकवेशी नगरपालिका भवन निर्माण विनियमावली निर्माणको कार्यको थालनी यसै आ.व वाट सुरु भइसकेको छ ।
- सहरी विकास पूर्वाधारका सम्पूर्ण क्षेत्रलाई व्यवस्थीत र योजनाबद्ध तरिकाले लगिने छ ।

ग) सामाजिक विकास

- बालमैत्री नगरको घोषणा योजना निर्माण गरि अगाडी बढाइने छ ।
- नगर भित्र रहेका सम्पूर्ण सामाजिक संघ संथान हरुलाई कृयासिल बनाइ नगरको विकासमा सहभागी गराइने छ ।
- प्रत्येक टोलमा टोलमा टोल विकास संस्था गठन गरिने छ । नगरको विकास सहकारीताका आधारमा टोल विकास संस्थालाइ परिचालन गरी गरिनेछ ।
- वडा तहका सम्पूर्ण विकास निर्माण कार्यामा सोहि क्षेत्रका कृयासिल एवं गठित सामाजिक संथाहरुलाई र नगरमा गठन हुने टोल विकास संस्थाहरुलाइ परिचालन गरि विकास प्रति पारदर्शि जवाफदेही उत्तरदायी बनाइने छ ।
- नगरभित्र कृयासिल स्वास्थ्य स्वयमसेविका, लक्षित वर्ग महिला, दलित, वालवालिका, अपांङ, जेष्ठ नागरिक एवं आदिवासी जनजाती, पिछडावर्गहरुको क्षमता अभिवृद्दी गर्ने तालिमको व्यवस्था गरि सशक्त बनाएर लैजाने निति अवलम्बन गरिने छ ।
- धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुको लगत संकलन गरि त्यस्ता क्षेत्रको विकास संरक्षण एवं संवद्धन गर्ने आवश्यक पर्ने व्यवस्थापन समितिहरु गठन गरिने छ ।
- कला, साँस्कृतिक, साहित्य, खेलकुद, शिक्षा, व्यावसायिकताको प्रर्वद्धन तथा संवद्धन गर्ने योजनाबद्ध लगिने छ ।
- जातिय छुवाछुत तथा भेदभाव मुक्त नगर घोषणा गर्नका लागी आवश्यक कार्यक्रम बनाएर लागु गरिनेछ ।

घ) सुशासन र संगठन

- न.पा.बाट सेवा ग्राहीले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधा समेटेर नागरिक बडापत्र तयार गरिने छ । बडापत्रलाइ नगरवासिका सबै घरधुरी सम्म पुऱ्याउने कार्य यसै आ.व.देखि थालनी भएको छ भने बडापत्रलाई समय सापेक्ष संसोधन गर्दै प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिइने छ ।
- नगरपालीकाको सुचना उपलव्धतालाई सुलभ बनाउन नगरको प्रारम्भिक प्रोफाइल तयार गर्ने र नगरमा एक सुचना केन्द्र खडा गरिने र सुचना केन्द्रमा सवै नगरवाशीको सरल पहुँचलाइ ध्यान दिइनेछ ।
- कार्य सम्पादनमा अपेक्षित नतिजा हासिल गर्न नगरको योजना संग मिल्ने गरि प्रत्येक कर्मचारी र शाखा संग कार्यसम्पादन सम्झौता गरि सोका आधारमा प्रोत्साहान प्रणाली अवलम्वन गरिने छ ।
- नगरपालीकाका कर्मचारीहरुको जीवन शैली, सेवाग्राहि संगको प्रस्तुती शैली आदिलाई सभ्य बनाउन पटक पटक तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- न पा बाट हुने सम्पूर्ण गतिविधि तथा आम्दानिका विषयमा हाल एक वर्षमा कम्तिमा ३ पटक सार्वजनिक गर्न, सार्वजनिक सुनुवाई का कार्यक्रमको आयोजना गरिने छ ।
- न पा को कर्मचारीको सेवा प्रवाह सम्वन्धि प्रत्येक २ महिनामा समिक्षा वैठकको आयोजना गरिने छ ।
- नगरपालिकाको वेवसाइट तयार गरि नगरपालिका सवै सुचनाहरुलाइ नगरपालिकाको वेवसाइटमा सुचना तयार भएको २४ घण्टा भित्र राखिनेछ र वेवसाइटलाइ वडा कार्यालय स्तरसम्म पुर्‍याइनेछ । नगरवाशीको शहज पुहुचकालागी प्रत्येक वडाको पाइक पर्ने स्थानमा खुला वाइ फाइ जोन निर्माण गरिनेछ ।
- नगरपालिका एप्स तयार गरि नगरका सवै सुचना एप्समा राखिनेछ । र सवै नगरवाशिलाइ नगरपालिका एप्सका विषयमा जानकारी गराइ मोवाइलवाटै सेवा प्रवाह गर्ने प्रणालीको विकास गरिनेछ ।

ङ) कृषि, वातावरण, स्वास्थ्य एवं सरसफाइ सम्बन्धि

- नगरभित्र रहेका जग्गाहरु बाँझो नराख्न नगरवाशिहरुलाइ सुचित गरिनेछ सुचना जारि गर्दा पनि बाँझो जमिनलाई सोहि व्यक्तिले प्रयोगमा नगरेमा लिजमा लिएर वा दिएर भएपनि कृषि व्यबसायिक खेति ,व्यवशायिक सामुदायिक वन ,कवुलियती वन तयार गर्न सबैलाई प्रेरित गरिने छ ।
- प्रत्येक वडाहरुमा कृषि समुह गर्ने, कृषि पेसा प्रति आकर्षित गर्ने, खाद्यान्न समुह निर्माण गर्ने, तरकारी खेती समुह, कुखुरापालन, बाखापालन समुहजस्ता समूह र फलफुल खेती समुह वनाई नगर कृषि शाखा र

नगर पशु विकास शाखा तथा अन्य गैसस सँग समन्वय गरि कृषि तालिमको व्यवस्था मिलाई आत्मनिर्भर वनाउने निति अबलम्वन गरिने छ ।

- नगरमा एक पोखरी एक वडा ,एक वडा एक जैविक वन , निर्माण गर्ने निति लिइनेछ । उक्त वनमा प्रकृतिमा रहेका जीवहरुको आहार खाना , पानि र वासस्थानमा टेवा पुरयाउने विरुवाहरुको वृक्षारोपण गरि संरक्षण गर्ने निति अवलम्वन लिइनेछ ।
- नगरको वातावरणलाइ सन्तुलन राख्न, जैविक विविधता कायम राख्न, भुक्षय नदी कटान लाइ नियन्त्रण गर्न तथा नगरका जनताकाको आम्दानी वृद्धी गर्न आयमुलक तथा उत्पादनमुलक विरुवाहरु सहुलियत दरमा विपन्न, दलित ,जनजाती ,लोपोन्मुख वर्गलाइ वितरण गर्ने कार्य यसै वर्षवाट थालनी गरिएको छ भने आगामी वर्ष सो कार्यलाइ निरन्तरता दिइनेछ ।
- प्रत्येक वडामा संच्चालनमा आएका साना पसल, ठुला वजार सवै क्षेत्रका कागजवाट तयार भएका थैला र कपडाका थैला प्रयोगमा ल्याउने, प्लाष्टिक व्यवस्थापन, प्रत्येक घरमा फोहोर व्यवस्थापन खाल्डा निर्माण, वजारमा डर्सविनको व्यावस्था गर्ने लगायतका कामलाई व्यवस्थित गरि नगरलाई स्वच्छ सुन्दर र सफा नगरको रुपमा विकास गरिने छ त्यसका लागी सवै वडामा सरसफाई तालिमाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- हाट वजार वधशाला, सार्वजनीक सौचालय, भएका क्षेत्रहरुको सरसफाइमा जोड दिइनेछ ।
- सडक निर्माण, को लगत स्टिमेट तयार गरी कुल विनियोजीत बजेटको ३ प्रतिशत वायो इन्जिनियरीगमा खर्च गर्ने अनिवार्य व्यवस्था गरिनेछ ।
- शहर वजारमा घर नक्सा पास गर्दा कम्तिमा ५ वटा वहुवर्षिय फलफुलका विरुवा तथा वातावरण मैत्री र भुकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्न यसै वर्षबाट थालनी गरिनेछ भने ग्रामिण इलाकामा एक घर वीसवटा फलफुलका विरुवा वृक्षारोपण र वातावरणमैत्री र भुकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण निति लागु गर्ने र वातावरण मैत्री विकास का लागी अर्न्तक्रिया छलफललाई जोड दिईनेछ ।
- घरधुरिबाट निस्कने फोहर र बजारबाट निस्कने फोहरलाई प्राथमिकिकरण गरि त्यसको व्यवस्थाका लागी ल्याण्डपफिल्ड साईड निर्माण तथा, घरधुरिबाट निस्कने फोहरका लागी कम्पोस्टीङ कार्यक्रम संचालन गरि नेछ ।
- न पा लाई स्वस्थ सफा राख्न सरसरफाइ सम्बन्धी जनचेतनामुक कार्यक्रमलाइ लागु गर्न जोड दिइनेछ ।
- नगरको सभ्यता पहिचान र स्वस्थ सामाजिक जिवनका लागी सीटी सिभिल कोड लागु गरिने छ
- सुर्तिजन्य पर्दाथहरुको प्रत्यक्ष वेचविखन गर्ने कार्य लाइ निरुत्साहित गरिनेछ भने म्याद नाघेका खाद्यवस्तु औसधी जन्य वस्तुहरको वेच विखन गर्ने कार्यालाइ निरुत्साहित गर्ने निति लिइनेछ ।

माथी उल्लेखित नीतिहरुका आधारमा चालु आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ सालको को संसोधित बजेट तथा कार्यक्रमहरु

<u>चल् आवको संसोधित पुजिगत र चाल् बजेट</u>

पुजिगत रु २७,३७,९६,०००
चालु रु ३,५९,८०,०००
जम्मा बजेट रु ३०,९७,७६,०००

१४३. नगरपालिकाका पदाधिकारीहरू

२०४६ सालको जनआन्दोलन पश्चात जब राजनैतिक दलहरू माथिको प्रतिबन्ध खुला भइ बहुदलिय प्रतिस्पर्धा र प्रजातन्त्रको उदय भए सँगै राजनैतिक दलको विकास द्रुत गतिमा बढ्दो र जनतामाझ राजनैतिक दलको छवि बलियो भएर स्थापीत हुन पुग्यो । यस नगरपालिकाको २०४९ सालको स्थानिय निर्वाचन देखि नै नेपाली काँग्रेस र ने.क.पा. एमाले बिच प्रतिस्पर्धा हुदै आएको छ ।

नेपालको संविधान २०७२ ले परिकल्पना गरेका संघियता तथा विकेन्द्रीकरण शाशन प्रणली अनुरुप यस नगरपालिकामा हालै बि.स.२०७४ बैशाख ३१ गते स्थानीय तहको प्रथम निर्वाचन सम्पन्न भएको छ । उक्त निर्वाचनबाट नगरपालिकाका प्रमुख तथा उपप्रमुखमा नेकपा एमालेका तर्फबाट उमेद्दार बनेका नगर प्रमुख (मेयर)

तथा उप्रमुख (उपमेयरमा) बिजयी भएका छन् भने वडा अध्यक्ष्य तथा सदस्यहरूमा ४ वटा दलहरुको मिश्रीत नतिजा आएको छ। यस नगरपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरूको विवरण निम्न अनुसार उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १०१ : **नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु को विवरण-२०७४**

क्र.स	पदाधिकारीको नाम	वडा नं	पद	फोन नं
१	**गगन सिं सुनार**	**१**	**नगरप्रमुख**	**९८४८०५०२२८**
२	**सान्तिकुमारी छन्तेल**	**१०**	**नगर उप-प्रमुख**	**९८४८०७४६१०**
३	**मानवहादुर पुन**	**१**	**वडा अध्यक्ष**	**९८०४५७२६१२**
४	धनसरा सुनार	१	वडा सदस्य	९८४८२९०१७४
५	टिका पौडेल	१	वडा सदस्य	९८४८२०७७३१
६	नरवहादुर फौजा	१	वडा सदस्य	९८१४५१०४०६
७	भवानी प्रसाद कँडेल	१	वडा सदस्य	९८२२४१६५३४
८	**देवबहादुर पचभैया**	**२**	**वडा अध्यक्ष**	**९८०४५७२२४६**
९	जैकला वुढा	२	वडा सदस्य	९८१८७८२०३७
१०	अतिकला सुनार	२	वडा सदस्य	९८१२४८६५९७
११	विरवहादुर फौजा	२	वडा सदस्य	९७४९६३४९९५
१२	लालवहादुर फौजा	२	वडा सदस्य	९७४८१०१०८९
१३	**थिरवहादुर चलाउने**	**३**	**वडा अध्यक्ष**	**९८४८२७६६२२**
१४	रामवहादुर राना भुसाल	३	वडा सदस्य	९८६८११६१४७
१५	सन्चीकला घर्ती	३	वडा सदस्य	९८१४५९९२५७
१६	भकीसरा सुनार	३	वडा सदस्य	९८१६५४८१०९
१७	कर्ण वहादुर थापा	३	वडा सदस्य	९८०६२५५२१८
१८	**खगेन्द्र रुचाल**	**४**	**वडा अध्यक्ष**	**९८४८२०४९४७**
१९	नन्जीता ढकाल	४	वडा सदस्य	९८४४८३१३२२
२०	दिलमाया सुनार	४	वडा सदस्य	९८२२४४७०४९
२१	जनकवहादुर राना	४	वडा सदस्य	९८००५३२०७२
२२	वीरवहादुर आचार्य	४	वडा सदस्य	९८०४५२१०६५
२३	**खड्क वहादुर रास्कोटी**	**५**	**वडा अध्यक्ष**	**९८४८१६०१५६**
२४	तिलाखत्री	५	वडा सदस्य	९८४८००८३८३
२५	लक्ष्मी सुनार	५	वडा सदस्य	९८४८३७२८६०
२६	पर्शुराम मरसांगी	५	वडा सदस्य	९७४८०३८०३३
२७	दिलवहादुर रुचाल	५	वडा सदस्य	९८४८१३९८३८
२८	**भिमसेन पुन**	**६**	**वडा अध्यक्ष**	**९८१६५८०२५१**
२९	तुलीसरा राना	६	वडा सदस्य	९८१४५०७७१७
३०	तिलसरी दमाइ	६	वडा सदस्य	९८२४५९३३६७
३१	तेजवहादुर गाहा	६	वडा सदस्य	९८१६५९३९५५
३२	युद्धमान थापा	६	वडा सदस्य	९८४४८५९१५७
३३	**चन्द्रवहादुर सुनार**	**७**	**वडा अध्यक्ष**	**९८४८१२२३८५**
३४	सुनीताकामी	७	वडा सदस्य	९८१६५५९७०७
३५	तुफानसरी वृकटा	७	वडा सदस्य	९८१६५३०८१५
३६	रुद्रवहादुर नेपाली	७	वडा सदस्य	९८४८२४६३४०
३७	पृथ्वीवहादुर वुढा	७	वडा सदस्य	९८००५११८३३
३८	**लालवहादुर टंलामी**	**८**	**वडा अध्यक्ष**	**९८४८१९३९१५**
३९	गम्भरि सिं सोमै	८	वडा सदस्य	९७४८०१६३४१
४०	लक्ष्मी देवी रेस्मी	८	वडा सदस्य	९७४८०२५४८४
४१	मानवहादुर बृकटा	८	वडा सदस्य	९८१५५१३५२३
४२	देवी नेपाली	८	वडा सदस्य	९८२२५९६६७०
४३	**मानवहादुर खड्लुक**	**९**	**वडा अध्यक्ष**	**९८४४८०९२४४**

क्र.स	पदाधिकारीको नाम	वडा नं	पद	फोन नं
४४	हरीप्रसादअधिकारी	९	वडा सदस्य	९८६८९३२२३१
४५	वलवहादुर सुनार	९	वडा सदस्य	९८४८२२४३३१
४६	दुर्गा वाह्नघरे	९	वडा सदस्य	९८२२५८२८३५
४७	दिलमायादमाइ	९	वडा सदस्य	९८१९५६५३३६
४८	**कमल प्रसादआचार्य**	**१०**	**वडा अध्यक्ष**	**९७४८०१८२०३**
४९	विमल थापा	१०	वडा सदस्य	९८५८०५१६९२
५०	देववहादुर दर्लामी	१०	वडा सदस्य	९८४८११८२८३
५१	विजी वस्नेत	१०	वडा सदस्य	९८४८२६८१७८
५२	खगिसरा वि.क	१०	वडा सदस्य	९८६८०७२६०२

१४४. नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

यस नगरपालिकालाई १ देखि १० वटा वडामा विभाजन गरिएको छ । प्रत्येक वडा कार्यालयको आफनै भवन छैन । हालै भएको स्थानीय निकायको निर्वाचन पश्चात सबै वडा कार्यालयहरूबाट सेवा संचालन हुने तर हालका लागि साविकका गाविस कार्यालयहरूबाट बाट संयुक्त सेवा प्रवाहको काम भैरहेको छ । यस नगरपालिकाका कार्यकारी अधिकृत तथा वडा सचिवहरुको विवरण देहाय बमोजिम दिईएको छ ।

तालिका नं. १०२ : **नगरपालीकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण**

क्र.सं	नाम	पद	मोवाईल	कार्यक्षेत्र/स्थान	कै.
१	रामप्रसाद शर्मा	कार्यकारी अधिकृत	९८५८०५४८३०	नगरपालिका कार्यालय	
२	मित्र बहादुर नेपाली	नगर स्वास्थ्य संयोजक		नगरपालिका कार्यालय	
३	उमादत्त चपाई	पशुसेवा शाखा, संयोजक		नगरपालिका कार्यालय	
४	यामलाल गिरी	कृषि विकास शाखा, संयोजक		नगरपालिका कार्यालय	
५	केशरवहादुर डाँगी	नायव सुव्वा	९८५८०७०२७७	प्रशासन शाखा प्रमुख	
६	तेजवहादुर रोकाया	वडा सचिव	९८५८०५००५४	वडा नं १	
७	किर्ति प्रसाद भट्टराइ	खरिदार वडा सचिव		वडा नं २	
८	इन्द्रा चपाइ	वडा सचिव	९८४८०५०५०६	वडा नं ३	
९	तिलकराम आचार्य	वडा सचिव	९८५८०५१५०३	वडा नं ४	
१०	प्रकाश आचार्य	वडा सचिव	९८५८०५१६५२	वडा नं ६	
११	शंकर भटराइ	वडा सचिव	९८५८०५१७११	वडा नं ७	
१२	सुरेश आचार्य	वडा सचिव	९८४८०३७२०९	वडा नं ८	
१३	डिलाराम चपाइ	वडा सचिव	९८५८०५२३५६	वडा नं ९	
१४	प्रेमवहादुर डाँगी	लेखापाल	९८४८१२४९५१	नगरपालिका कार्यालय	
१५	नरेन्द्र वहादुर हमाल	वडा सचिव	९८४८०५०६६०	वडा नं १०	
१६	टिकाराम आचार्य	अ.स.इ	९८४४८१९४९५	योजना शाखा	
१७	यसोदा थापा	खरिदर	९८४८२१५०८१	वडा नं ७	
१८	लोकराज घर्ति	असइ	९८४८१३८६८५	नगरपालिका	
१९	हर्क वहादुर चुहान	अ.स.इ	९८४९५२२५१३	प्राविधिक शाखा	
२०	चित्र वहादुर नेपाली	अ.स.इ	९८००५८८६१६९	प्राविधिक शाखा	

क्र.सं	नाम	पद	मोवाईल	कार्यक्षेत्र/स्थान	कै.
२१	यामलाल पौडेल	सहायक तेस्रो	९८१६५८५१९७	वडा नं १	
२२	गौरी राना मगर	सहायक चौथो	९८५८०५११४७	वडा नं ३	
२३	नमराज आचार्य	कम्प्यूटर अपरेटर (सहायक स्तर चौथो)	९८४८२८६०६०	वडा नं १० र नगरपालिका कार्यालय	
२४	राजेश कुमार बुढा	नगर स्वास्थ्य सह-संयोजक			
२५	झमुना थापा	हुलाक प्रतिनिधी	९८४८०९४३२७	हुलाक कार्यालय	
२६	ललिता सोमै	सहायक तेस्रो		वडा नं ५	
२७	नन्दवहादुर ठाडा	का.स	९८५८०७७१२२	वडा नं ९	
२८	रामसिं चुनारा	का.स	९८६८८४१६१५	वडा नं ५	
२९	कल्पना ताराम	का.स		वडा नं ६	
३०	यामवहादुर मिदुन	का.स		वडा नं १	
३१	खुमप्रसाद आचार्य	का.स	९८६४९८८५४५	वडा नं १०	
३२	खगेन्द्रप्रसाद शर्मा	भान्से	९८४८१४११९७	नगरपालिका	
३३	गोविन्दवहादुर शाही	हल्का सवारी चालक	९८६८११८१८१	नगरपालिका	
३४	टेकवहादुर कसेरा	सामाजिक परिचालक		न.पा १ र २	
३५	प्रेमलाल चपाई	सामाजिक परिचालक	९८४८२४५६६७	न.पा ३ र४	
३६	कौशिला कुमारी गेलाङ्ग	सामाजिक परिचालक	९८१५५२९३३५	वडा नं ६ र ७	
३७	गौमाया वुढा	सामाजिक परिचालक	९७४८०९३७८६	वडा नं ५	
३८	गिता कुमारी ठाडा	सामाजिक परिचालक	९८१२४४०७२४	वडा नं ८,९,१०	
३९	चाहाना पौडेल	कृषि प्राविधिक		वडा नं ८,९,१०	
४०	लोकेन्द्र वहादुर थापा	कृर्षि		वडा नं ६र७	

श्रोत : नगरपालीका कार्यालय रेकर्ड-२०७४

अनुसूचि

अनुसूचि १: लेकवेशी नगरपालिकाको नक्शा

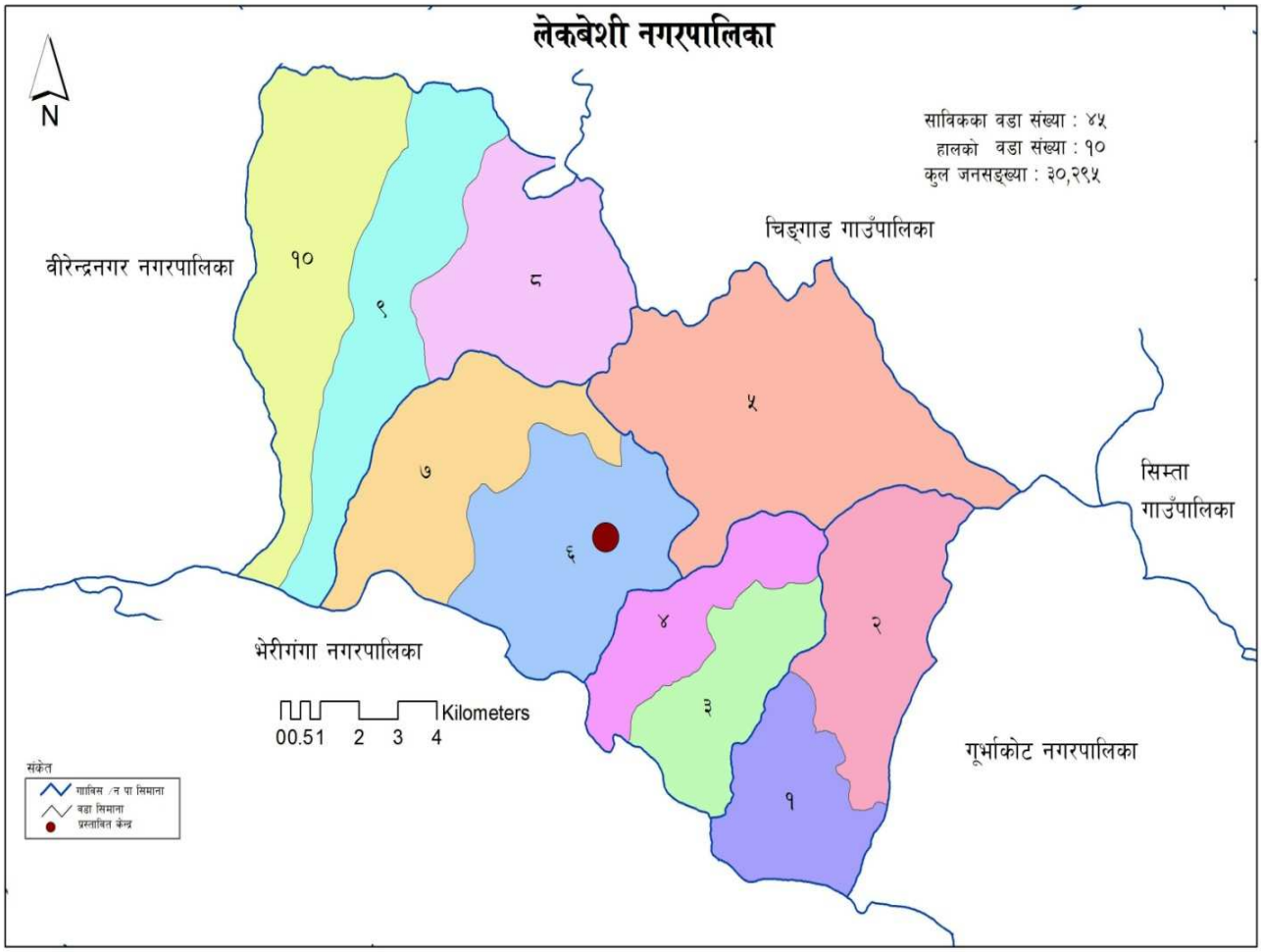

अनुसूचि २: नगर वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशालाको उपस्थिति विवरण

उपरोक्त सम्बन्धमा आज मिति २०७४/२/१९ गतेको दिन लेकवेशी नगरपालिकाको आयोजना र सुरवत तालिम तथा अनुसन्धान विकास केन्द्र को प्राविधिक सहयोगमा नगर वस्तुस्थिति विवरण प्रमाणिकरण कार्यशाला तपशिलको उपस्थितिमा यस नगरपालिकाका नगर प्रमुख श्री गगन सिंह सुनारको अध्यक्षतामा १ दिने कार्यशाला सम्पन्न गरियो ।

तपशिल

नाम	पद	हस्ताक्षर
श्री गगन सिंह सुनार	नगर प्रमुख	
शान्ती कुमारी फुन्तेल	उप प्रमुख	
राम प्रसाद शर्मा	कार्यकारी अधिकृत	
मान बहादुर पुन	वडा अध्यक्ष वडा नं. १	
देव बहादुर पन्थेया	" " " २	
थिर बहादुर चलाउने	" " " ३	
खगेन्द्र बहादुर सेरुवाल	" " " ४	
खड्ग बहादुर बोरास्कोटी	" " " ५	
भिमसेन पुन	" " " ६	
चन्द्र बहादुर सुनार	" " " ७	
लाल बहादुर लेमलामी	" " " ८	
मान बहादुर खड्गलुग नगर	" " " ९	
कमल प्रसाद आचार्य	" " " १०	
केशर बहादुर डांगी		
हिरालाल नेपाली	न.का.पा. सदस्य	
मित्र बहादुर नेपाली	स्वास्थ्य संयोजक	
शिकाराम आचार्य	योजना शाखा प्रमुख	
लोक प्रसाद ढकाल	प्रोटोकल	
[illegible]	न.का.पा. सदस्य	
विमल थापा	लेकवेशी १० सदस्य	
[illegible] बहादुर सुनार	लेकवेशी २ न.का.पा. सदस्य	
गोविन्द ब० शाही	" " १	
[illegible]	" " १	

शंकर भट्टराई न.प्र. प्रशासकीय वि-शाखा लेकवेशी न.पा.
उमादत्त चपाई प.ले.अ. जनस्वास्थ्य शाखा लेकवेशी न.पा.
बालाराम आचार्य कोल्यादे शिक्षा शाखा लेकवेशी न.पा.
धनसरा धनसरा सुनार नगरकार्यपालिका सदस्य वडा नं. १
भक्ती सुनार नगरकार्यपालिका सदस्य वडा नं. ३
लक्ष्मी देवी रेग्मी " " " ८
दुर्गा बाघरे " " " ९
तुलीसरा तुलीसरा राना " " " ६

अनुसूचि ३: नगर वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशालाका सहभागिहरुको एक झलक

अनुसूचि ४: नगर वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशाला पछि सहभागिको सामुहिक तस्वीर

सन्दर्भ सामाग्री

१ साविकका गाउँ बिकास समिति लेखफर्सा दशरथपुर नेटा, कल्याण र साटाखानी को वस्तुस्थिति विवरण (VDC Profile) क्रमश २०७२,२०७३,२०७३,२०६८, २०६८,

२. जनगणना २०६८ का प्रतिवेदनहरू, केन्द्रीय तथ्याङ्क बिभाग, २०११,

३ विगत आर्थिक वर्षका गाउं परिषद निर्णयहरू,

४. विभिन्न अर्थिक वर्षका नगरपालिकाका लेखा परिक्षण प्रतिवेदनहरू,

५ स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५, नियमावली २०५६ तथा स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४,

६ स्थानीय निकाय स्रोत परिचालन तथा ब्यबस्थापन कार्यविधि २०६९,

७ स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९,

८. जिल्ला विकास समिति पार्श्व चित्र सुर्खेत २०७०,

९ डिभिजन सहकारी कार्यालय,सहकारी सन्देश, वार्षिक पुस्तिका (२०७४)

१०. जिल्ला बन कार्यालय, सुर्खेत , बार्षिक प्रतिवेदन(२०७३),

११ जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, सुर्खेत, बार्षिक कृषि विकास तथा तथ्याङ्क पुस्तीका प्रतिवेदन (२०७३)

१२. जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, बार्षिक प्रतिवेदन (२०७२/०७३)

१३ जिल्ला शिक्षा कार्यालय , सुर्खेत

१४. अन्य विभिन्न प्रतिवेदनहरू

१५ इमेल तथा इन्टरनेट

यो वस्तुगत विवरण तयार गर्ने क्रममा तथ्यांक उपलब्ध गराइ सहयोग गर्नु हुने सम्पूर्ण नगरवासी आमाबुबा दाजुभाइ तथा दिदी बहिनीहरूमा हार्दिक आभार तथा कृतज्ञता व्यक्त गर्दै सदा सकरात्मक सहयोगको अपेक्षा गर्दछौं ।

तथ्यांक नै स्रोतको आधार हो ।

धन्यवाद ॥